

UGS 2016 | ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GELECEĞE
SANAT SEMPOZYUMU VE SERGİSİ
Bildiri Özetleri

26-28 EYLÜL 2016

ugs2016.hitit.edu.tr

Uluslararası Geçmişten Geleceğe Sanat Sempozyumu ve Sergisi

BİLDİRİ ÖZETLERİ

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Muammer CENGİL

Doç. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ

Öğr. Gör. Ekrem DERMAN

Öğr. Gör. Abdulkadir ÖZDEMİR

Öğr. Gör. Cesur Yusuf GÖKER

Öğr. Gör. M. Erol ÇALMAZ

Öğr. Gör. Neslihan YILMAZ TOPRAK

Öğr. Gör. Sema CİVELEK

Öğr. Gör. Serkan TULUK

SAYFA ve KAPAK TASARIMI

Öğr. Gör. Ekrem DERMAN

ISBN 978-605-5244-07-1

Yayın Erişim Tarihi

19.12.2016

ETKİNLİK SPONSORLARI

Bu bildiri kitabının her hakkı saklıdır. Bu yayının tümü veya hiçbir bölümü önceden izin alınmaksızın çoğaltılamaz, basılıp yayımlanamaz, kaynak gösterilmeden alıntı yapılamaz. Bu yayında yer alan yazılarda öne sürülen görüşler yazarların kişisel görüşleridir; yazarlar ile ilgili her türlü sorumluluk yazarlara aittir.

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Reha Metin ALKAN
Hitit Üniversitesi Rektörü

Efecan Şahin
İskilip Kaymakam Vekili

Recep ÇATMA
İskilip Belediye Başkanı

Doç. Dr. Muammer CENGİL
İskilip MYO Müdürü

YÜRÜTME KURULU

Doç. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ
(Dumlupınar Üniversitesi)

Öğr. Gör. Abdulkadir ÖZDEMİR
(Hitit Üniversitesi İskilip MYO)

Öğr. Gör. Ekrem DERMAN
(Hitit Üniversitesi İskilip MYO)

Öğr. Gör. M. Erol ÇALMAZ
(Hitit Üniversitesi İskilip MYO)

Öğr. Gör. Neslihan YILMAZ TOPRAK
(Hitit Üniversitesi İskilip MYO)

Öğr. Gör. Serkan TULUK
(Hitit Üniversitesi İskilip MYO)

BİLİM KURULU

- Prof. Dr. Ahmet Şinasi İŞLER** (Uludağ Üniversitesi)
Prof. Dr. Alparslan UÇAR (Abant İzzet Baysal Üniversitesi)
Prof. Dr. Asiye KORKMAZ (Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi)
Prof. Dr. Assem Abdel FATTAH (Minya University-MISIR)
Prof. Dr. Basri ERDEM (Işık Üniversitesi)
Prof. Dr. Faruk TAŞKALE (Mimar Sinan Üniversitesi)
Prof. Dr. Hakan PEHLİVAN (Erciyes Üniversitesi)
Prof. Dr. Hüseyin ELMAS (Selçuk Üniversitesi)
Prof. Dr. Kerstin MEY (School of Media Arts and Design University of Westminster- İngiltere)
Prof. Dr. Lela GELEISHVILI (Tiflis Devlet Üniveritesi-Güecistan)
Prof. Dr. Mehmet YILMAZ (Gazi Üniversitesi)
Prof. Dr. Mustafa BIYIK (Hitit Üniversitesi)
Prof. Dr. Nina BOUTKEVITCH (Russian State Vocational Pedagogical University-Rusya)
Prof. Dr. Nurseren TOR (Mersin Üniversitesi)
Prof. Dr. Ricardas BARTKEVICIUS. (Vilnius Pedagogical University-Litvanya)
Doç. Dr. Ahmet ÇAKIR (19 Mayıs Üniversitesi)
Doç. Dr. Bülent SALDERAY (Gazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Bünyamin BALAMİR (TOBB Üniversitesi)
Doç. Dr. Deniz KORKMAZ (Osmangazi Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih BAŞBUĞ (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Fatih ÖZKAFA (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Hacer Nurgül BEGİÇ (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Doç. Dr. Levent MERCİN (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Dr. Mehmet MEMİŞ (Sakarya Üniversitesi)
Doç. Dr. Meral AKAN (Selçuk Üniversitesi)
Doç. Dr. Muammer CENGİL (Hitit Üniversitesi)
Doç. Dr. Münevver ÜÇER (Mimar Sinan Üniversitesi)
Doç. Dr. Nurettin GÜLAÇTI (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Dr. Oktay HATİPOĞLU (Atatürk Üniversitesi)
Doç. Dr. Ömer ZAIMOĞLU (Akdeniz Üniversitesi)
Doç. Dr. Pelin AVŞAR KARABAŞ (Dumlupınar Üniversitesi)
Doç. Dr. Roza SULTANOVA (Tataristan Bilimler Akademisi)
Doç. Dr. Zuhul TÜRKTAS (Selçuk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ali Fuat BAYSAL (Necmettin Erbakan Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Attila DÖL (Niğde Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Celalettin KARADAŞ (Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Esra KESKİN (Hitit Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ezgi GÖKÇE (Uşak Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Filiz KARAFAKI (Hitit Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Kadir ÇAYIR (Çankırı Karatekin Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Kaya ÜÇER (Mimar Sinan Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Nazik ÇELİK (Dumlupınar Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Safiye SARI (Atatürk Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Şansal ERDİNÇ (Gazi Üniversitesi)
Yrd. Doç. Dr. Ubeydullah SEZİKLİ (İstanbul Üniversitesi)

BİLDİRİ ÖZETLERİ

ESTETİK BİLİMİ VE SANAT	9
BEDRİ RAHİMİ EYÜBOĞLU'NUN KALEMİNDEN TUVALE YANSIYAN ÇORUM'UN RENKLERİ VE BİÇİMLERİ	10
ALGI PSİKOLOJİSİ VE GÖRSEL SANATLAR	11
TOPLUMSAL GERÇEKÇİ YORUMLARIYLA NEŞET GÜNAL VE ESERLERİ	12
TURGUT ZAİM RESİMLERİNDE HAYVAN İMGESİ VE GÖRSEL ÇÖZÜMLEMELER	14
ÇOK YÖNLÜ SANATSAL KİŞİLİĞİ İLE ABİDİN DİNO VE ÇAĞDAŞLARI	15
BARBARA KRUGER'İN TASARIM ANLAYIŞI OLARAK PARODİ	17
2015 YILINA AİT ÇOK SATAN 5 KİTAPIN KAPAK TASARIMLARININ GRAFİK TASARIM AÇISINDAN İNCELENMESİ	18
GRAFİK TASARIM SÜRECİNDE İNFOGRAFİK TASARIMLAR	19
YENİ BİR REKLAM MECRASI OLARAK PANORAMİK SANAL TUR	20
ÇEYİZ YOLUYLA AKTARILAN BAZI DOKUMALARIN BOZULMALARI VE KORUNMASINA YÖNELİK ÖNERİLER	21
SERAMİK SANATINDA YENİ VE ALTERNATİF BİR BİÇİMLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK AŞINDIRICILI SU JETİ KULLANIMI	22
ANADOLU'DA ANTİK CAM ÜRETİMLER	23
GELENEKSEL İSKİLİP EVLERİ YERLEŞİM DÜZENİ	24
PASİF EVAPORATİF SOĞUTMADA PIŞMIŞ TOPRAK MALZEME KULLANIMI	25
DÜNYAYI SANAT KURTARACAK: SANATIN TOPLUM ÜZERİNDEKİ SAĞALTICI YÖNÜ	26
GÖRME ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK MÜZE EĞİTİMİ UYGULAMALARI (İSVİÇRE, İSPANYA VE FİNLANDİYA ÖRNEĞİ)	27
VAN- BARDAKÇI KÖYÜ'NDE SERAMİK PIŞİRİMİ	28
YÖRESEL KADIN GİYİMİ ANALİZİ; ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ	29
EDİRNE MURADİYE CAMİİ KALEM İŞİ TEZİYİNATI VE NAKKAŞ SAFİ	30
KURGAN SÜSLEMELERİ	31
İŞLEMELERDE DOĞAL BOYA KULLANIMI	32
SANAT ESERLERİ VE MÜZE SİGORTALARI:	33
ULUSLARARASI UYGULAMALAR KAPSAMINDA BİR ARAŞTIRMA	33
KAHRAMANMARAŞ GELENEKSEL KONUTLARINDA KAPI SÜSLEME MOTİFLERİ	34
SAVAŞ YIKINTILARINDA PLASTİK BETİMLEMELER	35
İLK TEKSTİL ÜRÜNÜ OLAN "KEÇE SANATININ" GÜNÜMÜZDEKİ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA	36
GELENEKSEL TÜRK SANATLARININ METAFİZİĞİ	37
ÇORUM KÖY EL SANATLARI-TARIM İLİŞKİSİ	38
ÇORUM HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE AÇILAN YÖRESEL EL SANATLARI KURSLARINA OLAN TALEP İLE DİĞER EL SANATLARINA OLAN TALEBİN KARŞILAŞTIRILMASI	39
MUĞLA İLİ MİLAS İLÇESİ ÇOMAKDAĞ-KIZILAĞAÇ MAHALLESİ GELENEKSEL KADIN GIYSİLERİ ÖZELLİKLERİ	40
MİLAS VE ÇEVRESİNDE GELENEKSEL EL İŞLEMELERİNDE TÜRLER	41
HUN SANATINA AİT BULUNTULARIN GÜNÜMÜZ TÜRK PLASTİK SANATLARINDA SEMBOL OLARAK KULLANIMI	43
DÜNÜN DİNAMİKLERİYLE BUGÜNÜ YENİDEN İNŞA ETMEK: KUMI YAMASHITA	44
GELENEKSEL MOTİFLERİN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ARACILIĞIYLA YAŞATILMASI ÜZERİNE İNCELEMELER	45
TÜRK İSLAM ÇİNİ SANATINDA LALE TASFİRİ VE RÜSTEM PAŞA CAMİİ ÇİNİ KAROLARINDAN ÖRNEKLER	46
ÖZGÜN BASKI RESİMDE ÇAĞDAŞ BİR ÜSLUP: ATIF ATALAYER	47
BOLU YÖRESİ SEYİRLİK KÖY OYUNLARI KONUSUNDA KÜLTÜREL FARKINDALIK YARATMAYA YÖNELİK BİR SANAT ELEŞTİRİSİ DENEMESİ	48
ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞÜN GÜNÜMÜZDE KABULÜ VE GÖRSEL SANATLARDA KULLANIMI	49

ELMALI TEKE BEY HAMAMININ FİĞÜR VE SEMBOLLERDEN OLUŞAN SÜSLEME UNSURLARININ İKONOGRAFİSİ -----	50
ROMA DÖNEMİ'NDE ÇORUM'DA SANAT -----	51
ŞAHMERAN MOTİFİNİN GELENEKSEL TEKSTİLDE KULLANILDIĞI ALANLAR -----	53
GELENEKSEL SANATLARDA İLETİŞİM ARACI OLARAK -----	54
EL ÖRGÜSÜ ÇORAP MOTİFLERİ -----	54
BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVLERİNDE ÇORUM BOYAHANELERİ İLE İLGİLİ KAYITLAR VE BOYARMADDE KAYNAKLARI -----	55
KARAMAN EVLERİNDE BULUNAN KANAĞIÇE İŞLEMELERİ -----	56
TEKİRDAĞ'IN KÜLTÜREL MİRASI DOKUMA GÖYNEKLERİ ve ENTARİLERİ -----	57
OSMANLI HAT SANATINDA KILIÇ (ZÜLFİKAR) SEMBOLÜ -----	58
AYAKKABI DÜNYASI MAĞAZALARININ ARŞİVİNDEKİ AYAKKABI KOLEKSİYONUNDAN 15 ÇİFT GELENEKSEL AYAKKABI ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ -----	59
SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA ALTERNATİF BİR ÜRETİM ÖRNEĞİ "ATIK KADIN ÇORABINDAN KADIN ELBİSESİ " -----	60
GELENEKSEL GIYSİLERDE REPRODÜKSİYON -----	61
MODADA İZLER; 1940'LI YILLAR VE GÜNÜMÜZ MODASI -----	62
MODA TASARIMINDA YENİ BİR GÖRSEL DİL ÜZERİNE ATÖLYE ÇALIŞMASI -----	63
SERAMİK SANATINDA SAGAR PIŞIRIM TEKNİĞİ -----	64
BİTİRME PROJESİ DERSİNİN, ÖĞRENCİLERİN GELİŞİMİNE VE ÇALIŞMA HAYATLARINA ETKİSİ MODA TASARIM PROGRAMI ÖRNEĞİ -----	65
KONYA ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN PARA KESELERİ -----	66
KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ EL SANATLARINDAN SEMERCİLİK VE YENİDEN CANLANDIRMAYA YÖNELİK FARKLI TASARIM ÖNERİLERİ -----	67
BASIM VE YAYIN TEKNOLOJİLERİ PROGRAMINDA SANAT EĞİTİMİ -----	68
EL SANATLARI EĞİTİMİ İLEÇARPANA DOKUMACILIĞININ GELECEĞE AKTARILMASI -----	69
ANADOLU'DA AYAKKABI GIYIM GELENEKLERİ İÇİNDE İNANIŞ DEYİM VE MANİLER -----	70
HİTİT KÜLTÜRÜNÜN ÜRETİLEN HEDİYELİK VE TURİSTİK EŞYAYA ETKİLERİ -----	71
TÜRK SANATINDA CİLTÇİLİK VE 16. YÜZYIL SEÇİLMİŞ KİTAP CİLTLERİ -----	72
KONYA İLİNDEN ALINAN ÜÇ FARKLI KİL ÖRNEĞİNİN SERAMİK ASTAR YAPIMINDA KULLANILMASI VE FARKLI FIRIN ATMOSFERİNDE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI -----	73
RUBENS'İN "KRAL LEUCİPPUS'UN KIZLARINA TECAVÜZ" İSİMLİ ESERİNİN BİÇİM-İÇERİK OLARAK İNCELENMESİ -----	74
SANATIN ALGISAL PSİKOLOJİSİ HAKKINDA: Arnheim ve Gestalt Perspektifinden Görsel Algı Okumaları -----	76
İSKİLİP EVİNDEN SANAT EVİNE BİR YOLCULUK -----	78
TÜKETİM KÜLTÜRÜNÜN TÜRK RESİM SANATINA ETKİLERİ -----	79
ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM TARİHİNDE RESSAM VE SANAT EĞİTİMCİSİ KAYIHAN KESKİNOK -----	80
YENİLENEN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GRAFİK TASARIM ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ -----	81
GÜZEL SANATLAR ALANINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME -----	82
ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDA 1960-1969 YILLARI ARASINDA GÖRÜLEN MİMARİ DUVAR YÜZEYİ TASARIMLARI -----	84
BİR KÜLTÜR ENDÜSTRİSİ ÜRÜNÜ OLARAK TÜRK DİN MÜSİKİSİNDE YOZLAŞMA SORUNU -----	85
ÇORUM MÜZESİ ETNOGRAFYA BÖLÜMÜNDE SERGİLENEN EL DOKUMASI HALI VE KİLİMLERİN KOMPOZİSYON, MOTİF VE RENK ÖZELLİKLERİ -----	86
TÜRKİYE'DEKİ 2 YILLIK GRAFİK TASARIMI PROGRAMLARININ TEKNİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ -----	87
SİLLE YÖRESİ GELENEKSEL KADIN GIYİMİNDE KULLANILAN ZIBBA ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ -----	88
GAZİANTEP İLİNDE SEDEF KAKMACILIĞI -----	89
SELÇUKLU GEOMETRİK DESENLERİ ARASINDA YER ALAN YILDIZ SEMBOLÜNÜN GÜNÜMÜZ ÜRÜNLERİ ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI -----	90

KONYA ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN BİR GRUP KIRŞEHİR HALISININ İNCELENMESİ	91
AÇIK HAVA SERGİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ AÇISINDAN ÖNEMİ	92
TÜRK GRAFİK TASARIM TARİHİNDE KADIN İLLÜSTRATÖRLER: YİRMİNCİ YÜZYILDAN YEDİ ÜSLUP	93
GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNDE YER ALAN AMBLEM VE LOGO TASARIMINDA GESTALT İLKELERİNİN KATKISI	94
SANAL GERÇEKLİK UYGULAMASI İLE UZAKTAN EĞİTİM MODÜLÜ OLUŞTURMAYA YÖNELİK ÖNERİ	95
FARKLI YAŞ GRUPLARINDAKİ BAYAN TÜKETİCİLERİN ÜÇ FARKLI GİYSİ TÜRÜNDEKİ RENK VE DESENLERE YÖNELİK TERCİHLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI	96
ANAOKULU ÖĞRENCİLERİNİN HAYAL GÜÇLERİNİ KULLANARAK RESİMSSEL ANLATIM BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ	97
ELMA MOTİFİNİN İKONOGRAFİK VE İKONOLOJİK ANALİZİ	98
SANAT VE KÜLTÜR ENDÜSTRİSİ İŞÇİLERİ OLARAK SANATÇILAR: İSTİHDAM İLİŞKİLERİ VE SOSYAL GÜVENLİKLERİ	99
TÜRK İSLAM SANATI VE ZİHNSEL ARKA PLANI	100
ANADOLU KADIN İDOLLERİNİN İŞLEME TEKNİKLERİ İLE YENİDEN YORUMLANMASI	101
GÜNÜMÜZDE TERAPİ AMAÇLI UYGULANAN EL SANATLARININ KULLANILAN MALZEME ÖZELLİKLERİ VE HAM MADDELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	102
EL SANATLARI EĞİTİMİNDE USTA ÇIRAK İLİŞKİSİ: (İskilip Örneği)	103
DİN EĞİTİMİ SÜRECİ VE UYGULAMALARINDA SANATIN YERİ	104
GÜNÜMÜZ SANATINDA DİN VE İNANÇ	105
KUR'AN'DA BİR ANLATIM SANATI OLARAK MUHAKKAKU'L-VUKÛ' KE'L-VUKÛ' PRENSİBİ	105
TARİHİ ÇORUM EVLERİNİN ALÇI SÜSLEMELERİ	107
"ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ" KOLLEKSİYONUNDA BULUNAN CAM BONCUKLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	108
ANADOLUDA ÇÖMLEKÇİ ÇARKLARININ DEVİNİMİ	109
SANATTA ESİNLENME: RESİMDEN FOTOĞRAFA	110
SERAMİK SANATINDA RAKU PIŞIRIM TEKNİĞİ	111
GÜNEŞ KURSU' NUN IŞIĞINDA YAPILAN TAKILAR	112
KADIN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN SAHNE DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME	113
MİRİAM SCHAPIRO VE FAMAJ	114
ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EKO-MODAYA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİ (HİTİT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)	115
TASARIMDA KÜLTÜREL ÖGELERİN ETKİSİNİN UYGULAMALI OLARAK İNCELENMESİ	116
SANAT EĞİTİMİ KAPSAMINDA GRAFİK TASARIM ÖGELERİNDEN AFIŞIN ÖNEMİ	117
GEÇMİŞTEN BUGÜNE WEB SAYFALARINDA TIPOGRAFI KULLANIMI	118
SANAT YAPITININ REKLAM İMGESİ OLARAK KULLANIMI	119
KÜLTÜREL VE MİMARİ DEĞERLERİN TAKI TASARIMA YANSIMASI	120
GÜNÜMÜZ SANATINDA ANLATIM DİLİ OLARAK HRİSTİYAN İKONOGRAFİSİ	121
ALACA – HÜSEYİN GAZİ KÜLLİYESİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME	122
CUMHURİYET İLE YÜKSEKÖĞRETİMDE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ	123
KONYA DÜRÜ GELENEĞİNDE KAYINVALİDE İĞNE OYALARI	124
KAYSERİ TUZHİSAR SULTAN HANI SÜSLEME PROGRAMININ UYGULAMA VE ESTETİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ	125
ÇAĞDAŞ RESİMDE KARTOGRAFİK İMGELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA	126
D GRUBU'NUN ANADOLU HİTİT SANATINDAKİ KUNT FORMLARDAN ESİNLENMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME	127
HİTİT SANAT FORMLARININ RESİMSSEL BİÇİM DİLİNE UYARLANMASI ÜZERİNE ÖZGÜN DENEMELER	128
İLK DÖNEM HALKEVLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ FAALİYETLERİ: ÇORUM HALKEVİ ÖRNEĞİ	129
ANADOLU-TÜRK KENTİ GELENEKSEL EL SANATLARI AYDIN İLİ ÖRNEĞİ	130

ESTETİK BİLİMİ VE SANAT

Ayşe ÖZEL¹

¹Prof., Doğuş Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Acıbadem-İstanbul,
aozel@dogus.edu.tr

ÖZET

Amaç: Günlük yaşamımızda karşılaştığımız bizi hoşnut eden ya da bizde mutluluk yaratan durumlara karşı gösterdiğimiz beğenilerimizi ifade eden güzel sözcüğünü ve sanat eserlerinden aldığımız güzellik duygusunun tanımlamada kullandığımız estetik sözcüğünün anlamlarını karşılaştırmalı olarak irdelemek.

Tartışma: Sanat eserlerinden aldığımız güzellik duygusunun tek bir anlamı vardır. Bu anlamı kastetmek ve dolayısıyla diğer alanlardaki güzellerden ayırt edebilmek için ‘estetik’ sözcüğünü kullanırız. Estetik günlük dilde kullanılmaz. Estetik sadece sanattaki güzeli tanımlar ve estetik bu bağlamda güzelle eş anlamlı değildir. Bu ayrımı yapabildiğimiz takdirde sanatın içine girebiliriz. Yapamıyorsak sanatı anlama ve kavramada yeterli olabilmemiz olanaksızlaşır.

Yöntem: Seçilen konu üzerinde araştırma yaparak, değişik kaynaklardan veri toplamak ve elde edilen verileri analiz ederek, araştırmada elde edilen bulguları yorumlamak.

Sonuç: Estetik beğeni, sanatla ilgilenen sanat sever olan tüm insanlarda mutlaka olması gereken bir niteliktir. Estetik beğeni gücü, ne kadar gelişirse, sanatla ilişki o denli yoğun ve etkin olur. Bu gücü geliştirme ise ancak, görgü, bilgi, eğitim ve eğitimeyle elde edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Güzel, estetik, sanat eseri, toplum.

BEDRİ RAHMİ EYÜBOĞLU'NUN KALEMİNDEN TUVALE YANSIYAN ÇORUM'UN RENKLERİ VE BİÇİMLERİ

Zehra Canan BAYER¹

¹ Doç. Dr., Kocaeli Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
cananbayer@gmail.com

ÖZET

Modernleşme yolunda mesafe almayı kendine hedef koyan, bu hedef doğrultusunda sağlam adımlarla ilerleyen genç ve dinamik Cumhuriyet kadroları, modernleşmenin sanatla kopmaz bir bütün olduğunun bilinciyle, sanatın halk arasında sevdirelilip yaygınlaştırılmasına, sanat duyuşu, görüşü ve kültürünün oluşturulmasına özenle yaklaşmıştır. Buna bağlı olarak belirlenen politika gereğince sanatçıyı Anadolu ile, Anadolu'yu da sanat ve sanatçı ile kavuşturması planlanan Yurt Gezileri, devlet eliyle gerçekleştirilen önemli etkinlikler arasında yer almış; 1938-1943 yılları arasında düzenlenen bu sanatsal etkinliklerde, yurdu gezen ressamlar kafilesine Bedri Rahmi Eyüboğlu'da dahil olmuştur.

Bedri Rahmi Eyüboğlu, devletin, sanatı bu programlı himayesine 1938 ve 1942'de iki kez dahil olmuş; ilkinde Edirne'de bulunan sanatçı, diğer sanatçılar için olduğu gibi Anadolu'nun iklimini, insanını, coğrafyasını, folklorünü, gelenek ve göreneklerini tanımak amacıyla gönderildiği gezilerin ikincisinde Çorum'a gitmiştir. Sanatçı üç ay süresince bulunduğu Çorum ve İskilip ile Mecitözü gibi yakın çevre ve köylerde, yöreye dair renkleri ve biçimleri tuvaline coşkuyla yansıtmış; bununla birlikte Çorum'dan babası Rahmi Eyüboğlu, ağabeyi Sabahattin Eyüboğlu ve özellikle de eşi Eren Eyüboğlu'na gönderdiği mektuplarda, orada kaldığı süreci tüm detaylarıyla anlatmış, yaşadıklarından kimi zaman mutluluk ve coşkuyla bahsetmiş, kimi zaman ise sıkıntılarını ve imkansızlıkları dile getirmiştir.

Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun yakınlarına gönderdiği bu mektuplar, samimi bir dille kaleme alınan ve sanatçının Çorum'da bulunduğu süreçteki duygu durumunu doğrudan doğruya yansıtan, dolayısıyla yaratma sürecinde etkili olan unsurları belgeleyen, bu süreçte karşılaştığı zorluklardan, ilham kaynaklarından haberdar olmamızı sağlayan birincil kaynaklar olarak karşımıza çıkarken, geziden döndükten sonra dönemin gazete ve dergilerinde yayımlanan "Çorum'un Çeşmeleri", "Çorum Halayı", "Çorum'un Pazar Yerinde", "Reyhan Bacı" ve "Yurt Gezilerine ve Çorum'a Dair" gibi yazıları da Çorum'un folkloründen, doğasından, ikliminden, yerel değerlerinden, Çorum'lunun yaşamından, gelenek ve göreneklerinden anekdotlar içeren önemli referanslardır.

Bu araştırmanın amacı, yukarıda bahsi geçen mektuplar ve yazılardan yola çıkarak, sanatçının "Yurt Gezileri" kapsamında ürettiği Çorum ve yakın çevresine ait resimleri gerçekleştirmesindeki itkiyi/etkiyi tespit etmek; kaleme aldıklarıyla ürettikleri arasındaki eşleşmeyi ortaya koymaktır. Bunun için Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun Çorum'da bulunduğu süreçte, eşi Eren Eyüboğlu ile ağabeyi Sabahattin Eyüboğlu ve babası Rahmi Eyüboğlu'na gönderdiği mektuplar ve yine aynı süreçte adı geçen şahısların sanatçıya gönderdiği mektuplar, sanatçının dönemin yayınlarında yer alan Çorum'a dair yazıları analiz edilecek, sentezlenecek ve sonuca ulaşılacaktır.

ALGI PSİKOLOJİSİ VE GÖRSEL SANATLAR

Bülent SALDERAY¹

¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi, Temel Sanat Bilimleri Bölümü

ÖZET

Bu araştırmada, algı psikolojisi ve görsel sanatlar arasında yapısal bir etkileşimin olup olmadığı ve varsa bu etkileşim yapısının ne tür bir yapıyı desteklediği ele alınarak değerlendirilmiştir. Bu amaç doğrultusunda; araştırma kapsamında, algı psikolojisi ve görsel sanatlar arasında yapısal bir etkileşimin olup olmadığına ilişkin, araştırma yapmış araştırmacıların, yapmış oldukları araştırmalar ve konuya ilişkin görüşleri irdelenmiştir.

Bu doğrultuda; algı ve duyumun ne olduğu, algının temel özelliklerinin ne olduğu ve bu özellikleri bilmenin önemi, duyu organlarının algılama ve duyum üzerindeki etki sırası, görsel sanatların psikolojisi, algı yönetimi, semboller ve görsel sanatlar arasındaki bağlantı, görsel sanat eserleri üzerinde kullanılan semboller ve algı yönetiminin kullanılması konusunda nasıl bir etkileşim içerisinde bulunduğu sorgulanarak değerlendirilmiştir. Yapılan değerlendirme kapsamında, elde edilen bulgulardan hareketle ulaşılan sonuçlara araştırma içerisinde yer verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Algı, Algı Psikolojisi, Görsel Sanatlar, Algı Yönetimi, Sembol

TOPLUMSAL GERÇEKÇİ YORUMLARIYLA NEŞET GÜNAL VE ESERLERİ

Pelin AVŞAR KARABAŞ¹

**¹Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü,
pelin.avsar@dpu.edu.tr**

Cemil SERTTAŞ²

**²Dumlupınar Üniversitesi, S.B.E., Birleşik Sanatlar Anasanat Dalı,
cemilserttas732@gmail.com**

ÖZET

Türkiye’de Cumhuriyet dönemi ile birlikte büyük bir ivme kazanan sanat hareketlerinin gelişerek sürdürülmesinde, Batı’daki çağdaş resim anlayışlarının etkisinin yanı sıra dönemin sanatçılarının tuvallerinde ulusal kavram ve temalara yer vermelerinin de önemli bir etken olduğu tartışılmazdır. Türk Resim Sanatı’nın köklü temellerini oluşturan bu süreçte, özellikle 1950’li yıllar sonrasında Türkiye’nin içinde bulunduğu sosyal, siyasal ve ekonomik alanlardaki değişimlerin etkisiyle; birçok sanatçı tarafından eserlerde temel konu olarak Anadolu insanın günlük hayatından kesitler ele alınmış ve resme ulusal bir bakış açısı kazandırılarak, toplumsal gerçekçilik anlayış benimsenmiştir. Bu süreçte; Anadolu’nun kırsal kesimlerindeki yaşantıları kendine özgü vurgularla biçimlendirdiği figürleri ve renk paleti ile sembolik öğelerden de faydalanarak ortaya koyduğu resimleri ile dikkat çeken en önemli sanatçılardan birisi Neşet Günal’dır. Bu araştırma; Türk resminin klasiklerinden birisi olarak kabul edilen ve akademisyenlik yönü ile de ön plana çıkan Neşet Günal’ın, eserlerini ve sanat anlayışını ele alan tarama modelinde bir çalışmadır. Neşet Günal, İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi Resim Bölümü’nden mezun olmuş; akademide Nurullah Berk, Sabri Berkel, Leopold Levy, Paris’te Andre Lhote, Fernand Leger gibi hocalardan ders almış, Nuri İyem, Turgut Zaim, Avni Arbaş, Selim Turan gibi ressamlarla aynı atölye ortamlarında bulunmuştur. Öğrenim gördüğü akademiye eğitimci olarak atanmış, yöneticilik yapmış; Mevlüt Akyıldız, Neşe Erdok, Kemal İskender, Hüsnü Koldaş, Nedret Sekban ve Sabahattin Tuncer gibi sanatçıların yetişmesine katkıda bulunmuştur. Yurt içi ve yurt dışındaki kişisel-karma sergiler ve bienallerde yer alan eserlerinin yanı sıra yarışmalarda kazandığı ödülleri ile de tanınan sanatçı, özellikle yaşam gerçeğinin anlamını vurgulamak düşüncesi üzerine kurulu kompozisyonlarıyla ön plana çıkmaktadır. Resimlerindeki figürlerde yer alan abartılı büyüklükteki eller ve çoğunlukla çıplak ayaklar, çıkık elmacık kemikleri, iri gözler, dağınık saçlar, özensizce örtülmüş başörtüleri, yoksulluğu ve bakımsızlığı niteleyen eski ve yırtık kıyafetler, yorgun ifadeler, mekanlardaki kurak, çatlak, susuz topraklar, kurumuş

ağaçlar, eskimiş evler gibi ayrıntılar; sanatçının eserlerini diğerlerinden ayıran en belirgin özelliklerdendir. Anadolu insanının zorluklarla sürdürdüğü hayat, yoksunluklarla yaşadığı çevre ve içerisinde bulunduğu psikolojiyi gözler önüne seren eserler, Neşet Günal'ın fırçasında plastik olarak şekillenen toplumsal gerçekçilik anlayışının yansıtıldığı en vurgulu anlatımlardır.

Anahtar Kelimeler: Neşet Günal, Türk Resmi, Toplumsal Gerçekçilik, Anadolu Resimleri.

TURGUT ZAIM RESİMLERİNDE HAYVAN İMGESİ VE GÖRSEL ÇÖZÜMLEMELER

Doç. Ayşegül TÜRK¹

¹Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, Görsel Sanatlar Bölümü,
gulturkgulturk@gmail.com

ÖZET

1923’de Sanayi-i Nefise Mektebi’ne giren ve İbrahim Çallı’nın öğrencisi olan Turgut Zaim (1906-1974), 1933 yılında Paris’ten döndükten sonra D Grubu’na katılmıştır. 1939 yılında Anadolu gezilerine çıkarak Yörüklerin ve Avsarların yaşantılarıyla yakından ilgilenecek oluşturduğu konuları kendi resimsel diliyle ifade etmiştir. Turgut Zaim, Cumhuriyet dönemi Türk resminde köy temalarına getirdiği bakış açısıyla öncü sanatçılardan biri kabul edilir. Resimlerinde yarattığı tipik yerel atmosfer ile yeni bir eğilimin de habercisi gibidir. Ulusal ve yöresel olana kendine özgü yorumları; batı resim geleneğinden uzak durması, bir tür minyatür diyebileceğimiz tarzda yorumlaması sanatçının kendine özgü üslubunu oluşturmuştur. İzleyicide çocuksu bir mutluluk yaratan resimlerdeki temalar da bu mutluluğu destekler niteliktedir. Sıkıntı, kaygı yerini sevinç ve yaşama coşkısına bırakır. Böyle olunca da resimlerdeki konular köy yaşamındaki masalsı karelere dönüşür Köy yaşamından kesitler sunduğu resimlerinde insan ve hayvan figürleri acı ve kederden olabildiğince uzak tersine yaşam sevinci aşarlar. Resimlerde görülen hayvanlar; keçiler, eşekler kediler de masalsı kahramanlara dönüşerek büyülü ortamın yaratıcısı ya da destekleyicisi olurlar.

Bu bildiriye; Turgut Zaim resimlerinde yer alan hayvan figürlü kompozisyonlar ele alınarak resimlerin karakteristik yapısı, masalsı ve anıtsal atmosferi nedensellikleri ortaya çıkartılmaya çalışılacaktır. Sanatçının resimlerinde ele aldığı hayvanların sembolik anlamları hayvan sembolizmi bağlamında da ortaya çıkartılacak ve sanatçının resimsel dili dönemi ile ilişkilendirilerek görsel çözümlemesi yapılacaktır.

Anahtar kelimeler: Türk Resmi, hayvan figürlü resimler, hayvan sembolizmi.

ÇOK YÖNLÜ SANATSAL KİŞİLİĞİ İLE ABİDİN DİNO VE ÇAĞDAŞLARI

Pelin AVŞAR KARABAŞ¹

¹Doç. Dr., Dumlupınar Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü,
pelin.avsar@dpu.edu.tr

Muzaffer Çağatay UMay²

²Dumlupınar Üniversitesi, S.B.E., Birleşik Sanatlar Anasanat Dalı,
muzaffer.cagatay.umay@ogr.dpu.edu.tr

ÖZET

Bu araştırma; 1913-1993 yılları arasında yaşamış çok yönlü kişiliği ile gerek Türkiye, gerekse Avrupa başta olmak üzere dünya sanat piyasasında kendisine ayrıcalıklı bir yer edinmiş olan gazeteci, yazar, yönetmen, karikatürist, dekoratör, heykeltıraş ve ressam olarak tanınan Abidin Dino'nun sanat hayatının ve eserlerinin tarama modeli ile irdelendiği bir çalışmadır. Sanat kariyerine resim, karikatür ve yazılar üreterek başlayan sanatçı; Türkiye'deki öncü sanat gruplarından ilk olarak 1933 yılında [Nurullah Berk](#), [Zeki Faik İzer](#), [Elif Naci](#), [Cemal Tollu](#) ve Zühtü Müridoğlu gibi sanatçılarla birlikte D Grubu'nun kuruluşunda, daha sonra ise 1940 yılında Nuri İyem, Turgut Atalay, Avni Arbaş, Selim Turan, Nejat Melih Devrim, Agop Arad, Kemal Sönmezler gibi ressamlarla birlikte Yeniler Grubu'nun oluşumunda yer almıştır. Cumhuriyet tarihinin ilk ve en önemli sanat hareketlerinden birisi olan yurt gezilerine katılmış, önceleri kent hayatını karikatüristik bir yaklaşımla ele almış, sonraları ise Anadolu insanının mağrur, güçlü ve karakteristik yapısını çizgileriyle bütünleştirmiş ve yarattığı farklı imgesel anlayıştaki eserlerle Türk Resim Sanatına katkılar sağlamıştır. Çağdaşları olan ressam, şair, yazar, fotoğraf sanatçısı ve gazeteci gibi birçok meslek grubundan insanlarla gerek yurt içinde gerek yurt dışında ilişkilerini sürdürmüş ve kurduğu ilişkileri dostluklarla pekiştirerek sanatsal yönünü beslemiştir. Hayatının belli dönemlerinde bulunduğu çeşitli ülkelerde; geliştirdiği kariyerini kimi zaman Avrupa resmi ve ustalarından, kimi zaman ise Türk kültüründen izler taşıyan eserlerle zenginleştirerek kendine özgü yorumlarıyla sanat piyasası gündemindeki varlığını sürdürmüştür. Resme olan ilgisinin başlangıcından itibaren sürekliliğini koruyan portre ve desen çalışmalarından da anlaşılacağı gibi eserlerinde çizginin gücünü oldukça önemseyen bakış açısı, olgunluk döneminde hat sanatından ve folklorik öğelerden esinlenerek oluşturduğu soyut resimlerinde de kendisini göstermiştir. Dino'nun bu tavrı; sanatçının hayatının büyük bir bölümünü Avrupa'da geçirmiş olmasına karşın Avrupa'dan edinilen izleri Türk sanatına taşımak yerine Türk motifini çağdaş Avrupa sanatıyla sentezleyerek Avrupa'da da beğeniyle kabul gören ve ülkesindeki sanat anlayışını

derinden etkileyen bir üslup doğurmasını sağlamıştır. Eserleri incelendiğinde Orta Asya ve Türk kültürünün kültürel öğelerini resimlerine modern bir uygulamayla taşımış ve kendine özgü renk ve biçim bozmalarıyla sahip olduğu üne kavuşmuştur.

Anahtar Kelimeler: Abidin Dino, Türk Ressamlar, D Grubu, Yeniler Grubu, Türk Resim Sanatı.

BARBARA KRUGER'İN TASARIM ANLAYIŞI OLARAK PARODİ

Dilek ÇULHA¹

¹Yrd. Doç. Dr., Nişantaşı Üniversitesi,

dilek.culha@nisantasi.edu.tr

ÖZET

Bu yazı, sanat ve tasarımı ortak bir noktada birleştiren Barbara Kruger'in afiş tasarımlarında geliştirdiği eleştirel dilin, parodi yöntemiyle ilişkisini inceleme üzerine kaleme alınmıştır. Özellikle metinlerarasılık kavramının içerisinde yer alan alıntılama yöntemlerinden parodi tanımları ile Barbara Kruger'in afişlerini ilişkilendirmemize olanak tanıyacak edebiyat ve felsefe kuramcılarının görüşleri metne kılavuzluk edecektir. Bu tanımlar, Barbara Kruger'in 1960-2000 sanat ve ticaretin birlikteliği ile kurguladığı afişlerinde ataerkil yapının söylemlerini hedef alan dilini okumamıza referans olacaktır. Parodi, toplumsal söylem modeli değişmedikçe, dili tersileme olarak ele alınmasını sağlayan alıntılama-taklit yöntemlerinin kullanımının da değişmeyeceği görüşüne aracılık etmektedir. Bu nedenle, sanat tarihi içerisinde parodi yöntemlerinin uygulandığı yapıtlara değinilerek, ortaya atılan 'kendine mal etme' tavrı irdelenebilecektir. Bu bilgiler, Kruger'in afişlerinde kamuya mal olmuş görselleri veya söylemleri yeniden kullanmasını ve toplumsal erk söyleminin kadınlık arzusuna dönüşümünü açıklanabilmesine olanak tanıyacaktır. Bu yazının amacı, toplumsal yapının oluşturduğu bilgileri dönemin koşullarına göre yeniden okunabileceğine vurgu yapan parodinin, Barbara Kruger'in afiş tasarımlarında da yöntem olarak nasıl kullanıldığının alt bilgisine ulaşmaktır.

Anahtar Kelimeler: Metinlerarasılık, Parodi, Barbara Kruger, Afiş Tasarım, 'Kendine Mal Etme'.

2015 YILINA AİT ÇOK SATAN 5 KİTABIN KAPAK TASARIMLARININ GRAFİK TASARIM AÇISINDAN İNCELENMESİ

Asım TOPAKLI¹

¹Öğr. Gör., Sinop Üniversitesi, Gerze MYO, Tasarım Bölümü, Grafik Tasarım
Programı,
atopakli@sinop.edu.tr.

Emine NAS²

²Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Tasarımı ve
Üretimi Bölümü, eminenas@selcuk.edu.tr.

ÖZET

Bilgilenme ve kültürlenme aracı olan kitap, günümüz iletişim ve bilgi çağında hem görsel hem metinsel anlamı içinde sayfa düzeni, kapak tasarımı ile bir sanat yapıtı aynı zamanda yazar ve okur arasında ilk iletişimi sağlayan kaynak olmaktadır. Kitap kapağı kitabın içeriğindeki mesajı görsel iletişim yoluyla hedef kitleye duyurma işlevini, estetik nitelikleriyle birlikte yerine getirir. Kapak kitabın ambalajıdır. Kitabı korur, tanıtır, taşıma kolaylığı sağlar ve okuyucuya sunar. Alıcıya ürünü aldirtmaya zorlayan taşıdığı görsel güzellik kuşkusuz grafik tasarımın sağladığı, tasarım öğeleri ve ilkeleri ile kurgulanmış, ürünü çekiciliğe büründüren giysisi olmaktadır.

“2015 Yılına ait Çok Satan 5 Kitabın Kapak Tasarımlarının Grafik Tasarım Açısından İncelenmesi” adı altında hazırlanan bu çalışmada öncelikle kitabın gelişimi, tasarımı ve tasarımını oluşturan öğeler ve ilkelere yer verilmiştir.

Çalışmanın Analiz bölümünde, hazırlanmış olduğum değerlendirme kriterine göre kitap kapaklarının analizleri yapılarak değerlendirmelerine yer verilmektedir.

Bu araştırmanın amacı; kitabı dünyaya getiren yazar ve satış piyasasına sunan yayınevının gerçekten iyi bir başarı elde etmek istemesinin sonucunda kendi imajını yansıtan, mesajını duyuran ve satış kaygısını taşıyan bir kitap elde etmek istediği, bu süreçte kitabın ambalajı olan kitap kapağındaki grafik tasarım unsurlarının nasıl ele alındığı vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kitap, Kitap Kapağı, Tasarım, Grafik Tasarım.

GRAFİK TASARIM SÜRECİNDE İNFOGRAFİK TASARIMLAR

Eda CERİT¹

¹Öğr.Gör., T.C. İstanbul Şişli Meslek Yüksekokulu,
edacerit85@gmail.com

ÖZET

Dünyada gelişen teknoloji ile birlikte birçok alanda yenilikler yapılmaktadır. Bu yeniliklerden biri de iletişimdir. Sözlü ya da yazılı olarak aktardığımız iletişimin hedef kitleye aktarılma sürecinde grafik tasarım endüstrisi çeşitli roller üstlenmektedir. Ülkemizde yeni bilinmeye başlayan infografikler günlük yaşamımızda sıklıkla karşımıza çıkmaktadır.

Teknolojinin gelişimi ile eşdeğer bir artış gösteren infografik tasarımlar; okuması sıkıcı ve yoğun olan bilgilerin grafik, şekil, tablo, piktogram, fotoğraf ve illüstrasyon gibi görsel öğeler yardımı ile aktarıldığı grafik tasarım endüstrisinin uygulama alanlarından sadece biridir. İnfografik tasarımlarda verilmek istenen bilgi hedef kitle üzerinde farkındalık oluşturacak şekilde aktarılmalıdır. Yazı, fotoğraf, renk, illüstrasyon, fotoğraf, sembol, piktogram, şekil ve grafik yardımı ile görselleştirilen infografikler ulaşım, sağlık, haber, spor vb. alanlarda rahatlıkla uygulanmaktadır. İnfografik tasarımlar için, iyi bir gözlem yapmaya, renk ve tipografik bilgiye gerek duyulmaktadır. Teorik bilginin görsele dönüştürülmesi sürecinde etkili olan infografik çalışmalarda kalite ve basitlik ön plandayken, verilmek istenen bilginin okunur olması, etkili ve kalıcı iletişimde etkilidir. İnfografikte önemli olan; infografiğin hangi amaçla yapıldığını bilmek, konunun içeriğine uygun grafik elemanları seçmek, doğru renkleri tercih etmek ve doğru verileri kullanmaktır. Amacı insanları bilgilendirme olan yaratıcı ve keyifli infografik çalışmalar, hayatımızı kolaylaştırmaya devam ederken, kullanım alanlarını giderek genişletmektedir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Görsel İletişim, İnfografik, Grafik Tasarım

YENİ BİR REKLAM MECRASI OLARAK PANORAMİK SANAL TUR

Ekrem DERMAN¹

**¹Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, İskilip MYO, Tasarım Bölümü, Grafik Tasarımı Prog,
ekremderman@hitit.edu.tr.**

ÖZET

Teknolojinin hızla gelişmesi birçok alanda olduğu gibi fotoğraf alanında da kendini göstermiştir. Fotoğraf teknolojisindeki gelişmeler çağın ihtiyaçlarına göre şekillenmenin ötesinde çağın gereksinimlerine yön veren ve gündelik yaşamı kolaylaştıran uygulamaların oluşmasına olanak sağlamıştır. Panoramik sanal tur uygulamaları hayatımıza bu noktada girerek; sanal bir gerçeklik ışığında bize bilmediğimiz, göremediğimiz yerler hakkında bilgi ve görüntü sunmaktadır.

Dünya üzerinde yer alan birçok firma uzun zamandır; ürettiği, oluşturduğu ve hayatımıza dahil etmeye çalıştığı ürünleri tanıtmak ve bunları pazarlamak için yüzlerce yöntem ve teknik geliştirmiştir. Bu yöntemler teknolojinin el verdiği olanaklarla gelişim göstererek yeni reklam mecralarının oluşmasına olanak sağlamıştır. Her ne kadar sayısal ortamlarda online yada offline olarak karşımıza çıkan bu reklam mecraları rağbet görse bile; kullanılan yöntem ve teknikler nedeni ile ilerleyen yıllarda etkisini yitireceği düşünülmektedir. Bu nedenle panoramik sanal tur uygulamalarının teknik ve görsel algıda var olan olumlu etkisi düşünüldüğünde bu uygulama içerisine çeşitli tekniklerle adapte edilecek video ve görüntüler sayesinde yeni bir reklam mecrası oluşması düşünülmektedir.

Yeni bir reklam mecrası olarak öngörülen panoramik sanal tur uygulamalarının içerisine adapte edilecek video ve çeşitli görüntü elemanlarının; oluşturma yöntem, teknikleri ve perspektif düzleme montajının nasıl yapılacağı ile ilgili bilgi sağlamak için oluşturulan bu araştırma; yukarıdaki bilgiler de göz önüne alındığında bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Panoramik Sanal Tur, Reklam Mecraları, Sanal Gerçeklik

ÇEYİZ YOLUYLA AKTARILAN BAZI DOKUMALARIN BOZULMALARI VE KORUNMASINA YÖNELİK ÖNERİLER

Ayşem YANAR

**Dr., Ankara Üniversitesi, G.S.F., Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü,
ayanar@ankara.edu.tr**

Zeynep ERDOĞAN

**Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, G.S.F., Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü
zerdogan@ankara.edu.tr**

ÖZET

El sanatları insanların ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla var olmuştur. Her yaş ve cinsiyet tarafından üretilebilen el sanatı ürünleri kullanım ve giyim amaçlı olabilmektedir. Türkiye coğrafi özelliklerinden dolayı çeşitli kültürel zenginliğe sahiptir. Bu kültürel zenginlik bulunduğu bölgeye özgü el sanatlarında da çeşitlilik yaratmıştır. Gelenek ve görenekler yaşam biçimlerini şekillendirmekte ve kültürel kimliği oluşturmaktadır. Kültürel kimliğin ve gelenekselliğin devamlılığı ise toplum bireyelerine bağlıdır.

El sanatlarının gelenekselliğinin sürdürülebilmesi için kültürel miras olarak nesilden nesile aktarımının sağlanması, geçmişten günümüze ulaşması kültürel birikim açısından önemlidir. Bu açıdan bakıldığında iki türlü koruma akla gelmektedir. Birincisi el sanatlarının yok olmaması adına nasıl yapıldığı, tekniğinin ne olduğu, yapımında kullanılan hammadde bilgisi gibi konuların nesilden nesile aktarılması, ikincisi ise yapılan ürünlerin korunarak günümüze kadar ulaştırılmasıdır. El sanatları açısından çeyizin sözü edilen gelenekselliğin ve kültürel mirasın sürdürülmesinde önemli rol oynadığı düşünülmektedir.

Bu çalışmada Samsun ilinde yaşayan bir ailede çeyiz yoluyla edinilen ve kendisinden sonra gelinine verilen 75-80 yıllık dokumaların bazı dokuma özellikleri ile uygulanan geleneksel koruma yöntemleri incelenecek, dokumaları kullanım ve saklama sırasında meydana gelen bozulmalar gözlem yolu ile tespit edilecektir. Ayrıca bu dokumalara yönelik iklim koşulları dikkate alınarak uygun koruma yöntemi hakkında öneriler verilecektir.

Anahtar kelimeler: kültürel miras, el sanatları, çeyiz, koruma

SERAMİK SANATINDA YENİ VE ALTERNATİF BİR BİÇİMLENDİRME YÖNTEMİ OLARAK AŞINDIRICILI SU JETİ KULLANIMI

Elif AĞATEKİN¹

¹Yrd. Doç., Şeyh Edebalı Üniversitesi, G.S.F., Seramik ve Cam Bölümü
elif.agatekin@gmail.com

ÖZET

Gelişen sanayii, değişen malzemeler ve üretimden beklenen hız, üretim tekniklerinde değişikliklerin olmasına neden olmuştur. Yeni ve alternatif bir biçimlendirme yöntemi olarak aşındırıcı su jetinin kullanımı özellikle işlenmesi güç malzemelerin kesiminde gösterdiği performansla dikkatleri üzerine çekmiştir. 1982 yılından itibaren yaygınlaşmaya başlayan yöntem, bugün süngerden, halıya, çelikten cama pek çok sektörde değişik sertliklerdeki malzemelerde uygulanmaya devam etmektedir.

Başlangıçta seramik karo sektöründe; özellikle geniş iç mekânların dekorasyonunda zemine uygulanan karoların yüzeyinde oluşturacak desenlerin biçimlendirilmesinde uygulanan yöntem bugün pek çok seramik sanatçısının eser üretmede kullandığı alternatif ve yeni bir yola dönüşmüştür. Çünkü aşındırıcı su jeti kullanarak seramik biçimlendirmek; yaygın olarak yalnızca çamur yaşken biçimlendirilen seramik algısının değişmesine çamurun piştikten sonra ulaştığı en dirençli, en güçlü halinde biçimlendirme yapılabilmesine olanak vermiştir.

Bu metin aşındırıcı su jeti yöntemini, bu yöntemin kullanıldığı alanları, seramik üretimdeki yerini, bu yöntemi kullanarak seramik üreten seramik sanatçıları ve onların seramiklerine kattığı ifade olanaklarını irdelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Su Jeti, Seramik Sanatı, Alternatif Yöntemler

ANADOLU'DA ANTİK CAM ÜRETİMLER

Tamer ASLAN¹

¹Yrd. Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, G.S.F., Seramik ve Cam Bölümü,
taslan@omu.edu.tr

ÖZET

Farklı tezler olsa da camın ilk kullanımı kesin olarak bilinmemektedir. Doğada kaya kristal ve obsidyen olarak bulunan ve antik çağlarda ilkel aletlerin yapımında kullanıldığına dair bulguların yanı sıra insanlık tarihinin bilinen en eski el sanatlarından biri olarak günümüze kadar ulaşabilen örnekleri vardır. Kırılganlığı ve dayanıklı bir malzeme olmayışı, bozulmadan varlığını koruyamaması ve yok olması, onun hakkında geçmişten günümüze ulaşan bulguların azlığına neden olmaktadır.

H.C. Beck 'e göre cam kullanımında Mezopotamya'da başlayan serüveni; Sümerler'de boncuk olmuş, Mısır'da cam kaba dönüşmüş, Suriye'de üfleme çubuğunun keşfi ve bu keşfin Roma'ya ulaşması ile ustalık ve işlev en üst seviyeye ulaşmıştır. Bizans'la gündelik kullanımı yaygınlaşarak devam eden camın serüveni, Selçuklular'da camii ve medreselerin penceresi olurken, Osmanlılar'da ise özellikle İstanbul'un fethinden sonra cam üretimi ve işlenmesi bir meslek kuruluşu ve sanat olarak tarihteki yerini almıştır.

Saraylarda zenginliğin ve ihtişamın göstergesi en değerli eşya olmuş, bunun belgesi olarak Surname-i Hümayun'da Nakkaş Osman ve ekibince yapılan minyatürlerde yerini almıştır. Osmanlı camcılığı ile ilgili yeterli kaynak bulunmayışı, bu minyatürleri önemli kılmış ve adeta birer belge haline dönüştürmüştür. Ancak son zamanlarda yapılan kazılarda elde edilen objeler (Sirkeci Kazıları gibi) bu anlamda daha çok ve gerçek verilere ulaşmamızı sağlamaktadır.

Estetik yaklaşımlarla takı ve dekoratif süs eşyaları olarak tasarlanmış, boncuktan her türlü kaba ve gözlüğe, lambadan pencerelere ve özellikle sanayi devriminden sonra endüstriyel üretimlere kadar kullanım amaçları çok geniş ve insan-mekân-yaşam ilişkisinde hemen her alanda üretimi – kullanımı - tüketimi artarak gelişmiş ve modern çağın en önemli materyali olmuştur.

Anadolu'da; camın üretim ve kullanımına dair bu serüveni içerisinde yer alan en erken bulgular Hitit Başkenti (Hattuşaş) Boğazköy'de bulunan boncuklar ve cam kaplardır. M.Ö.400 ile M.Ö. 100 arasında Roma İmparatorluğu sınırları içerisinde üretilen üfleme tekniği cam ürünlere bu bölgelerde rastlanmaktadır ve Anadolu'nun o dönemdeki cam üretimi ve kullanımındaki yerini göstermesi açısından önemli bir göstergedir.

Anahtar Kelimeler: Anadolu'da Cam, Antik Cam, Hattuşaş, Boğazköy

GELENEKSEL İSKİLİP EVLERİ YERLEŞİM DÜZENİ

Doğan KOŞAN¹

¹ Uzm., Hitit Üniversitesi, İskilip MYO, Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü,
dogankosan@hitit.edu.tr

ÖZET

Türk Evleri, bahçeleri ile birlikte sokaklar üzerinde yerleşme düzenini oluşturmaktadır. Yerleşimlerde evlerin, bahçelerinin sokak üzerindeki konumlanmasını etkileyen farklı faktörler vardır. Bunlar; iklim, topografya, malzeme ve yapım sistemi, sosyo-kültürel yapı, iktisadi yaşam başlıkları altında ele alınmaktadır.

Doğal koşullardan iklim, mimari biçimlenmeyi büyük ölçüde etkilemektedir. Birçok yöresel yerleşmede yapılar, iklim koşullarına göre yönlendirilmekte ve konumlandırılmaktadır. Evlerin açık ya da kapalı alanlarının oluşumunda iklimin etkisi yadsınmaz. Aşırı soğuklardan korunmak, güneşin ev üzerindeki etkisini artırmak evlerin konumlanmasına etki eden faktörler olmuştur. Arazinin düz veya eğimli olması yerleşmenin düzenini etkilemektedir. Yerleşmelerin oluşum ve gelişim sürecinde topografya ile uyum konusunda birçok mimari çözümler üretilmektedir. Yerleşmeyi etkileyen en önemli faktörlerden birisi de iktisadi yaşamdır. Kent ya da kırsal alanlardaki yerleşimler birbirinden farklıdır. Özellikle tarım, hayvancılık, sanayi gibi ekonomik etkinliklerin de evlerin planlanmasındaki katkısı büyüktür. Halkın yaşamını sağladığı bu etkinlikler kimi zaman evin bir bölümünde, kimi zaman da bahçe içerisinde planlanmış ayrı bir mekânda gerçekleşmektedir.

İskilip arazi yapısı itibari ile iki derenin birleştiği, bu birleşimin ortasındaki korunaklı bir tepe üzerindedir. Bu sebepten tarih öncesinden beri gelen kesintisiz bir yerleşim olmuştur. İskilip'teki evler sokak üzerindeki konumlanması ile geleneksel Türk evi özellikleri taşımakla birlikte kendine has özellikleri de içerisinde barındırır.

Anahtar Kelimeler: İskilip, Yerleşim, Ev, Geleneksel, Sokak

PASİF EVAPORATİF SOĞUTMADA PİŞMİŞ TOPRAK MALZEME KULLANIMI

Aysun Coşar Régnier¹

¹ Y. Mimar, Akdeniz Üniversitesi, G.S.E., Sanat ve Tasarım Ana Sanat Dalı, Sanatta Yeterlik Programı,
aysubregnier@yahoo.com

ÖZET

Sıcak iklim bölgelerinde yüksek ısı, termal konfor koşullarını olumsuz etkilemekte ve iklimlendirme amaçlı enerji kullanımının artmasına neden olmaktadır. Enerji kullanımını optimize etmek ve uygun termal koşulları sağlamak amacı ile pasif soğutma sistemleri bioklimatik eko-tasarımlarda giderek daha yaygın kullanılmaktadır.

Geçmişte rüzgar tutucu gibi geleneksel çözümler, bina içi termal konforunu sağlamak amacı ile İran, Mısır ve Hint mimarisinde yaygın olarak kullanılmaktaydı. Bu sistemlerde rüzgar tutucu ile içeri alınan sıcak hava baca içine yerleştirilen pişmiş toprak su kaplarının arasından geçerken kapların yüzeyindeki buharlaşma nedeni ile soğur ve aşağı doğru akarak iç mekana yönlendirilir. Bu teknik yüzyıllardır pasif evaporatif soğutma için kullanılmaktadır.

İç mekan sıcaklığını azaltmak için kullanılan bir başka teknik de bina cephesinde doğal malzeme kullanmaktır. Pişmiş toprak malzeme ile oluşturulan dikey bahçeler yapıyı hem güneş kaynaklı ısısal kazanımlardan korumakta hem de bitkilerin terlemesi sonucu oluşan evaporatif soğutma sayesinde bina yakın çevresinde mikro klima oluşmaktadır.

Her iki çözüm de uygulama kolaylığı, sürdürülebilir olmaları sebebi ile mimari tasarımlarda dikkate alınmalıdır. Bu çalışmanın amacı, düşük teknoloji kullanımının yeterli olduğu bu tip çözümlerin giderek artan soğutma talebini karşılamak için uygun alternatifler olabileceğine vurgu yapmaktır

DÜNYAYI SANAT KURTARACAK: SANATIN TOPLUM ÜZERİNDEKİ SAĞALTICI YÖNÜ

Hakan PEHLİVAN¹

¹ Prof., Erciyes Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Resim Bölümü,
hpehlivan1@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, sanatın genel anlamda insanın vahşi içgüdülerini dizginleyici, sağaltıcı etkisinden bahsedilmiştir. İnsanlar arasındaki ayrımcı, ötekileştirici davranışlar ve ardı sıra gelen çatışmalar gittikçe artmaktadır. Ayrışma toplumların geleceğini tehdit eden en büyük tehlikelerden bir tanesidir. Bulduğumuz coğrafyada başta savaşlar olmak üzere işsizlik, yoksulluk, açlık gibi sebeplerle göçün artması, Türkiye ve Avrupa ülkelerinde göçmenlere ve devamında bütün yabancılara karşı oluşan önyargı, milliyetçi kampanyalarla daha da körüklenerek, toplumsal birliktelikte büyük çatlaklar oluşmaktadır. Beraber yaşama ve paylaşma kültürü yok olmaktadır. Bu durum çok etnik kökenli toplumların geleceği için büyük tehlike arz etmektedir.

Kamusal alanlardaki plastik sanat eserlerinden yine müziğe kadar geniş bir yelpazede sanatın, toplumun bireyleri üzerinde genel şiddet eğilimini azaltıcı ve sağaltıcı etkisi olduğu bir gerçektir. Bireylerin toplumsal aidiyetlerinin gelişmesinde, birbirlerine daha insancıl yaklaşımlarında, ortak değerleri taşıyan sanat eserleri bu birleşimi sağlamada yadsınamaz araçlardır. Bu bağlamda hoşgörü kültürünü teşvik eden, kamusal sanat eserlerinden örnekler verilmiştir. Çalışma vesilesiyle kamusal kurumların yaygın sanat eğitimi aracılığıyla toplumdaki bireylerin birbirlerine karşı öfke, kin, ötekileştirme duygularının en aza indirmesinin yolları aranmaktadır.

Çalışma, bu bağlamda sanatın toplumda sağaltıcı etkilerini yeniden hatırlatma amacındadır. Karar vericilerin sürdürebilir barışın tesisi için kamusal sanat ve eğitim alanına nasıl yatırım yapacaklarına dair tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Sanat, Kamusal Sanat, Yaygın Eğitim, Barış

GÖRME ENGELLİ BİREYLERE YÖNELİK MÜZE EĞİTİMİ UYGULAMALARI (İSVİÇRE, İSPANYA VE FİNLANDIYA ÖRNEĞİ)

Cihan Şule KÜLÜK¹

¹ Yrd. Doc. Dr., Abant İzzet Baysal Üniversitesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
hpehlivan1@gmail.com

ÖZET

Gelişmiş ülkelerin eğitim sistemlerinin temel ilkeleri arasında yer alan “*eğitimde fırsat eşitliği*” kapsamında engelli bireylerin de tüm eğitim olanaklarından yararlanmalarına olanak tanıyan çalışmalar yapılmaktadır. İsviçre, İspanya ve Finlandiya gibi gelişmiş Avrupa ülkelerindeki müzeler, sosyal hizmet çalışmaları kapsamında görme engelli bireylere yönelik özel olarak hazırlanmış programları ile çeşitli hizmetler sunmaktadır. Görme engelli müze izleyicileri için dokunmalı müze etkinlikleri, dokunulabilir müze nesnelere, müze nesnelere ilişkin Braille alfabesiyle yazılmış açıklamalar, kabartmalı müze planları, sesli açıklamalar içeren uygulamalar, büyük boyutta panolar ve büyüteçler ile görme engelli bireylerin müze ile etkileşimini destekleyen çalışmalar yapılmaktadır. Günümüzde Türkiye’deki bazı müzeler, görme engelli bireylere yönelik eğitim hizmetleri sunsa da bu müzelerin gelişmiş ülkelerdeki gibi, sistemli olarak etkinliklerini yürütecek, gerekli eğitim materyallerini tasarlayacak ve fiziki şartları sağlayacak, uzman ekip çalışmasını gerektiren özel olarak geliştirilmiş birimleri yoktur. Ayrıca sanat müzeleri bağlamında ele aldığında da görme engelli bireylere yönelik hizmetlerin yok denecek kadar az olduğu görülmektedir. Avrupa’daki müzelerde ise dünyaca ünlü klasik eserlerin kabartma biçimleri olan “*3-D replikalar*” ile görme engelli bireylerin eseri dokunarak algılayabilmesine, eser ve müze ile etkileşime girebilmesine olanak tanıyan çalışmalar yapılmaktadır. Bunun yanı sıra görme engelli bireylerin eserleri, kabartma olarak hazırlanan panellere dokunup, dinleyip ve renklere özgü kokular aracılığıyla algılama olanağı sunan yaratıcı projeler de hayata geçirilmiştir. Bu araştırmanın amacı; İsviçre, İspanya ve Finlandiya’da görme engelli bireylere yönelik yürütülmekte olan müze eğitimi çalışmalarını tarihsel süreç içerisinde ele almak ve çeşitli uygulama örnekleri sunmaktır. Betimleyici ve tarihsel yöntemlerin bir arada kullanıldığı bu çalışma ile görme engelli bireylere yönelik eğitim uygulamaları gerçekleştirecek müzelerin ve işbirlikçi kuruluşların yapacağı çalışmalara katkı sağlanabileceği düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Müze Eğitimi, Görme Engelliler.

VAN- BARDAKÇI KÖYÜ'NDE SERAMİK PİŞİRİMİ

Atilla BATMAZ
'Dr., Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü,
atibatmaz@yahoo.com

ÖZET

Van'ın Bardakçı Köyü tarih boyunca geleneksel yöntemler ile yerel çanak çömlek üretimi gerçekleştirmiş olmasına karşın bu çömlekçilik faaliyetleri yeteri kadar araştırılmamıştır. Köyde 2013 yılında Urartu “kırmızı perdahlı çanak çömleği”nin üretim süreçlerini inceleyen etno-arkeolojik ve deneysel arkeoloji çalışmalarının yanı sıra yok olmaya yüz tutmuş geleneksel Bardakçı seramik üretimini ayrıntılarıyla belgelemeye yönelik çalışmalar başlatılmıştır. Bu çalışmalar üretim aşamaları, kilin yerel kil yataklarından çıkartılması, işlemeye hazır hale getirilmesi, işlenmesi, kap formlarının belirlenmesi, Bardakçı Köyü'ndeki kendine özgü seramik terminolojisinin kayıtlanması, pişirim süreçlerinin belgelenmesi şeklinde özetlenebilir.

Bugün köyde hayatta olan eski çömlekçi ustaları olmasına karşın çeşitli sebeplerle bu gelenek devam ettirilememektedir. Köyde aktif olarak üretim gerçekleştiren tek atölye Osman Eşme'ye aittir. Eşme modern alet kullanmadan seramik hamuru hazırlar, klasik, uzun bir mile monte edilmiş ayakla dönen yataklı bir çarka sahip seramik tezgâhı kullanır ve ateşi alttan verilen ve üst kısmında seramik yüklüğü bulunan yuvarlak formu ve kemerli kerpiç fırında pişirim gerçekleştirir. Fırında kullanılacak yakacak için çok miktarda ve çeşitte yerel bitkiler kullanılmaktadır. Tüm çanak çömlek üretimi boyunca kullanılan özgün bir seramik terminolojisinin varlığı ve bu terminolojinin aynı zamanda kap formları ve yakacak türleri vb. için de geçerli olduğu anlaşılmaktadır.

Bu bildiriye geleneksel Bardakçı çömlekçiliği hakkında genel bir çerçeve çizildikten sonra özellikle pişirim süreçleri üzerine odaklanılacaktır.

YÖRESEL KADIN GIYIMI ANALİZİ; ÇORUM İLİ ÖRNEĞİ

Nuray DEMİREL AKGÜL¹

¹Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler MYO,
nuraydemirel@gazi.edu.tr

Zekiye REYHAN ŞENTÜRK²

²Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler MYO,
z.reyhan53@gmail.com

ÖZET

İnsanların giyinme şekilleri buldukları toplumun kültürel değerleri ile biçimlenerek, diğer toplumlardan ayırıcı özelliklere sahip olmaktadır. Yüzyıllarca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış, değişik kültürlerin etkisi altına girmiş olan Anadolu da bütün bölgelerin kendine has geleneksel kıyafetlerinin olmasına hatta aynı ilde bile merkez ve köy arasında giyim farklılıklarının olmasına neden olmuştur (Koç vd.2013:47).

Araştırmanın amacı; Çorum İli yöresel giysilerinin kalıp özelliklerini ve süsleme tekniklerini inceleyerek, geçmiş gün yüzüne çıkartmak, geleneksel giysileri tanımak ve tanıtmaktır.

Araştırmada, Çorum ili geleneksel kıyafetlerinden üste giyilen; üçetek, salta, şalvar ve kuşağın kalıp analizi yapılırken, başa giyilenlerden ise; canfes ve yazma, süsleme açısından araştırılmıştır. Giysiler, oluşturulan giysi analiz formları doğrultusunda incelenmiş, tasarım öğeleri belirlenmiş, fotoğrafları çekilerek belgelendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çorum, Geleneksel Giysiler, üçetek, salta, şalvar, kuşak, canfes ve yazma

EDİRNE MURADİYE CAMİİ KALEM İŞİ TEZYİNATI VE NAKKAŞ SAFİ

Ali Fuat BAYSAL¹

¹Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
afbaysal@gmail.com

Naciye DETSELİ²

² Necmettin Erbakan Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi

ÖZET

Bünyesinde XV. yy. Osmanlı kalem işi tezyinatına ait en az tahrif olmuş örnekleri parçalar halinde barındıran Edirne Murâdiye Câmii dış görünüşündeki sadeliğine karşın içeride çok kaliteli çinileri ve zengin kalem işi bezemeleriyle dikkat çeker.

Câminin günümüzde mevcut kalem işi numuneleri bizlere dönemin tezyinat anlayışına dair önemli bilgiler sağlamaktadır. Zira bu dönem Selçuklu sonrası kuruluş sürecindeki Osmanlıların tezyinat anlayışında bazı farklılıkların ortaya çıktığı bir süreçtir. Ayrıca bu süreci etkileyen faktörler arasında Timur ve fetret dönemini de zikredebiliriz.

Osmanlı erken döneminin tezyinat anlayışını ve üslûbunu gösteren en eski ve özgün örneklerin nakkaşı hakkında da maalesef yeterli bilgi bulunmamaktadır. Üzülerek ifade etmek gerekir ki, Osmanlı tezyinat sanatkârları içerisinde imza atma geleneğinin olmaması, hatta sanatkârlar hakkında bir bibliyografyanın olmaması tezyinat sanatının serüveni konusunda önemli bir problemdir.

Muradiye Camii'nin kalem işi tezyinatı üzerinde yaptığımız araştırmalarda söz konusu yapının tezyinatı ve nakkaşı konusunda elde ettiğimiz bazı bilgilerin bu alanda bir ilk olduğunu düşünmekteyiz. Arzumuz gelenekten gelen ve geleceğe aktarımda önemli olduğunu düşündüğümüz bu sanata ve sanatçıya ait bilgilerin düzenlediğiniz sempozyum vasıtasıyla akademik sanat ortamında paylaşmaktır.

Bildirimizin içeriği, öncelikle Muradiye Camii'nin tezyinat özellikleri ve bu özelliklerden yola çıkarak camiye tezyin eden nakkaşın tespiti yönünde olacaktır. Sunumda görsel materyaller kullanılacak ve izleyicilere bu şekilde arz edilecektir.

KURGAN SÜSLEMELERİ

Zülbiye SEVGİLİ POLAT¹

¹ Öğr. Gör, Süleyman Demirel Üniversitesi Gönen M.Y.O.
sevgilizulbiye@hotmail.com

ÖZET

Kazakistan topraklarından günümüze kadar gelebilmiş Esik Kurganları ender arkeolojik alanlardan biridir. İskit toplumunun ölülerine verdikleri değeri ölü gömme geleneklerini, mezar mimarisini, inanışlarını, kültürel anlamda sanat anlayışlarını etki alanlarını etkileşim alanlarını göstermesi açısından da çok ayrı bir yere sahiptir. Kurgan geleneğinin en erken dönemlerini anlamamız için de ayrıca çok değerlidir. Kazılar sonucunda çıkarılan arkeolojik malzemelerin bilim dünyasına Eski Çağ Türk topluluklarının en erken dönemlerine işaret eder nitelikte olduğu bilinmektedir. Altın elbiseli adamın giyim-kuşamı üzerinde ki süslemelerin kültür tarihine olan katkısı çok büyüktür. Ayrıca yarısı kırık bir kabın üzerindeki yirmi altı harflik iki satır yazı bugüne kadar bilinen en eski Türk yazısı olarak kabul edilen Yenisey ve Orhun Anıtları'ndaki yazılardan yaklaşık bin yıl daha eskidir. Böylece ilk Türk yazısının tarihi milattan önce beşinci yüzyıl olarak kesinleşmiştir. Esik Kurganı da Eski Türk Kavimlerinden olan İskitlerin, çağdaşı diğer Türk toplumları gibi ne kadar üst düzeyde bir kültür bilincine sahip olduklarını anlamamız için önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Kurgan, Gelenek, Kültür

İŞLEMELERDE DOĞAL BOYA KULLANIMI

Mitat KANDEMİR¹

¹Uzm., Selçuk Üniversitesi, S.T.F., Geleneksel El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.,
mitatkandemir@selcuk.edu.tr

Mustafa GENÇ²

²Öğr. Gör. Sakarya Üniversitesi, G.S.F., Geleneksel Türk Sanatları Böl., Halı Kilim A.S.D.,
mustafagencart@gmail.com

ÖZET

İnsanın sanatsal üretimi ve çeşitliliği onun içinde bulunduğu coğrafya, kültür, inanç, bilimsel gelişmeler ve felsefe ile şekillenir. Bunun içerisinde sanatın tüm alanları dâhil edilebilir. Günümüzde “şeylere” isim vererek onları anlamlandırmış oluruz. Belirli kategorilere ayırarak ise anlamayı kolaylaştırırız. Geleneksel üretimlerin tamamı zanaat olarak adlandırılrsa bile bunların içinde sanat düzeyine ulaşan eserler çıkmıştır.

İşlemeler Osmanlı döneminden günümüze Geleneksel Türk Sanatları içinde önemli bir yer alır. En güzel örnekleri sarayda yapılanlardır. Ayrıca genç kız çeyizlerinde sıkça görülür. Kimyasal boya pigmentlerinin bulunmasına kadar işlemlerin hem kumaşları hem de iplikleri doğal boyalarla boyanmışlardır.

Başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde işlemlerle ilgili birçok kayıt mevcuttur. “*Tarih: DosyaNo: GömlekNo: 589 Fon Kodu: TS.MA.dHarc-ı hassa defteri: Mehmed Seyfeddin Efendi ve Emine Sultan'ın tevellüdderi münasebeti ile yaptırılan murassa maşallah, avize, nazarlık, gümüş beşik, valideleri için sırma işlemeli elbiseler, kundak takımları, ebe kadına ihsan olunan elbiseler ve kumaşlar ile mutad veladet masraflarını muhtevi müfredat defteri*”.

Bildiride geçmiş örneklerde kullanılmış doğal boya kaynakları ile günümüz de yeni üretimlerde doğal boya kullanımı üzerinde durulacaktır. Çalışma Arşiv kayıtları, doğal boya analizleri ve doğal boyalı kumaşlar üzerine yapılan yeni örnekler üzerinden tartışılacaktır.

SANAT ESERLERİ VE MÜZE SİGORTALARI: ULUSLARARASI UYGULAMALAR KAPSAMINDA BİR ARAŞTIRMA

İsmail YILDIRIM²

² Yrd.Doç.Dr., Hitit Üniversitesi, Finans, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü,
ismailyildirim@hitti.edu.tr

ÖZET

Uluslararası sigorta uygulamalarında “Fine Arts Insurance” olarak nitelendirilen sanat eserleri ve müze sigortaları, sanat eserlerini sergileyen galeriler, müzeler, bireysel ve kurumsal koleksiyon sahipleri, sanat eserleri satıcıları vb. kapsayan bir sigorta türüdür. Sanat eserleri ve müze sigortalarında uluslararası alanda farklı uygulamalar yer almaktadır. Avrupa tek sigorta piyasası sanat eserlerinin sigortalanması hususunda büyük ölçüde Lloyds tarafından belirlenen teminat, sigorta kapsamı, hasar hesaplamaları gibi kriterlerden yararlanmaktadır. Türkiye’de sanat eserleri ve müze sigortalarında paketlenmiş teminatları (yangın ve hırsızlık, yurtiçi-yurtdışı nakliyat, deprem..) içeren uygulamalar mevcuttur. Örneğin, sigorta şirketleri tarafından verilen yangın teminatlarında bina içerisinde normal eşya olmasıyla sanat eserlerinin olması bakımından herhangi bir fark yoktur. Türkiye’de sanat eserleri ve müzelerin sigortalanmasına yönelik genel şartlar, esere ait risk koşulları, sigorta kapsamı ve sigorta kapsamı dışında kalan haller tam olarak belirlenmemiştir. Esasında sanat eserlerini ve müzeleri yakından ilgilendiren ve poliçe kapsamı dışında tutulan çok sayıda risk söz konusudur. Sanat eserlerinin sigortalanmasında karşılaşılan en büyük zorluk ise sanat eserlerinin sigorta değerinin tespitinde yaşanmaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye’de ‘Sanat Eserleri Sigortası Genel Şartları’nın oluşturulması amacıyla uluslararası uygulamalar incelenmiştir. Sanat eserlerine yönelik muhtemel riskler, verilebilecek teminatlar, sigortanın genel şartları, özel şartları (klozlar) gibi hususların tespit edilmesine yönelik tavsiyelerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler; Sanat Eserleri, Müze, Sanat Eserleri Riski, Sigorta

KAHRAMANMARAŞ GELENEKSEL KONUTLARINDA KAPI SÜSLEME MOTİFLERİ

Cavit POLAT¹

¹Yrd. Doç., Şeyh Edebalı Üniversitesi, Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Seramik ve Cam Böl.,
polat46polat@gmail.com

ÖZET

Sanat insan varlığını bütünleyen alanlardan biridir. Sanatın tarihsel gelişimi incelendiğinde bu gelişimin mimari ile bağları görülebilecektir. Mağaraya geçme süreci ile birlikte sanatsal üretimlerde önemli ölçüde ilerleme ve değişim daha hızlı olmuştur. Resimden, heykele, kalem işinden halılara, seramikten kapı süslemelerine değin sanat üretimi dönem özelliklerine göre değişir.

Kapılar mimari yapının önemli bir ögesidir. Kullanılan mimari yapıya göre farklı form ve süslemelerle bezenmişlerdir. Konutların kapı bezemeleri evin sahibine göre değişir. Kahramanmaraş geleneksel konutlarının kapı bezemeleri yöre özelliklerine göre farklıdır. Kapılarda geometrik ve bitkisel motifler bir arada kullanılır. Lale, karanfil, yürek, ay-yıldız, geçme motifleri kullanılan motiflerden bazılarıdır.

Bildiride geleneksel konutlarında kullanılan motiflerin analizleri ve kullanım formları değerlendirilecektir. Araştırma içinde Kahramanmaraş merkezde bulunan 35 adet geleneksel konut kapısı üzerinde çalışma yapılacaktır.

SAVAŞ YIKINTILARINDA PLASTİK BETİMLEMELER

Necla TOSMUR¹

¹Okt., Harran Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim_İş Öğretmenliği Bölümü
ntosmur@hotmail.com

ÖZET

Sanatın toplumsal dinamiklere dayanarak, sanatçının yaratıcılığını politik, ekonomik ve kültürel değerlerle uyumlu bir tavırdan sergilediği söylenebilir. Sanatçılar her dönemde o dönemin sosyal ve politik olaylar karşısında tavırlarını devrim niteliği taşıyan eserlerine yansıtılmışlardır. Tarihi süreç içinde olan bu savaşlar, tüm ulusların sanatlarında yer almış olduğu kadar farklı sanatçılarca aynı duyguların yorumlanmasında ortak bir dil oluşturmuştur. Birinci Dünya Savaşı yıllarında Picasso'nun İspanya iç savaşını anlattığı "Guernica" resmi politikanın ve savaşın resimle aktarılmasının en muhteşem örneğidir. Savaşın kaosunu, dehşetini, hüznünü en mükemmel şekilde yansıtan ve toplumların içine girdikleri çıkmazları, bunalımları, ekonomik krizleri anlatan soğuk savaşlar da, en az asıl kanlı savaşları oluşturan; kurtuluş savaşları, inanç savaşları, etnik savaşlar gibi her dönem sanatçılarına eleştiri ve betimleme kaynağı olmuşlardır. Acı ve hüznü yapıtlarına taşıyan sanatçılar halkların özgürlükleri ve bağımsızlıkları uğruna verilen mücadelenin plastik dili olmuşlardır.

Bu çalışmada: Pablo Picasso'nun Guernica'sı ve Goya'nın 3 Mayıs Kurşuna dizilenler eserleri üzerinden hareketle günümüzde Orta Doğu'nun bitmeyen savaş sürecini sanatsal eylemlerine yansıtan güncel sanatçıların eserleri örnek verilerek toplumsal kitlelerin nasıl etkileği üzerinde durulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Politik, Kültür, Toplum

İLK TEKSTİL ÜRÜNÜ OLAN “KEÇE SANATININ” GÜNÜMÜZDEKİ UYGULAMALARI ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

H. Nurgül BEGİÇ¹

¹Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi,
begicnurgul@gmail.com

ÖZET

Keçe, koyun, kuzu gibi hayvansal liflerin sıcak su ve sabun yardımıyla, nemli bir ortamda sıkıştırılmasıyla yapılan atkısız ve çözümsüz en eski tekstil ürünlerindedir. İlk çağlarda insanların olumsuz doğa koşullarına karşı koymak amacıyla, örtünme ve barınma ihtiyaçlarıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Keçecilik, hayvancılığın ve soğuk iklim koşullarının bulunduğu bölgelerde asırlar boyunca varlığını sürdürmüştür. Tarihsel süreçte yaşamın birçok alanında kullanılan keçe, Orta Asya’dan Anadolu topraklarına taşınarak Türk kültürü içerisinde önemli bir yere sahip olmuştur.

Keçecilik Türklerin Anadolu topraklarındaki tarihinde Ahilik sisteminde ayrı bir zanaat ve işkolu olarak usta-çırak ilişkisi içinde geleneksel yöntemlerle sürdürülmüştür. Sanayi ve teknolojinin gelişimine bağlı olarak doğal liflerin yanında çeşitli sentetik liflerin üretimi sonucu keçenin yerini yeni tekstil ürünleri almıştır. Köyden kente göç, yaşam biçiminin değişmesi ve modanın etkisiyle giyim-kuşam alanındaki değişimler keçenin kullanım alanını daraltmıştır. Ancak son yıllarda sağlıklı yaşam kavramının öne çıkması ile doğal liflerle üretilen ürünler tercih edilmeye başlanmış ve keçeye olan ilgi artmıştır. Bu gelişmeler sonucu, geleneksel ustaların yanında iç mekân, giyim-kuşam ve aksesuar alanında keçeyi kullanan pek çok sanatçı ve tasarımcı yetişmeye başlamıştır. Bu bildiride, geleneksel keçe sanatının tarihsel süreçteki değişimleri ve günümüzdeki yeni uygulamaları ele alınacaktır.

Anahtar kelimeler: Keçe, Geleneksel Usta, Moda, Sanat, Tasarım

GELENEKSEL TÜRK SANATLARININ METAFİZİĞİ

Mustafa GENÇ¹

**¹Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, G.S.F., Geleneksel Türk Sanatları Böl., Halı Kilim A.S.D.,
mustafagencart@gmail.com**

Vedat TEZCAN²

²Yrd. Doç. Dr., Siirt Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din ve Felsefe Bilimleri Bölümü.

ÖZET

Türk Sanatları için bir yeni bir model denemesi, öncelikle iki tartışmayı beraberinde getirir. Bunlardan birincisi geliştirilecek modelin sanatçı ya da teorisyenle ilişkisidir. İkincisi ise Sanatçı ya da modellemeyi geliştirecek teorisyenin ‘kendi başkasıyla’ ilişkisi. Özellikle sanat tarihi söz konusu olduğunda her dönemde canlılığını koruyan; sanatsal teori ve uygulamanın içeriği problemi, özetle bu iki noktaya dayanmaktadır. Homo Sapiens’in türsel transendental niteliklerinin çerçevelediği zorunluluklara geri döndürülebilir bu iki nokta, bugünde düşünür ve sanatçıları tetiklemeye devam eder.

Geleneksel Türk Sanatları açısından modellemenin sınırlarını daralttığımızda, öncelikle belirtmemiz gerek husus, bu alan için öngörülecek metafizik temelin ne türden bir kavramsal yapıya sahip olacağıdır. Böylesi bir işe girişmek ilk bakışta her ne kadar korkutucu gözükse de şunu hemen söyleyebiliriz ki, elimizdeki evrensel kriterler bizi bir nebze olsun rahatlatmaktadır. Özellikle klasik felsefenin yüzyıllar içerisinde inceltirerek geliştirdiği kavramsal açılım işimizi son derece kolaylaştırmaktadır. Her ne kadar bazılarımız açısından postmodern düşünüş biçimlerinin göstergeler arası ilişkisellik söylemi elimizdeki tümel değerlendirme kriterlerini almış olsa da bu çözülemeyecek bir sorun değildir.

Var olanların ontolojik transantental niteliği, Türk Sanatları için düşünülecek metafiziğin temel karakteristiğini evrensel olarak belirleyen ilk koşuldur. Her bir var olan gibi Türk Sanatları ’da, Varlık’ın evrensel dizgeli yapısı içinde belirli bir var olandır. Bildiride Geleneksel Türk Sanatlarının metafizik temeli belirlenmeye çalışılacaktır.

ÇORUM KÖY EL SANATLARI-TARIM İLİŞKİSİ

Sevinç Arca¹

¹ Prof. Dr., Ankara Üni., Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Bölümü,

Feryal Söylemezoğlu²

² Yard. Doç. Dr., Ankara Üni., G.S.F., Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü

ÖZET

Günlük yaşamımızda sanatın önemli bir yeri vardır. Köy el sanatlarının; halkbilimi, sosyoloji, güzel sanatlar, estetik, ekonomi ve tarım gibi konularla ilişkisi vardır. Bu bildiride tarım-köy el sanatları ilişkisi üzerinde durulacaktır. Bu sanatla uğraşanların başında çiftçiler ve aileleri gelmektedir. Tarım sektörü köy el sanatları konusunda çiftçi ailelerine hizmet götürmenin yanında, köy el sanatlarının hammaddelerini de sağlamaktadır. El sanatları, ulusların kültürel kimliklerinin en canlı ve en anlamlı belgeleridir. Dünyadaki bütün ülkeler kendi kültür değerlerini korumak amacıyla köy el sanatlarını koruma altına almışlardır. Geçmişte Anadolu'nun coğrafi konumu, hammadde bolluğu ve çeşidi ile ülkemizin köy el sanatları hazinesine çevrilmesine neden olmuştur. Şimdi ve gelecekte maddi kültürlerimizi tarımdan ayrı düşünmeden yaşatmalı ve geliştirmeliyiz. Köy sanatlarıyla elde edilen ürünler kendi yöresinin özelliklerini taşıdığı zaman değer kazanmaktadır. Çorum köy el sanatlarının sorunlarının çözümünde Çorum ekonomisinin de temel üretime ve tarıma dayanması ve hammaddelerin kontrol altına alınması ile sürdürülebilirliğinin sağlanması gereklidir.

Anahtar kelimeler: Köy el sanatları, tarım, kültür, hammadde, Çorum

ÇORUM HALK EĞİTİM MERKEZLERİNDE AÇILAN YÖRESEL EL SANATLARI KURSLARINA OLAN TALEP İLE DİĞER EL SANATLARINA OLAN TALEBİN KARŞILAŞTIRILMASI

Merve DANIŞMAN¹

¹ Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler MYO, Geleneksel El Sanat. Prog.
ma.merve.ma@hotmail.com

ÖZET

İnsanların çalışma gücünü arttırmak, yaşayış seviyesini yükseltmek, milli ve insani meziyetlerini geliştirmek amacıyla, okul eğitimi dışında veya yanında yapılan her türlü eğitim öğretim faaliyetleri halk eğitim merkezlerinde yürütülmektedir.

Bilim ve teknolojinin hızla gelişmesi, toplumda da ekonomik, kültürel, siyasal ve toplumsal yapıda değişmelere neden olmaktadır. Örgün eğitim sayesinde bu değişmelerin getirdiği, bilgi ve beceri, bireylere ancak belli bir yaşa kadar aktarılmaktadır. Fakat halk eğitim merkezleri her yaştaki bireye öğrenme ve öğretme işine devam eden eğitim kurumudur. Bu nedenle önemi her geçen gün artmaktadır.

Bir milletin kültürel değerlerinin devamlılığının sağlanmasında eğitim merkezleri büyük rol oynamaktadır. Yöresel el sanatlarımızın yaşatılması anlamında da özellikle ilçe halk eğitim merkezlerine büyük görev düşmektedir. Çorum’ da öne çıkan yöresel el sanatları; dokumacılık, sepetçilik, semercilik, bakırcılık ve demirciliktir.

Bu araştırmanın konusunu, Çorum’ da ilçe halk eğitim merkezlerinde yöreye özgü yapılan el sanatları kurslarına olan talep ve aynı zamanda bu yöresel kurslar ile diğer el sanatları kurslarının karşılaştırılması, oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: halk eğitim merkezi, çorum, yöresel el sanatları

MUĞLA İLİ MİLAS İLÇESİ ÇOMAKDAĞ–KIZILAĞAÇ MAHALLESİ GELENEKSEL KADIN GİYSİLERİ ÖZELLİKLERİ

Mutlu ALTINAY¹

**¹ Öğr. Gör., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Milas M.Y.O., Moda Tasarım Bölümü,
mutlualtinay@mu.edu.tr**

ÖZET

Giyim, insanoğlunun dış etkilerden korunmak amacı ile ortaya çıkmıştır. İnsanlar içlerinde buldukları uygarlıkların inançlarına, örflerine, adetlerine ve yaşam şartlarına göre giyimlerini şekillendirmişlerdir. Bu şekillendirmelerle her ulusun kendine özgü kıyafetleri oluşmuştur.

Bu çalışmada, Milas ilçesine bağlı Çomakdağ–Kızılağaç mahallesindeki geleneksel kadın giysilerini belgelendirerek giyim kültürünü, bu kültür içinde gelişen sanat anlayışını ortaya çıkarmak, günümüzden geleceğe aktarılmasını ve tanıtımını sağlamak amaçlanmıştır. Giysi parçalarının fotoğrafları çekilerek belgelenmiştir. Kaynak kişilerle karşılıklı yapılan görüşmelerden, edinilen bilgilerle giysilerin geleneksel özellikleri tanıtılmaya çalışılmıştır.

Gözlemler ve incelemeler ışığında geleneksel kadın giysi parçalarının günlük yaşam içerisinde yer aldığı görülmektedir. Geleneksel giysilerin kadınlar tarafından bugün giyiliyor olması Çomakdağ–Kızılağaç mahallesinin ulusal ve uluslararası düzeyde tanınmasında etkili olmuştur.

Bu kültür varlıklarının halen yaşatılıyor olması, günümüze ulaşan örneklerinin muhafaza edilmesi gelecek kuşaklara aktarılması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Muğla, Milas, Çomakdağ–Kızılağaç, geleneksel giysi.

MİLAS VE ÇEVRESİNDE GELENEKSEL EL İŞLEMELERİNDE TÜRLER

Gülüzar ÇELEBİLİK¹

¹ Yrd. Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Milas M.Y.O., El Sanatları Bölümü
glzr.altun@gmail.com

Sema ÇİVELEK²

¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi İskilip M.Y.O., El Sanatları Bölümü,
semacivelek@hitit.edu.tr

ÖZET

Anadolu'nun güneybatısında Muğla ilinin en büyük ikinci ilçesi olan Milas, ilk çağlardan bugüne pek çok uygarlığı yaşamış, sırasıyla; Karya, Roma, Bizans, Selçuklu, Menteşe Beyliği ve Osmanlı İmparatorluğu egemenliği altına girmiştir. Milas, en az beşbin yıllık geçmişi ile bir tarih ve kültür kentidir. İlçe sınırları içerisinde bugün toplam 132 mahalle bulunmaktadır. Doğal güzellikleri, tarihi ve kültürel değerleri bakımından çevresi ile birlikte zengin bir ilçe olan Milas, öncelikle zeytin yetiştiriciliği ve zeytinyağı üreticiliği, halı ve ipek dokumacılığı ile tanınmaktadır.

Halı ve ipek dokumacılığı yanı sıra Milas'ın Türk tekstil sanatlarında ilgi çeken alanlarından biri de el işlemleridir. Milas merkez ve mahallelerinde yapılan gözlem ve araştırmalar sonucunda işlemlerin, Anadolu'nun çeşitli yörelerinde olduğu gibi Milas'ta da geçmişten bugüne dinamik bir süreklilik içinde hayatın doğum, evlenme ve ölüm gibi üç ana dönemi çerçevesinde inanç, örf, adet, gelenek ve göreneklerle beslenerek kullanım alanına bağlı zengin bir tür çeşitliliği içinde uygulandığı belirlenmiştir.

Bu bildirinin amacı; Milas ve mahallerinde 19. yüzyılın son yarısı ve 20. yüzyıla tarihlendirilen ve ulaşılabildiğimiz düzeyde el işlemlerine ait türleri tanıtmak ve türlerin kullanım alanı ve biçimlerini kaynak kişiler ve gözlemlerden edinilen bilgiler ışığında değerlendirerek açıklamaktır. Türün tanımlanması sırasında kullanılan hammadde, uygulanan teknik, seçilen renk, motif, desen ve kompozisyonuna ait özellikler ile birlikte yöre kültüründeki yeri ve önemine de değinilecektir.

Geçmişten bugüne Milas ve çevresinde yaşayan kadın ve kızlar, el tezgâhlarında kendi dokudukları kumaşları işleyerek süslemişler, ince bir zevk ile renk, motif ve tekniği birleştirerek sanat eserleri ortaya koymuşlardır. Milas'ta el işlemleri, ev merkezli üretimlerle gelenek ve göreneklerle beslenerek gelişme göstermiş, daha çok evlenme dönemi çerçevesinde yer alan çeyiz geleneği ile sürekliliği sağlanmıştır.

Milas'ta geçmişten bugüne geleneksel özellikler ile süreklilik ve değişim içinde üretilen, günlük yaşam içerisinde kullanımı halen geçerliliğini koruyan toplam 18 tür belirlenmiştir. Türler, “**örtücü** veya **kaplayıcı** nitelikte nesnelere üzerinde bulunan işlemler”¹

¹ Barışta, H.Örcün, “Türk İşlemleri Üzerinde Yapılacak Araştırmalarda İzlenecek Bilimsel Yöntem”, I. Ulusal El Sanatları Sempozyumu Bildirileri, İzmir, 9 Eylül Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Yayınları, 1984, s.88.

Barışta, H.Örcün, Osmanlı İmparatorluk Dönemi Türk İşlemlerinden Örnekler, Ankara, 1981, s.1-277.

Barışta, H.Örcün, “Osmanlı İmparatorluk Döneminde Genellikle Seçilen İşleme Türleri”, II. Milletlerarası Türk Folklor Kongresi, Ankara, Kültür Bakanlığı Yayınları, 1983, s.53.

olarak iki ana gruba, bu iki ana grup da kendi içinde “**canlı ve cansız** varlıklar üzerinde bulunan işlemler” alt başlıkları ile sınıflandırılarak incelenmiştir. Araştırmalar sonucu ulaşılan el işlemeli türler ve türlere ait sınıflandırma şu şekildedir:

- **örtücü nitelikte** nesnelere üzerinde bulunan işlemlerden **canlı varlıklar üzerinde bulunan türler**; başörtüsü, çevre, gelin atı örtüsü, gelin duvağı, havlu, nazarlık, uçkur, **cansız varlıklar üzerinde bulunan türler**; ayna örtüsü, çevre, pano, peşkir, yastık ve yatak örtüsü,

- **kaplayıcı nitelikte** nesnelere üzerinde bulunan işlemlerden **canlı varlıklar üzerinde bulunan türler**; don, paçalık, **cansız varlıklar üzerinde bulunan türler**; bohça, yastık ve yastık başıdır.

İşleme türlerinin kendine has özgünlüğü, işlevselliği ve maddi kültür değerleri Milas ve çevresinin renkli ve canlı sosyal hayatının zenginliğini kanıtlayacak düzeyde izler taşımaktadır. Her bir tür, ayrı bir araştırma konusu olabilecek nitelik ve niceliğe sahiptir. İşleme türlerinin ve türlere ait özelliklerin tespitini amaçlayan bu çalışma aynı zamanda, işlemlerin geleceğe birer miras olarak korunarak aktarılması için gerekli bilincin verilmesini vurgulaması açısından da önemlidir.

HUN SANATINA AİT BULUNTULARIN GÜNÜMÜZ TÜRK PLASTİK SANATLARINDA SEMBOL OLARAK KULLANIMI

Ahmet Hakan Yılmaz¹

¹Okt., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü,
manasmeram@hotmail.com

ÖZET

Türk sanatçısının dünya sanatında iz bıraktığı eserlerin temelinde içinde bulunduğu toplumun sahip olduğu inanç sistemi ile geçmişten günümüze süregelen görsel aktarımların ve bağlı olduğu inanç sistemlerinin yansımaları görülmektedir. Günümüz plastik sanatlarında özellikle de Türk Resmine ait imge ve sembollerin, gerek biçim olarak, gerek plastik bir ifade unsuru olarak yer alması geçmiş sanatlarımız ile olan güçlü bağların bir göstergesi sayılmaktadır.

Günümüz Sanatçılarının geçmiş kavram ve kültürlerden ne denli beslendiği eski inanmalar ile buna bağlı bulgu ve buluntuların sanat eserlerine yansıyan örnekleri incelenerek, ortaya konabilir.

Türk Kültür ve medeniyetini şekillendiren belli inanç sistemleri ve buna bağlı gelişen imgelerin yansımaları olan sanat eserlerine ait bulgular, günümüzde de görsel imgeye dönüşerek yeni bir sembol anlatımıyla karşımıza çıkmaktadır. Kadim sembol ifadeleri ile yaygın olarak yeniden yorumlanan motif, sembol ve imge kullanımı Türk Sanatı içerisinde önemli örnekler vermiştir.

Çalışmanın temelini oluşturan Hun Sanatına ait bulgu ve buluntuların sembol olarak kullanımında sanatçılara etkisini belirlemek önem arz etmektedir. Bu bakımdan günümüz plastik sanatlarında ve Türk resminde eski inanmalara bağlı gelişen sembol ya da imgelerin göstergibilimsel açıdan incelenmesi gerekmektedir. Bu göstergelerin incelenmesinde sözü edilen Hun Sanatına ait buluntuların Çağdaş Türk sanatına yansımalarının araştırılması hedeflenmiştir. Bu bağlamda birçok Türk sanatçısının resimleri incelenmiş, literatür taraması, eser analizi yöntemiyle sonuca varılmıştır. Buna göre; kimi sanatçılar ele aldıkları sembol ya da imgeleri bir bilinç içerisinde, kim sanatçılar ise plastik açıdan biçim ve form kaygısı ile ele alırken, kadim anlam ve ifadelerine yeni yorum ve yaklaşım getirmişlerdir.

Yeni malzeme ve gelişen teknik imkânların katkısı ile farklı ifade alanları da geliştiren günümüz sanatı bu sembolik anlatımları yeniden göz önüne sermiştir.

Günümüz Türk Sanatına ait eserlerde kullanılan birçok sembol, motif ya da imgelerin kaynağının tespiti, Türk kültürünün tanınması, anlam ve öneminin gelecek kuşaklar tarafından bilinmesi ve benimsenmesinin Türk sanatçısının dünya sanatındaki yerini koruyabilmesi adına önem arz ettiği bilinmektedir. Konunun Türk sanatında ele alınışı ve yansımaları bulgu ve buluntular dahilinde de incelenmiş, sanatçıların eserlerindeki imge ve sembollerin göstergibilim açısından çözümlemeleri yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Hun Sanatı, kurgan bulguları, Plastik sanatlar, Türk resmi, sembol, göstergibilim.

DÜNÜN DİNAMİKLERİYLE BUGÜNÜ YENİDEN İNŞA ETMEK: KUMI YAMASHITA

Emine Dilek YALÇIN¹

¹Öğr. Gör., Dicle Üniversitesi, Ziya Gökalp E.F., Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü
emine.dilek67@gmail.com

ÖZET

Çağdaş Sanatta, sanatçı için boyar madde hala saygınlığını koruyor olsa da, öte yandan yepyeni bir dil oluşturma çabası farklı malzeme kullanımlarını da beraberinde getirir. Şüphesiz bu noktada pek çok sanatçıya geleneklerinden süzülen kaynaklar ilham vermektedir. Dünün kültürel dinamiklerinden yola çıkarak, bugünün sanatına yeni biçimler kazandıranlardan biri de Japon sanatçı Kumi Yamashita'dır. Sanatçı, Minimalist işler üretirken uzak doğu menşeli origami, filografi ve gölge oyunlarından beslenmekte ve bu yolla yepyeni özgün bir dil oluşturarak Çağdaş Sanata katkı sağlamaktadır.

Bu araştırmadaki amaç; kendi kültürüyle barışık, çağdaş bir sanatçı tarafından ele alınan geçmişe ait dinamiklerin, günümüz sanatına kazandırılma sürecini ortaya koymaktır. Araştırma, özellikle galerilerin sanatçıyla yapmış oldukları röportajlar göz önünde bulundurularak oluşturulmuştur. Geçmişle sıkı bağları olan Yamashita'nın sanatı, geçmiş dinamiklerden beslendiği halde geleneksel değil, çağdaştır. İster ışığı tartarak yaptığı yerleştirmelerinde, ister filografi ya da origami ile yaptığı portrelerinde olsun Yamashita, Modernizmin tabu diyerek ötekileştirdiği geleneksel dinamiklerle çağdaş sanata insanî, dingin, damıtılmış tasarımlarıyla katkı sağlamaktadır. Onun sanatı, şeylerin her zaman görüldüğü gibi değil, daha metaforik olduğunu ve yeni bir anlam keşfedebilmek için onlara farklı bir ışık altında bakmamız gerektiğini hissettirir.

Anahtar sözcükler: Kumi Yamashita, Çağdaş sanat, filografi, origami, gölge sanatı

GELENEKSEL MOTİFLERİN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ARACILIĞIYLA YAŞATILMASI ÜZERİNE İNCELEMELER

Öğrt.Hatice YUMAK¹
¹Öğret., Milli Eğitim Bakanlığı,

Neslihan YILMAZ TOPRAK²
²Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, İskilip M.Y.O., neslihanyilmaz@hitit.edu.tr

ÖZET

Araştırmanın amacı; Ankara ilinde sekizinci sınıfta eğitim gören öğrencilere geleneksel motiflerin batı resim tekniği ile uygulanmasını müteakip, bu uygulamanın geleneksel sanatlarımızın yaşatılmasında rolünün olup olmadığını araştırmaktır. Araştırmanın evrenini; Ankara Valiliğince alınan izin doğrultusunda Ankara/Pursaklar Altınova Ortaokulunda 2015-2016 eğitim-öğretim yılında sekizinci sınıfta eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini ise 8/A ve 8/B sınıflarında gönüllülük esasına göre seçilmiş otuz öğrencidir. Öz değerlendirme formu vasıtasıyla da anket tekniği kullanılmıştır. Belirlenen "Odamdan bir ilkbahar manzarası" konusu çerçevesi içerisinde öğrencilere tezhipde kullanılan geleneksel motifleri kullandırılarak resim çalışması yaptırılmış ve veriler elde edilmiştir. Sekiz ders saati yapılan uygulamanın sonunda öğrenciler öz değerlendirme formunu doldurmuşlardır. Öğrenciler, tezhip motifleriyle zengin kompozisyonlar oluşturmuş, çeşitli boyaarla, görsel düzenleme öğelerini ve ilkelerini dikkate alarak, renkli resim teknikleriyle çalışmalarını yapmışlardır. Elde edilen veriler doğrultusunda, öğrenciler, klasik geleneksel motifleri kopya etmek yerine onlardan yararlanıp, yorumlarını da katarak yaratıcı ve özgün eserler vermiş, geleneksel motiflerle batı sanatı tekniğinin birleştirilmesiyle, ulusal kimliği kaybetmeden eserler ortaya koymuşlardır. Ayrıca millî duygu ve düşüncelerin gelişmesinde öğrencilerin geleneksel sanatımızın önemini kavranmasıyla bu sanata karşı farkındalıklarının artacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelime: Geleneksel Motifler, Sanat, geleneksel sanatlar, görsel sanatlar, sanat eleştirisi.

TÜRK İSLAM ÇİNİ SANATINDA LALE TASFİRİ VE RÜSTEM PAŞA CAMİİ ÇİNİ KAROLARINDAN ÖRNEKLER

MİNE AKTAŞ¹

**¹Yrd. Doç. Dr., Bilecik Şeyh Edebali Üniv., Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi,
Seramik ve Cam Böl.**

Mine.poyraz@bilecik.edu.tr

ÖZET

Türk İslam Sanatında en olgun seviyesine ulaştığı ifade edilen çini sanatı, genellikle mimaride, süsleme unsuru olarak kullanılan, özel çamurlardan şekillendirilerek geleneksel motiflerle bezenen, tek yüzü sırlı seramik olarak tanımlanmaktadır. Kanuni sultan Süleyman devri eserlerinden biri olan Rüstem Paşa Camii, Mimar Sinan'ın seçkin eserlerinden biri olarak çinileriyle dikkat çekmektedir. Dıştan son derece sade bir görünüme sahip cami, içinde ve dışında tüm duvarları kaplayan çinileri ile olağan üstü bir atmosfer yaratmakta, çini süslemelerinde kullanılan lale motifleri ile ayrı bir öneme sahiptir.

Yapılan çalışmada İlk kez 16. yy da kullanılmaya başlayan ve göze hitap etmesi dışında özellikle Osmanlıda bir döneme adını vererek ayrı bir öneme sahip lale motifinin Rüstem paşa cami çinilerinde kullanımı araştırılmıştır. Araştırma ile Rüstem paşa camiinin, duvarlarını kaplayan, kadınlar mahfili, mihrap, minber, sütunlar, son cemaat mahalli, kubbenin dört köşesi, kemerler, kemer ayakları ve payelerdeki çiniler incelenerek kullanılan lale motifleri araştırılmış çini karolarda bulunan 37 farklı lale motifi sınıflandırılmıştır.

ÖZGÜN BASKI RESİMDE ÇAĞDAŞ BİR ÜSLUP: ATIF ATALAYER

Emine NAS¹

**¹Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi,
eminenas@gmail.com**

Mehmet Aktürk²

²Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

ÖZET

Sanatta ifade biçimi, sanatçının özgür iradesiyle belirlenir ve zengin bir içeriğe sahiptir. Bu ifade biçimlerinden biri olan özgün baskı resim; ağaç, taş, metal vb. malzemelerden elle hazırlanan kalıplar yolu ile kâğıt, kumaş, deri, vb üzerine uygulanan bir estetik anlatımdır. Çalışma, baskı resim alanına farklı bir yorumlama getiren sanatçı Atıf Atalayer üslubu ve eserleri üzerinedir. Sanatçı, geleneksel boyama ve baskı tekniklerini birbirleri ile ilişkilendirerek geliştirmiş ve Anadolu özgün motiflerini metal kalıplara dönüştürerek geleneksel unsurların sürdürülebilirliğini sağlamıştır. Kültürel değerleri sanatsal bir anlatım biçimi olan baskı resim ve batik teknikleri ile birleştirerek zengin bir çerçevede sunan Atıf Atalayer, renk, doku ve motif kavramlarını özgün yorumları ile sentezleyerek estetik ve sanat değeri yüksek çalışmalar yapmaktadır. 21. Yüzyıl eşliğinde ülkemizin yetiştirdiği değerlerden biri olan Atalayer'in sanatsal üslubu ve eserlerinde gözlenen zengin anlatım ve şekillendirme biçimlerinin değerlendirilmesi çağdaş Türk resmi ve grafiği denkleminde önemli bir örnek olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Baskı, resim, Atıf Atalayer.

BOLU YÖRESİ SEYİRLİK KÖY OYUNLARI KONUSUNDA KÜLTÜREL FARKINDALIK YARATMAYA YÖNELİK BİR SANAT ELEŞTİRİSİ DENEMESİ

Elif MAMUR YILMAZ¹

**¹Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü,
elifmamuryilmaz@gmail.com.tr**

ÖZET

Sanat yapıtları yapıldıkları dönemin ve yerin kültürel özelliklerini sonraki kuşaklara taşımaları açısından kültürel farkındalık oluşturmada önemli rol oynamaktadır. Bu çalışmada Elif MAMUR YILMAZ'ın “Suçlu Gencin Yakalanması” adlı eserinde kullanılan imgeler ve simgelerden yararlanılarak Bolu yöresinde oynanan seyirlik oyun kültüründe farkındalık yaratılmaya çalışılmıştır. Geçmişten günümüze kadar taşınan seyirlik köy oyunları tüm Türkiye’de görülmekle birlikte Bolu ilinin bir çok köyünde de varlığını korumaya devam etmektedir. Bolu’nun bir çok yöresinde de az da olsa oynanmaya devam etmektedir. Bu oyunlardan Bolu yöresinde oynanan oyunları; kız kaçırma, deve oyunu, Arap oyunu, sandalye ile güreş oyunu, oynayan köçekler, kör berber, demiciler, at yarışı gibi oyun türleri şeklinde görmek mümkündür. Geçmiş yıllarda büyük bir coşku ile gerçekleştirilmesine rağmen günümüzde unutulmaya yüz tutan bu oyunların tanıtılması ve sürekliliğinin sağlanmasında bireylerde kültürel farkındalık oluşturulması önemli olmaktadır. Araştırma kapsamında yer alan eser betimleme, çözümlenme, yorumlama ve yargı basamaklarını içeren sanat eleştirisi yöntemi ile incelenmiştir. Araştırma sonucunda sanatçının eserinin Bolu ili seyirlik köy oyunları geleneğinin tanıtılması ve yaşatılması açısından doküman niteliği taşıdığı bu nedenle kültürel farkındalık oluşturmada etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonucundan hareketle bu geleneğin tanıtılması, niteliklerinin korunması ve sanat eserleri ile devamlılığının sağlanması yönünde önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler: Seyirlik Köy Oyunları, Sanat Eleştirisi, Kültürel Farkındalık

ÇOKKÜLTÜRLÜLÜĞÜN GÜNÜMÜZDE KABULÜ VE GÖRSEL SANATLARDA KULLANIMI

Nuray AKKOL¹

¹Yrd. Doç., Çankırı Karatekin Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi,

nuray.akkol@gmail.com

ÖZET

Birarada olan birden fazla kültürün yaşamını ifade eden çokkültürlülük, aynı sınırlar içerisinde veya ayrı sınırlar içinde olmakla birlikte yakın diyalog halinde olan kültürlerdir. Temel özellikleri ayrı zamanlarda veya eş zamanlı olarak, ama farklı topluluklar tarafından oluşturulmuştur.

Kimlik bir kimsenin var oluşunun ifadesidir. Bir kimse kendisini tarihinden, dininden, ırkından, cinsinden, coğrafyasından yola çıkarak tanımlayabilir. Etnik kimlik, tarihî kimlik, dinî kimlik, siyasî kimlik, cinsel kimlik ya da kültürel kimlik olarak ayrılan kimlikler bazen görünmezden gelinerek eşitsizliğe uğrayarak mağduriyetler yaratması söz konusudur

Sanat yapıtlarında; Kimlik kavramı bireyin geçmişle ilgili özdeşimlerini, bugünkü rollerini ve geleceğe yönelik arzularını yaratıcı bir biçimde bütünleştirmesi üzerinde odaklanarak kimlikler üzerinden farkındalık da yaratır. Günümüz sanatçıları bu duyarlılıkları kullanırken çoğulcu bir yaklaşımla politik, kültürel, sosyal ve psikolojik düşüncelerini de yansıtırlar.

Shirin Neshat, Murat Palta,, Jean michel Basquiat, Kara Walker , Kehinde Wileyve Miriam Schapiro Vb sanatçıların işleri çokkültürlülük için örnek olarak gösterilebilir.

Anahtar Sözcükler: kimlik , ötekilik, çokkültürlülük

ELMALI TEKE BEY HAMAMININ FİĞÜR VE SEMBOLLERDEN OLUŞAN SÜSLEME UNSURLARININ İKONOĞRAFİSİ

Zeynep Çiğdem ÇENGEL¹

¹Öğr. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Güzel Sanatlar Bölümü,

e-mail;cigdemcengel@akdeniz.edu.tr

ÖZET

XV. yüzyılda yapıldığı vakıf kayıtlarından anlaşılan Bey hamamı gerek mimarisi, gerekse süsleme unsurları ile Selçuklu ve Osmanlı arasındaki geçiş dönemini yansıtan ve günümüzde de varlığını hala sürdüren tarihi bir eserdir. Hakkında yapılmış araştırmalar çok sınırlıdır. Bu yapıda dikkati çeken, süslemenin çok sade olması ve Beylikler döneminde de Selçukluda olduğu gibi figürün mimaride kullanılmış olmasıdır. Yapının içinde yer alan semboller süsleme amaçlı olup, kurnaların ön yüzlerindeki bezemeler geometrik ve bitkisel taş oyma tekniğindedir. Ayrıca yapıda kemer üzerinde bir kazığa bağlanmış olan sürüngenle karşısında havalanmak üzere olan bir kuş tasviri bulunmaktadır. Bu sembollerin ikonografisini dönemin tasavvufi bakış açısı ile anlamaya ve yorumlamaya çalışırsak ruhun arınmasında, kazığa bağlı olan sürüngenin aslında insanın yıkanmadan önceki ruhunun esareti olduğu, suyla ve abdestle temizlenerek bir kuş gibi özgürleştiğini anlamaktayız. Ayrıca Türk kültüründe suyun önemi İslam öncesi Türk toplumlarında su ile ilgili inanışlara da değinerek geleneksel Türk inanışlarında yer-su kültürünün tabiatla ilişkilendirilmesine ve Anadolu'daki inanışlara yansımaları konusuna da değineceğiz. İnsanlık tarihinin hemen her döneminde su arınma, verimlilik, yeniden doğuş, ölümsüzlük, safiyet ve varoluşun kaynağı gibi özelliklerinden dolayı dünya topluluklarının kültür ve inanışlarında her zaman yer almıştır.

Anahtar Sözcükler: *Su, Ruh, Arınma, Sürüngen, Kuş.*

ROMA DÖNEMİ'NDE ÇORUM'DA SANAT

Ergün LAFLI¹

¹Prof. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Arkeoloji Bölümü,
elafli@yahoo.ca

ÖZET

Roma İmparatorluk Çağı'nda Çorum İli "Galatia" adlı bölgenin doğusuna tekabül etmekte idi. İ.Ö. 189 yılında Galatlara karşı bir sefer için Romalılar tarafından bölgeye gönderilen Gnaeus Manlius Vulso, Galatlarla yaptığı savaşı kazandı. 189 yılından sonra artık bölgenin kontrolü Romalıların eline geçmişti. Kısa bir süre Pontus krallığının hakimiyetinde kalan bölge nihayet Mithridates Savaşlarının ardından, Romanın da yardımıyla, yeniden özgürlüğüne kavuştu. İ.Ö. 64 yılındaki yerleşmelerin ardından Galatia, Roma'ya bağlı bir vasal devlet haline geldi ve her biri bir kabilen başına olmak üzere üç yeni şef atandı. Ancak bu yapı şeflerden Deiotarus'un tüm kabilelerin şefi olma tutkusunu tetikledi ve nihayet Romalıların da tanınmasıyla Galat Kralı olarak tahta çıkan ilk kişi oldu. Galatların üçüncü kralı Galatialis Amyntas'ın İ.Ö. 25 yılında ölmesi üzerine, Galatia İmparator Augustus tarafından başkenti Ankyra (Ankara) olacak şekilde bir Roma eyaleti olarak Roma İmparatorluğu'na eklenildi. Bu dönemde Çorum Galatia Eyaleti'nin doğusunu oluşturuyordu. Paganik Dönem'de Çorum ve çevresinde yaşayan Galatlar Kelt bölgelerinde yaygın olduğu üzere Roma-Keltik kökenli çok tanrılı bir tapınım sergilemişlerdir. İ.S. 386-395 yılları arasında yapılan yönetim reformlarının ardından "Galatia Prima" ve "Galatia Secunda" ya da "Salutaris" adında Phrygia'ya bağlı iki yeni eyalet olarak yeniden düzenlenmiştir.

Roma İmparatorluk Dönemi boyunca (İ.Ö. 30'lardan İ.S. 395'e değin) Çorum İli'nde Roma Dönemi'ne ait arkeolojik izler daha önceki devirlerde iskan edilmiş olan Alacahöyük, Büyük Güllücek, Boğazköy, Eskiyaşar ve Kuşsaray höyüklerinde rastlanmıştır. Bu izlerin çoğu Çorum'daki kırsal arkeolojiye ait izlerden ibarettir. Bu dönemde Çorum İli'nde kırsal yerleşimler, bunların yerleşimsel nitelikleri (komai ve choralar), bunların kronolojik süreçleri, kent ve taşra yerleşimleri arasındaki ilişkiler, kırsal yerleşimlerin yaşama şekilleri gibi konular henüz irdelenmemiştir. Bunda bu bölgelerdeki arkeolojik yüzey araştırmalarının daha çok protohistorik çağlara yönelik yapılmasının yanında, yüzeydeki Roma Dönemi'ne ait anıtsal taş mimarinin azlığının da etkisi vardır. Ayrıca yapılan surveylerin bir kısmı sadece epigrafik nitelikli gerçekleşmiş ve arkeolojik bazı kıstaslar gözden kaçmıştır. Zaten bölgede Erken Bizans ile önemi artan Mecitözü'ndeki Avkat gibi orta ölçekli yerleşimler sayıca azdır. Hellenistik, Roma ve Erken Bizans Dönemlerinde bölge kırsal yerleşimlerle doludur. Bölgede İkonion, Ankyra ve Kaisareia gibi büyük kentler azdır ve bölge nüfusu bu kırsal yerleşimlerde toplanmıştır. Bu yörede höyüklerin sayıca fazlalığı, büyük kentlerin sayıca azlığı, taş mimari yerine kerpiç mimarinin öne çıkmış olması kırsal arkeolojinin yapı taşlarını etkileyen diğer başlıca etkenlerdendir. Antik yol güzergahlarından etkilendiği anlaşılan

bölgedeki yerleşim düzeni bölgedeki kent-kırsal ilişkisine de bir biçimlendirme getirmiştir. Bölgedeki Roma Dönemi mimarisi korunamamıştır. Var olan taş mimari öğeleri daha ziyade mezar ya da tapınak mimarisi ile ilintilidir. Taş cinsi olarak yerel mermerler kullanılmıştır.

Bu bildiri de şu ana kadar düzenli çok az arkeolojik çalışma yapılan bölgenin Roma Dönemi'ndeki durumu ile ilgili tüm arkeolojik ve tarihi belgeler derlenecektir. Bu bildiri de yanıtlanacak başlıca sorular şunlardır: bölgedeki kırsal yerleşimlerle kentler arasındaki yerleşimsel, arkeolojik, tarihi coğrafya ve tarihi ilişkileri ile Roma Dönemi yerleşimlerin gelişimleri ve bu gelişimlerdeki kent-kırsal ilişkileri.

ŞAHMERAN MOTİFİNİN GELENEKSEL TEKSTİLDE KULLANILDIĞI ALANLAR

H. Feriha AKPINARLI¹

¹Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
ferihaak@gmail.com

Nihal YURT²

²Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
yurt.nihall@gmail.com

ÖZET

Mitoloji çok eski zamanlarda yaşamış olan ulusların inandıkları tanrıların, kahramanların, perilerin, devlerin hayat ve maceralarından bahseden mitler ve hikayelerdir. Birçok dünya efsanelerinde ve çeşitli mitlerin mitolojik tarihlerinde farklı görünümde tasvir edilen birçok sembol yer almaktadır. Toplumların ve uygarlıkların kurulması, inanç kavramının gelişmesi ve yazının bulunması; mitolojik hikaye ve sembollerin günümüze kadar gelmelerini sağlamıştır. Günümüze ulaşmış bu ölümsüz sembollerden biri de Şahmeran'dır.

Kültürlerarası etkileşimin en önemli unsurlarından biri olan Şahmeran; Hitit, Mısır, İran, Arap, Yunan ve Türk mitolojilerinde karşımıza çıkan bir anlatıdır. Türk halk kültüründe Hikâye-i Şahmeran, Câmash-nâme ve Yemliha'nın Öyküsü gibi adları ile bilinen, manzum ve mensur olmak üzere birçok yazma nüshası bulunan bu anlatı; masal, halk hikâyesi, efsane gibi türler kapsamında ele alınmaktadır. Şahmeran, geniş bir coğrafya üzerinde birbirlerinden etkilenen kültürlerin ortak anlatımı olmuştur.

Şahmeran sembolü birçok uygarlıkta ve kültürde bulunması ve efsanelerinin farklı şekillerde kullanılmış olması ile beraber Anadolu'da ortak noktası; insan başlı, başında boynuzu ve süslü tacı, yılan başlı kuyruğu ve yılan başlarından oluşmuş birçok ayakları olmasıdır. Efsanelerde, ejder ve yılanların şahı olarak yer bulur. Bu nedenle bu üç sembolü birbirinden bağımsız olarak düşünmek mümkün değildir. Şahmeran sembolü, motif olarak geleneksel sanatlarımızda oldukça sık kullanılmıştır. Yoğun olarak camaltı sanatlarında görülen bu motif tekstil ürünlerinde de karşımıza çıkmaktadır. Kötülükten, yangın ve afetlerden koruyacağına inanılan ve kadını, doğurganlığı ve bereketi simgeleyen Şahmeran, yılan, ejderha (ejder) motifleri; halı, kilim, cicim, örgü, baskı yüzeylerde ve uğur, üreme amaçlı olarak çeyizlerde işleme olarak da karşımıza çıkmaktadır.

Şahmeran'ın kültürümüze yansıyan izlerini mitten masala; masaldan roman ve sinemaya çeşitli geleneksel tekstil sanatlarımızda takip etmek mümkündür. Ancak günümüzde tekstil ürünlerinde Anadolu'nun her yöresinde eskisi kadar yaygın kullanımı devam etmemektedir. Bu durum çalışma konusunun belirlenmesinde etkili olmuştur. Çalışmada, günümüzde çoğunlukla Tarsus ve Adana çevresinde gerek ismini verdiği kültürel mekanlarla gerek efsaneleriyle önemini devam ettirmekte olan Şahmeran sembolünün özellikleri açıklanacak ve bu motifin geleneksel tekstillerde kullanıldığı alanlar tespit edilerek örneklerle sunulacaktır.

Anahtar kelimeler: Gelenek, motif, mitoloji, tekstil

GELENEKSEL SANATLARDA İLETİŞİM ARACI OLARAK EL ÖRGÜSÜ ÇORAP MOTİFLERİ

H. Feriha AKPINARLI¹

¹Prof. Dr., Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
ferihaak@gmail.com

Gökçe COŞKUN²

²Arş. Gör., Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi
gokcee_coskun@yahoo.com

ÖZET

Birçok uygarlığa ev sahipliği yapmış olan Anadolu'da Türk el örücülüğü, pek çok uygarlığın sanat ve kültür birikimlerinden etkilenerek kendine özgü zengin bir sanat anlayışı geliştirmiştir. Başlangıçta sadece doğaya karşı korunmak içgüdüleriyle gelişen el örücülüğü, zaman içerisinde süsleme ihtiyacına yönelik de bir işlev kazanırken aynı zamanda iletişimsel de bir işlev yüklenmiştir. El örücülüğü sanatında kullanılan motifler, renkler ve kompozisyonlar duyguların dili haline dönüşmüş, özellikle motifler, kişilerin toplumların duygu, düşünce, kültür ve mesajlarını yüklenen semboller olarak kullanılmışlardır. Anadolu'da özellikle kadınlar yazılı veya sözlü olarak ortaya koyamayacakları sevinçlerini, özlemlerini, kayıplarını, dileklerini ve hayal dünyalarını, oya ve el örgüsü çorap gibi el örgüsü ürünlerde kullandıkları renk ve motiflerle ifade etmişlerdir. El örücülüğü sanatı içerisinde çok rastlanılan ürünlerin başında çoraplar gelmektedir. Geleneklerine bağlı Anadolu'nun birçok yöresinde, çorap, ayağa giyilen bir giysi olmaktan çok özlemi, sevinci, kederi, ümidi anlatan bir araçtır. Aynı zamanda kişinin sosyal durumunu ve yöresini de tanıtmaktadır. Çoraplar, yapıldıkları bölgenin kendine özgü renk anlayışını da ortaya koymaktadır. Maddî kültürümüzün en güzel örnekleri olan el örgüsü çoraplar gelenek, görenek ve yaşam biçiminin kuşaktan kuşağa aktarılmasında, geliştirilmesinde ve devam ettirilmesinde de en büyük rolü oynamaktadır. Bu çalışmada, iletişimsel işlevi açısından geleneksel el örgüsü çoraplar ele alınarak, renk, motif ve kompozisyonların yüklendiği anlamlar incelenmiştir (Akpınarlı 1995, Akpınarlı 2005, Er ve Hünerel 2012, Güler ve ark. 2010, Yazar 2009)

Anahtar Kelimeler: El örücülüğü sanatı, El örgüsü çoraplar, Motif, Renk, Kompozisyon, İletişim.

BAŞBAKANLIK OSMANLI ARŞİVLERİNDE ÇORUM BOYAHANELERİ İLE İLGİLİ KAYITLAR VE BOYARMADDE KAYNAKLARI

Mustafa GENÇ¹

¹Öğr. Gör., Sakarya Üniversitesi, G.S.F., Geleneksel Türk Sanatları Bölümü, Halı
Kilim Ana Sanat Dalı, mustafagencart@gmail.com

ÖZET

Osmanlı döneminde arşiv kayıtlarından anladığımız kadarıyla boyahaneler renk konusunda uzmanlaşmışlardır. Mavi, kırmızı ve diğer renkler için boyahaneler vardır. “Tarih: 09/Za/1152 (Hicrî) Dosya No: 38 Gömlek No: 1891 Fon Kodu: C.İKTS Tokad'da Miri Boyahane Mukataası'nın Amelelerinden Tomas fırar ederek Köprü, Merzifon ve Çorum'da şerikler tedarikiyle her tarafta al boya imal ederek Tokad boyahanesinin iptaline sebep olduklarından men'i”. Kayıtlarda yine “Tarih :29/Ra/1247 (Hicrî) Dosya No :120 Gömlek No :5980 Fon Kodu :C..MF..Çorum'da Ölçek-zade Hasan Ağa'nın bina eylediği medrese ve hücreler vakfının oradaki musakkafatından han ve boyahane ve dükkanlar hasılatının fazlası meşrut tevliyet ciheti nısfı mahlul olmakla meşrut lehine tevcihi. g.tt”. kayıtlarda belirtildiği gibi çorum ve çevresinde boyahaneler önemli bir yer tutar.

Boyahanelerle birlikte kullanılan boyarmadde kaynakları da arşivlerde sıkça belirtilir. Çorum ve çevresinin en önemli boyarmadde kaynağı cehridir. “Tarih :29/Ra/1220 (Hicrî) Dosya No:40 Gömlek No:1987 Fon Kodu:C.İKTS İstanbul'da Fazlıpaşa Sarayı, Üsküdar ve Ayazma'daki basmacı esnafı için İskilib ve Çorum havalisinden her sene cehri boyası mübayaa ve irsaline dair sadır olan fermanın okunduğu. g.tt”. bilgileri verilir.

Bildiride başbakanlık Osmanlı Arşivlerinde yer alan boyahane ve boyarmaddelerle ilgili kayıtların yanı sıra yörede alana araştırması sonucu elde edilen veriler değerlendirilecektir.

KARAMAN EVLERİNDE BULUNAN KANAĞIÇE İŞLEMELELERİ

Adiviye BEYHAN¹

¹Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Bölümü,
abeyhan@selcuk.edu.tr

Sema ÖZ²

²Öğr. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Bölümü,
semaoz@selcuk.edu.tr

ÖZET

Kanağiçe ve benzeri seyrek dokunuşlu kumaşlar üzerine iğne ve renkli ipliklerle yapılan iki sırada biten (X) şeklinde sayılarak yapılan bir işleme türüdür. Türk işleme sanatında önemli bir yeri olan Kanağiçe işlemlerinin özgün örnekleri Karaman ilinde bulunmaktadır. Karaman’da evlerde bulunan kanağiçe işlemleri incelenmiş, fotoğrafları çekilmiş ve gözlem fişleri hazırlanmıştır. Kanağiçe işlemleri cins, form, konular, kullanılan malzemeler, işleme boyutu, işleme rengi ve kenar temizleme teknikleri alt başlıklarında incelenmiştir. İnceleme sonucunda; cins olarak en fazla karyola eteği ve yastık, form bakımından en fazla dikdörtgen, konu bakımından en fazla bitkisel bezeme, renk bakımından en fazla yeşil, kenar temizleme tekniği olarak makine dikişi ile kenar temizleme tekniği kullanıldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, atalarımızdan bize miras kalan bu işlemlerin sandıklarda küfe ve güveye terk edilmiş olduğu, yöre insanlarının elindeki işlemlerin değerinin farkında olmadığı ve değerinden düşük fiyatlara satarak kazanç elde etmek için ellerinden çıkardıkları görülmüştür. Türk işleme kültürünün ana sanat kolunu oluşturan karaman ili kanağiçe işlemleri hakkında araştırmalar yapılması, elde edilen örneklerin korumasının sağlanması, işleme tekniğinin gençlere öğretilmesi ile eski canlılığına kavuşturulması, gelecek nesillere kültürümüzün en iyi şekilde anlatılması ve belgeler bırakılması amacıyla; Meslek okulları ve üniversite ders programlarına bu sanatın eklenmesi ve konu hakkında zengin bir katalog oluşturulması önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kanağiçe işleme, Türk işlemleri, nakış

TEKİRDAĞ'IN KÜLTÜREL MİRASI DOKUMA GÖYNEKLERİ ve ENTARİLERİ

Dilber Yıldız¹

**Öğr. Gör., Namık Kemal Üniversitesi, Teknik Bilimler MYO, Giyim Üretim
Teknolojisi,**

Esin Sarıoğlu²

Prof. Dr., Beykent Üniversitesi, Güzel sanatlar Fakültesi, Tekstil ve Moda Tasarımı,

ÖZET

Türk kültürünü yansıtan el sanatları içerisinde yer alan dokumacılık sanatı, da kültürel miraslarımız arasında önemli yere sahiptir. Anadolu'da varlığını devam ettiren, kirkitli dokuma çeşitlerinden cicim ve mekikli dokuma çeşitlerinden dimi tekniğini bir arada gördüğümüz ender dokumacılık sanatı örneklerinden biride Tekirdağ ili dokumalarıdır.

Bu araştırma, Tekirdağ ili Karacakılavuz yöresi üretilen dokumalar ile, 1884-1885 yıllarında Bulgaristan'ın Sevlievo kentine bağlı Kruşva (Krushevo) ve Sennik (Çadırlı) köylerinde yaşayan Türklerin bir kısmının, Tekirdağ'ın Karacakılavuz yöresine gelirken getirdikleri göynekler incelenmiş, günümüze uyarlanmıştır. Yörede dokunan dokumalarla özgün modeller dikilmiştir.

Kalın pamuk ipliğinden el tezgahında dokunan, üzerine el işlemesi nakışları olan, yakası açılmadan sandığa konulan ürünlerin malzeme desen renk araştırmaları ve tanıtımı yapılmıştır.

Çalışmada, tarama ve betimleme modeli kullanılmıştır. Karacakılavuz yöresi evren olarak belirlenmiş, örneklem ise Karacakılavuz yöresinde dokuma yapan bireylerden ve incelenen dokuma örneklerinden ve göyneklerinden oluşmuştur. Kullanılan araç gereç, teknik, desen ve kompozisyon özellikleri belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonucunda, üretimi azalmış ,unutulmaya yüz tutmuş yöresel ve geleneksel dokumaları günümüz tekstil ve modasına uyarlayarak ilimize yeni bir üretim kolu açıp, dokumacılığın tekrar canlandırılmasını, gerek aile içi gerekse de atölyeler kurularak, yöremizde bu sanat ve zanaatı canlandırarak, milli değerleri güncel yaşam içinde tekrardan canlandırmak, iş kolu yaratmak amacıyla bu çalışmalar yapılmıştır.

OSMANLI HAT SANATINDA KILIÇ (ZÜLFİKAR) SEMBOLÜ

Ayşe TANRIVER CELASİN¹

¹Öğr. Gör. Dr., SDÜ G.S.F., Geleneksel Türk Sanatları Bölümü

tanriverayse@hotmail.com

ÖZET

Hz. Peygamber'in Hz. Ali'ye armağan ettiği bilinen ve çift ağızlı olmasıyla nam salmış zülfikâr isimli kılıç, Hz. Ali ile birlikte kahramanlık sembolü haline gelmiştir. Hz. Peygamber tarafından söylendiği rivayet edilen “Ali'den başka yiğit, zülfikârdan başka kılıç yok” sözü bu algının yerleşip pekişmesinde etkin rol oynamıştır. Osmanlı döneminde kutsal kişilerin tasvirlerinin yapılmasından kaçınılmasından dolayı yazı ile resim yapma geleneği oluşmuştur. Hz. Ali ve onun ayrılmaz bir parçası olarak betimlenen zülfikâr da bu gelenekten nasibini almıştır. Celf sülüs olarak yazılan Ali (علی) yazılarının bazılarında ى harfinin kuyruğunun çift ağızlı bir kılıç gibi uzatıldığı görülmüştür. Böylece Hz. Ali hem yazı hem de “zülfikâr” ikonlu ile birlikte resmedilmiş olur. Aynı şekilde yazılmış zülfikar ikonlu “Ali” yazılarına hat levhalarının yanı sıra tılsımlı gömleklerde ve özellikle Bektaşî dergâhlarını süsleyen levhalarda rastlanılmıştır. Bu tip yazılarda bir araya gelen kalem ve kılıç imgesi, kahramanlık ve bilgeliğin sembolü olarak hat sanatındaki yerini almıştır.

Anahtar Kelimeler: Hz. Ali, Zülfikar, Hat sanatı

AYAKKABI DÜNYASI MAĞAZALARININ ARŞİVİNDEKİ AYAKKABI KOLEKSİYONUNDAN 15 ÇİFT GELENEKSEL AYAKKABI ÖRNEĞİNİN İNCELENMESİ

Hatice SOMÇAĞ¹

¹Öğr. Gör., Ankara Üni., Beypazarı MYO, Tekstil Giyim Ayakkabı ve Deri Bölümü,
hsomcag@ankara.edu.tr

ÖZET

Toplumlar inanç, düşünce, gelenek, zevk, seçim, davranış ve etkileşimlerini kullandıkları eşyalara aktararak, kendilerine özgü zengin bir kültür mirası ortaya çıkarmaktadır. İnsanlığın başlangıcından beri yaşamın içinde olan ayakkabılar da bu mirasın içinde yer almaktadır. Bu eserlerin sunum ve sergilenme yerleri müze ve arşivlerdir.

Batılı ülkelerde geçmişi çok eskiye dayanan ulusal ve uluslararası ayakkabı müzeleri bulunurken, ülkemizde ise az sayıda bulunmaktadır. Bu örneklerden birisi olan Ayakkabı Dünyası mağazalarına ait arşiv, müze olarak faaliyete geçirildiğinde uluslararası ayakkabı müzesi olarak hizmet verecektir.

Bu bağlamda, Ayakkabı Dünyası arşivinde bulunan ülkemizde geleneksel yöntemlerle 19. ve 20. Yüzyıllar arasında yapılmış kumaş sayalı eserlerden 15 çift seçilmiştir. Bu ayakkabılar; cinsiyet, kullanım yeri, dönemi, kalıp numarası, ökçe yüksekliği, gereç, renk, yapım ve süsleme tekniği, hasar ve onarım bakımından incelenmektedir. Bildiri ile ayakkabıların belgelenecek gelecek nesillere aktarılmasına katkı sağlamak, yapılacak çalışmalara kaynak oluşturmak ve esin kaynağı olarak tasarım kültürünün geliştirilmesi hedeflenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Ayakkabı Dünyası Arşivi, Koleksiyon, Kumaş Saya, Geleneksel Ayakkabı

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK BAĞLAMINDA ALTERNATİF BİR ÜRETİM ÖRNEĞİ “ATIK KADIN ÇORABINDAN KADIN ELBİSESİ ”

Nisa Nur DUMAN¹

**¹Öğr. Gör., Beykent Üniversitesi Meslek Yüksekokulu Moda Tasarımı Programı,
nisanurduman@beykent.edu.tr**

Esra TAMBAY²

**²Öğr. Gör., Plato Meslek Yüksekokulu Moda Tasarımı Programı,
esratambay@plato.edu.tr**

ÖZET

İçinde bulunduğumuz çağda teknolojinin bizlere sunduğu yenilikler tüketim alışkanlıklarının değişmesine ve hızla artmasına neden olmuştur. Kitle iletişim araçları ile moda kısa sürede değişime uğramanın yanı sıra hızlı tüketimi özendirilmekte ve tüketim çılgınlığına sürüklemektedir. Bu bağlamda kullan-at ürünlere duyulan ilgi artması, üretim faaliyetlerinde çalışana ve çevreye verilen zararları da arttırmıştır. Giyim endüstrisindeki kalite niteliklerinin boyutları ve hammadde ihtiyacının artması, modanın geçmiş özellikleri üzerinde yenilikler yapılarak günümüz ya da geleceğe nasıl hitap edeceği sorusunu ortaya çıkarmıştır.

Bozulan ekolojik sistem karşısında bilinçlenen üreticiler sürdürülebilirlik ve geri dönüşüme yönelmişlerdir. Günümüzde birçok modacı ve sektör önderi firma, geleneksel ve endüstriyel tasarımlar üreterek konuya dikkat çekmişlerdir.

Çalışmanın amacı doğrultusunda kadın giyiminde hızlı tüketim açısından tek kullanımlık olarak kabul edilebilecek çorabın, günümüz koşullarında dönüşüm üzerine nasıl katkı sağlayabileceği araştırılmıştır. Sonuç olarak; ikinci kalite naylon çorabının farklı bir bakış açısıyla yorumlanarak sanatsal niteliklere sahip bir giysiye dönüşümü yapılmıştır. Bu sayede atıl durumda olan çorapların değerlendirilmesi konusunda farkındalık yaratılması amaçlanmıştır.

Anahtar sözcükler: Dönüşüm, Sürdürülebilirlik, Tasarım, Kadın çorabı, Moda

GELENEKSEL GİYSİLERDE REPRODÜKSİYON

Selma Yakut¹,

¹ Öğr. Gör., Necmettin Erbakan Üni., Ereğli Kemal Akman MYO, Tekstil, Giyim,
Ayakkabı ve Deri Böl.,
selmayakut25@gmail.com

Serap Mutlu²

² Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi, Polatlı Sosyal Bilimler MYO, Tekstil, Giyim, Ayakkabı
ve Deri Böl.,
serapmutlu@gazi.edu.tr

ÖZET

Geleneksel giysiler, zengin ve köklü bir yapıya sahip eserlerdir. Milli kültürü yansıtan bu eserler, geçen zaman ve zarar görebileceği herhangi bir dış etkenden dolayı hasar görme, yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadırlar. Bu giysilerin yok olup unutulmaması için gelecek kuşaklara aktarılması gerekmektedir. Geleneksel giysilerin bilimsel çalışmalarla reproduksiyon çalışmaları yapılarak yedeklenmesi, tarihe ışık tutan bu eserlerin değişime uğramadan geleceğe taşınmasını sağlayacaktır.

Reproduksiyon, sözlük anlamı olarak bir şeyin tıpkısını yapmak anlamına gelmektedir. Giyimde reproduksiyon ise; sanatsal ve tarihsel değeri olan giysilerin orijinal boyutunun dışına çıkılmadan, bire bir, uygun materyal ve malzemeler ile dikiş ve süsleme tekniği göz önünde bulundurularak yeniden meydana getirilmesidir.

Çalışmanın amacı; geleneksel Türk giyiminde reproduksiyon uygulamalarının yerini ve önemini vurgulayarak, yedeklenmiş giysilerden örnekler sunmaktır.

MODADA İZLER; 1940'LI YILLAR VE GÜNÜMÜZ MODASI

Selda GÜZEL¹

¹Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sanat Tasarım Fakültesi,
sguzel@selcuk.edu.tr

DENİZ ÇAĞMAN²

²Selçuk Üniversitesi, Sanat Tasarım Fakültesi

ÖZET

İnsanların farklılık arama ihtiyacı ve yenilikler yapma arzusu sonucu ortaya çıkan moda olgusu toplum tarafından beğenilip kabul görmesi ile hayata geçmektedir. Evrensel olma özelliğine sahip olan moda, hızla değişim gösteren, geçici yenilik özelliği taşıyan ve çok geniş tanımlamaları içinde barındıran toplumsal yaşamın vazgeçilemez parçasıdır. Moda endüstrisinin etkileşim alanlarını çerçeveleyen teknolojik gelişmeler, küresel değişimler, sağlıklı yaşam ve bunun gibi birçok alanda moda güçlü etkisini göstermektedir. Modanın çağlar boyu canlılığını koruyarak yaşam serüveninde boy göstermeye devam etmesi, modanın sürekli canlı kalmasına neden olmaktadır.

Moda kavramı yaşamın her alanında kullanılmasına rağmen insanlarda ilk oluşturduğu algı giysilerdir. Bu çalışmada, 1940'lı yıllar giyim modasının incelenmesi ve günümüz modası ile karşılaştırılarak yeni bir koleksiyon hazırlanması amaçlanmıştır. Araştırmada konu ile ilgili kaynak oluşturabilecek kitap, dergi, gazete, internet kaynakları vb. taranmıştır. 1940'lı yıllar giyim özellikleri incelenerek belirgin model özellikleri tespit edilmiş, günümüz giyim modası ile karşılaştırılmış ve yine belirlenen özellikler doğrultusunda bir koleksiyon hazırlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Moda, Moda Tarihi, Giyim

MODA TASARIMINDA YENİ BİR GÖRSEL DİL ÜZERİNE ATÖLYE ÇALIŞMASI

Safiye SARI¹

¹Yrd. Doç., Atatürk Üniversitesi, G.S.F., Tekstil ve Moda Tasarımı Bölümü,
safie.sari@atauni.edu.tr

ÖZET

Giyim kavramının geleneksel terminolojisi içinde giderek genişlediği ve yenilediği günümüz moda sanatlarında, tasarım süreçlerinden bahsedilirken artık tasarımın yanı sıra bilim ve teknolojiye ilişkin tanımlar da kullanılmaya başlanmıştır. Teknoloji ve tasarıma ait her söylem aynı zamanda, bilim – teknoloji- moda tasarımı üçgenindeki kavramların arasını da güçlendirmiştir. Tasarımsal açıdan birbirlerine yaklaşan bu kavramlar, beraberinde yeni bir görsel dilin de gelişmesine zemin hazırlamıştır. Artık, yeni yüzyılın özgün giysi tasarımları; farklı olanı arayan veya farklı olana gönderme yapan, beden ile güçlü bir ilişki kuran, önceden düşünülmemiş veyahut kimse tarafından deneyimlenmemiş yeni bir görsel dilin ürünü olarak karşımıza çıkmaya başlamıştır.

Bir atölye çalışması olan “Moda Tasarımında Yeni Bir Görsel Dil”, dijital sanatın moda tasarımı alanına getirdiği yeni ve farklı uygulamaları, biçimleri ve düzenlemeleri konu edinmiştir. Çalışmanın uygulamalar kısmını oluşturan özgün giysi tasarımının desen – model – uygulama aşamalarında kullanılan “dijital tekstil baskı tekniği” atölye çalışmasının sınırlarını oluşturmakla beraber aynı zamanda bu atölye çalışmasında; araştırmacının Güzel Sanatlar alanında hazırladığı araştırmasının tasarım, sanat ve teknoloji bağlamında uygulanabilirliğini gösteren tasarımsal süreçler, görsel örnekler yardımıyla değerlendirilmekte ve araştırma sonunda elde edilen kazanımlar okuyucuya aktarılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Moda Tasarımı, Dijital Tekstil Baskı Tekniği, Atölye Çalışması

SERAMİK SANATINDA SAGAR PİŞİRİM TEKNİĞİ

Ayşegül ACAR¹

¹Öğr. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi, Gönen MYO, El Sanatları Bölümü,

ÖZET

Seramik üretilmeye başlandığı andan itibaren günlük kullanım malzemesi olma yanında, şekil verenin duygularını da kattığı sanatsal bir ifade aracı olmuştur. Üretilme sebebi ne olursa olsun, seramik formlar üzerindeki görsellik kaygısı her dönemde var olmuş, seramik nesneleredeki görsel canlılığı sağlamak için çok fazla pişirim tekniğinden faydalanılmıştır. Bu pişirim tekniklerinden biri de sagar pişirim tekniğidir.

Sagar pişirim tekniği; diğer pişirimlerden farklı olarak seramiklerden üretilen, fırın haznesinde daha küçük kutuların içinde pişirimin gerçekleşmesidir.

Sagar; seramik formların bisküvi pişirimi ya da sır pişirimi gerçekleştikten sonra seramikten yapılmış koruyucu kaplar içerisinde inorganik ya da organik malzemelerle birlikte pişirilerek farklı efektlere kavuşturulmasıdır.

BITİRME PROJESİ DERSİNİN, ÖĞRENCİLERİN GELİŞİMİNE VE ÇALIŞMA HAYATLARINA ETKİSİ MODA TASARIM PROGRAMI ÖRNEĞİ

Çimen BAYBURTLU¹,

¹Öğr. Gör., Marmara Üniv., Takı Teknolojisi ve Tasarımı Yüksekokulu

Demet ÖZNAZ²,

²Öğr. Gör., Marmara Üniv., Teknik Bilimler M.Y.O., Tasarım Bölümü

Gülhan ACAR BÜYÜKPEHLİVAN³,

³Yrd. Doç. Dr., Marmara Üniv., Tek. Bil. M.Y.O., Görsel İşitsel Teknikler ve M.Y. Böl.

Nuriye İŞGÖREN⁴,

⁴Doç. Dr., Marmara Üniv., Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu, Tasarım Böl.,

Leyla ULUSMAN⁵

⁵Yrd. Doç., Marmara Üniv., Takı Teknolojisi ve Tasarımı Yüksekokulu,

ÖZET

Marmara Üniversitesi Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu Tasarım Bölümü, Tasarım sektörünün ihtiyacı olan nitelikli moda tasarımcısı yetiştirmeye yönelik eğitim faaliyetleri gerçekleştirmektedir. Bölüm, her mezuniyet döneminde Bitirme Projesi dersi kapsamında tasarım süreçleri doğrultusunda uygulamalar yaptırmaktadır. Bu çalışmalarda, uygulama çalışmalarının amaçlarına ulaşabilmesi için kavramların ilişkilendirilmesi önemsenmektedir.

Bu makalede, Tasarım Bölümü'nün 2012-2013 öğretim yılı Bitirme Projesi konusu olan "İznik-Nikea" incelenmiştir. Tasarım Bölümü, Görsel İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü ile birlikte bu projeyi dokuz aylık uzun bir çalışma sürecinde oluşturmuştur. Proje ekibi; hazırladıkları koleksiyonu, web sitesi, reklam filmi, dergi ve katalog ile kalıcı hale getirmiş, ardından da profesyonel bir canlı sunum ile tanıtımı gerçekleştirmiştir.

Proje, mezuniyet aşamasındaki öğrencilere her açıdan estetik bakış açısı kazandırarak, tasarım süreçleri bazında da öğretici olmuştur.

KONYA ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN PARA KESELERİ

Şerife DOĞAN¹

¹Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi, Sanat Ve Tasarım Fakültesi,
serifedogan@selcuk.edu.tr

ÖZET

Bu bildiri “Konya’da Etnografya Müzesi’nde Bulunan Para Keseleri” konu olarak seçilmiştir.

Bildiri konusu, Konya müzelerinden olan Etnografya Müzesi koleksiyonlardan seçilen para keseleri, Türk kültürü ve el sanatlarında özgün örneklerdir.

Para keseleri işleme ve oya teknikleri, form özellikleri ve kullanım alanları bakımından incelenmiştir. Para keselerinin kompozisyon tasarımları ve renk uyumları üstün niteliktedir. Süsleme özellikleri açısından dikkat çekicidir. Kullanım amacına uygun olarak stilize ve natüralist üslupta, çoğunlukla bitkisel ve geometrik motiflere yer verilmiştir. Ayrıca nesnel, kozmik ve yazılı motifler de görülmektedir. İncelenen örneklerin teknik ve motif çizimlerine yer verilecektir. Kullanılan motiflerin ikonografik anlamı üzerinde de durulacaktır.

İşleme sanatında önemli bir yere sahip olan para keseleri, diğer el sanatlarında olduğu gibi deri cüzdanların üretiminin başlaması ile işlemeli ve örgü para keseleri kullanılmaz hale gelmiştir. Diğer el sanatlarımız gibi yok olmaya yüz tutmuştur. Bunlara etnografya müzelerinde, antikacılar ve koleksiyoncularda rastlanmaktadır. Ayrıca halk tarafından sandıklarda hatıra olarak saklanmaktadır. Bu araştırma, geçmiş ile günümüz arasındaki bu maddi kültür öğelerinin birbirleriyle güçlü bir bağ kurabilmeli ve geleceğe bozulmadan taşınabilmelidir. El sanatlarımızda kullanılan para keseleri, günümüze ulaşan müze örneklerin tanıtılması, belgelenmesi ve gelecek nesillere aktarılması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: Para keseleri, işleme, oya, motif, kompozisyon.

KAYBOLMAYA YÜZ TUTMUŞ EL SANATLARINDAN SEMERCİLİK VE YENİDEN CANLANDIRMAYA YÖNELİK FARKLI TASARIM ÖNERİLERİ

Zeliha SARIKAYA HÜNEREL¹

¹ Öğr.Gör., Gazi Üniversitesi,
zelihasarikaya@hotmail.com

Birnaz ER²

² Yrd.Doç.Dr., Dumlupınar Üni. Kütahya Teknik Bil. M.Y.O.,
birnazer@hotmail.com

ÖZET

Semercilik, günümüzde kaybolmaya yüz tutmuş el sanatlarımız arasındadır. Günümüzde köyden şehre göçün artması, tarımın azalması, ekonomik kazanç yollarının değişmesi gibi nedenlerden kaynaklı olarak semerin kullanım alanları daralmıştır. Böylece semercilikten geçim sağlayan ustalar ekonomik kazanç sağlayamadıkları için bu mesleği terk etmeye başlamış ve yeni çırakları yetiştirmez duruma gelmiştir. Bu el sanatlarımız için farklı kullanım alanları geliştirerek, yeniden canlandırılması sağlanmalıdır.

Bu bildiride, kaybolmaya yüz tutmuş el sanatlarımızdan semerciliğin, yeniden canlandırılması için farklı çözüm önerileri ve tasarım örnekleri sunulacaktır.

BASIM VE YAYIN TEKNOLOJİLERİ PROGRAMINDA SANAT EĞİTİMİ

Volkan YAVUZ¹
¹ Öğr. Gör., Gazi Üniversitesi,
yavuzvolkan@hotmail.com

ÖZET

Bir toplumun gelişmesi için sanatın ne kadar önemli olduğu herkes tarafından bilinmektedir. Atatürk'ün "Sanatsız bir milletin hayat damarlarından birisi kopmuştur." cümlesi anlatılmak isteneni oldukça net bir şekilde açıklamaktadır. Sanata her alanda ihtiyaç duyulmaktadır. Sanat eğitiminin yetersizliği de bu bağlamda yıllardır tartışılmaktadır. Mimari, heykel, resim, grafik gibi alanlar sanatın kolları olarak nitelendirilmektedir. Bu alanlarla yakın ilişkide olan bazı mesleklerde de sanat eğitimi giderek önemli hale gelmektedir. Özellikle bu çalışmada ele aldığımız basım yayın ve matbaacılık alanı, bünyesinde tasarımı barındırdığı için sanat ile iç içe olmak zorundadır. Basım yayın ve matbaacılık işi yapacak insanların da sanat eğitimi almaları gerekmektedir. Bu alana eleman yetiştiren ortaöğretim kurumları olduğu gibi üniversitelerde meslek yüksekokulları bünyesinde bu bölümler bulunmaktadır.

Ülkemizde Meslek Yüksekokullarının yeniden yapılandırılmasıyla birlikte Basım Yayın ve Matbaacılık gibi bölümler, Basım ve Yayın Teknolojileri adıyla eğitim öğretime devam etmektedir. Ülkemizde çok sayıda üniversitede Meslek Yüksekokulları bünyesinde Basım ve Yayın Teknolojileri programları bulunmaktadır. YÖK ve Milli Eğitim Bakanlığının ortak bir projesi olan "İkmep" ile bütün mesleki ve teknik bölümlere içerik hazırlandığı gibi Basım ve Yayın Teknolojileri bölümlerine de ders içerikleri hazırlanmıştır. Bu projenin amacı, üniversitelerin meslek yüksekokullarında benzer bölümler açması ama hem içerik açısından hem de isim olarak farklılıklar göstermesi ve bu durumun belli bir standardizasyonunun yapılmasıdır. Bir süredir İkmep kapsamında hazırlanmış içeriklere göre eğitim öğretimlerini devam ettiren Basım ve Yayın Teknolojileri programı, öncelikle baskı ve tasarım olmak üzere, meslekleriyle bağlantılı seçmeli ve zorunlu dersler ile eğitim öğretim yapmaktadır.

Tasarım alanında yeterli bilgi ve birikime sahip olarak mezun olması gereken öğrencilerin sanat altyapılarının durumu bu araştırmanın temel konusunu teşkil etmektedir. Öncelikle Basım ve Yayın teknolojileri bölümlerinin bulunduğu üniversiteler araştırılmış ve ders programları incelenmiştir. Bu programlara göre sanat altyapısı oluşturabilecek dersler belirlenmiştir. Açılacak dersler bölüm yönetimleri tarafından seçildiği için öğrencilere sanat eğitimi verilebilecek derslerin hangi oranda tercih edildiği araştırılmıştır. Ayrıca ders müfredatları da incelenerek basım ve yayın teknolojileri bölümlerinin sanat altyapısı oluşturmayla ilgili girişimleri incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Basım Yayın, Matbaacılık

EL SANATLARI EĞİTİMİ İLE ÇARPANA DOKUMACILIĞININ GELECEĞE AKTARILMASI

Sema CİVELEK¹

¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi

Gülüzar ÇELEBİLİK²

²Yrd. Doç. Dr., Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi

ÖZET

Kartlarla yapılan kolan dokuma olarak tanımlanan çarpana dokumacılığı, Anadolu dokuma kültürünün özgün örnekleri arasında önemli bir yere sahiptir. Çarpana dokumacılığının geleneksel örnekleri geçmişten bugüne çuval ya da çocuk taşımada, hayvan koşumlarında ve giysilerde bel kuşağı olarak kullanılmıştır. Teknolojinin gelişimi-değişimi, sanayileşme ve şehirleşmenin etkisi ile olumsuz yönde etkilenen çarpana dokumalarının yerini, bugün farklı araçlar ya da fabrikasyon olarak üretilen halat gibi materyallerin aldığı görülmektedir.

Sahip olunan kültürel değerlerin akademik bağlamda araştırılması, derlenmesi, yaşatılması, yaygınlaştırılması ve yeni nesillere aktarılması el sanatları eğitimi ile mümkündür. El sanatları eğitimi; eğitim ve sanat eğitiminin kural ve tekniklerini kullanarak bireye estetik kişilik kazandırmayı hedefleyen, gelenekselden moderne, el emeği göz nuru ile ortaya çıkarılan eserlerin geçmişten geleceğe yaşama dâhil edildiği alandır.

Çalışmanın amacı; Hitit Üniversitesi İskilip Meslek Yüksekokulu El Sanatları Bölümü Geleneksel El Sanatları Programı müfredatında yer alan “Çarpana Dokuma” dersi kapsamında öğrencilerin, modern bir bakış açısı ile geleneği birleştirerek ürettikleri ürünleri tanıtmak, ürünlerin üretim süreci hakkında bilgi vermektir. Eğitim ortamında Çarpana dokumacılığının çağdaş tasarım anlayışı ile birleştirilerek üretimlerinin yapılması, kültürel değerlerin yaşatılması ve sürdürülebilirliği açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Çarpana, Geleneksel, El Sanatı Eğitimi

ANADOLU'DA AYAKKABI GİYİM GELENEKLERİ İÇİNDE İNANIŞ DEYİM VE MANİLER

Hatice SOMÇAĞ¹

¹ Öğr. Gör., Ankara Üniversitesi, Beypazarı M.Y.O., Tekstil Giyim Ayakkabı ve Deri Böl.,

hsomcag@ankara.edu.tr

ÖZET

Ayakkabı, kullanımı zorunlu ayak giysisi olmasının dışında tarih- sanat- kültür ürünü olarak geçmiş ile kurulan bağ, toplumda sosyal yapıyı yansıtan etkili bir uygarlık göstergesidir. Anadolu'da geçmişte giyilen ayakkabılardaki çeşitlilik, giyim gelenekleri yanında görüşmenin zor, konuşmanın sınırlı olduğu zamanlarda mesaj niteliği taşımıştır. Destan, bilmece, fıkra, mani, türkü, atasözü ve deyimlerde yer almış, ayakkabı ile ilgili boş inançlar oluşmuştur. Tüm bunlar folklorik zenginliğimiz içinde ayakkabılara verilen önem ve değeri göstermektedir.

Gittikçe küreselleşen dünyada, yüzlerce yılda biriken ayakkabı kültürümüzün korunması, sürdürülebilmesi ve geleceğe aktarılabilmesi için birçok yönden sosyal yaşama yansıyan; çarık, yemeni, nalın, terlik, mest, kundura ve pabuç olarak isimlendirilen ayakkabılar incelenmektedir. Bu ayakkabıların; giyim gelenekleri, mesaj, deyim, mani ve inanışlarla halkın yaşamındaki yeri saptanmaya çalışılarak, bu doğrultuda literatür taraması ve bire bir görüşmelerle veri toplanmaktadır.

Anahtar Kelimeler Anadolu, Gelenek, Ayakkabı, İnanış, Mani

HİTİT KÜLTÜRÜNÜN ÜRETİLEN HEDİYELİK VE TURİSTİK EŞYAYA ETKİLERİ

Hilal BOZKURT¹

¹Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, İskilip M.Y.O., Geleneksel El Sanatları Bölümü,
hilal_bozkurt@yahoo.com

Nuran KAYABAŞI²

²Prof. Dr., Ankara Üniversitesi, G.S.F., Kültür Varlıklarını Koruma ve Onarım Bölümü,
kayabasinuran@gmail.com

ÖZET

Hitit Uygarlığı, yaklaşık olarak M.Ö. 1650-1207 tarihleri arasında her alanda olduğu gibi el sanatlarında da eşsiz örnekler ortaya koymuştur. Yaşam tarzları kilden yapılmış çeşitli formdaki seramikler ve heykelcikler gibi ürünlerde görülmektedir. Hititlerin başkentlerinden biri olan Hattuşa Çorum ilinde olup Hititleri ve Hitit sanatının görüldüğü önemli bir merkezdir. Günümüzde Hitit kültürünü ve sanatını modernize ederek hediyelik eşya üretimiyle yaşama geçirenlerden biri de Hitit Hediyelik adı altında hizmet veren Pegasus Görsel İletişim Hizmetleri'dir. Hitit Hediyelik' in sahibi olan Sevinç Dölarlan ve eşi İsmail Dölarlan, Hititlerin yaşamına olan ilgi ve meraklarından dolayı turistik ve hediyelik eşya üretimine girişmişlerdir. Gaga ağızlı vazo, halkalı vazo, kral kapı rölyefi ve çeşitli Hitit tabletleri gibi Hitit dönemine ait eserlerin benzerlerini kendi atölyelerinde üretmekte ve satışını yapmaktadırlar. Bu şekilde ziyaretçilere Hitit kültürünü tanıtmakta ve Hitit sanatının incelenmesine katkıda bulunmaktadır.

Bu bildiride, Hitit kültürünün ve sanatının yer aldığı mistik eserlere benzer şekilde hediyelik ve turistik eşya üretilmesi, üretim aşamaları ve çeşitleri incelenmiştir.

Anahtar kelimeler: El sanatları, Turizm Hattı, Hitit, seramik

TÜRK SANATINDA CİLTCİLİK VE 16. YÜZYIL SEÇİLMİŞ KİTAP CİTLERİ

Betül COŞKUN¹

¹ Yr. Doç. Dr., Batman Üniversitesi, G.S.F.,
betulcoskun@hotmail.com

ÖZET

İslam medeniyeti; İslamiyet'in Arap yarımadasından çıkışı ile yayılmaya başlamıştır. İslamiyet'in kabulü ile birlikte Türk İslam sanatlarında da büyük bir gelişme başlamıştır. Bunun sebebi ise Müslüman Türklerde yazı ve kitabın (kuran-ı kerim'in) kutsal sayılmasıydı. Yazı ve kitaba gösterilen bu özen, onun tezyinatına ve ciltlenme işlemine ayrı bir hassasiyet getirmiştir. Orta Asya'da kâğıdın icadıyla birlikte, Türklerde ciltcilik gelişmiş ve bir sanat ekolu haline gelmiştir. Türk ciltçiliği; İslamiyet'in öncesi ve sonrası devirlerde farklılık gösterse de temelinde çok değişiklik yoktur. Farklı devirleri kapsayan dönemlerde, üslup ve tarz değişiklikleri nedeniyle farklı isimler altında gelişmiştir. Osmanlı dönemi ile beraber Türk cilt sanatının kendine has üslupları oluşmuştur. Fatih Sultan Mehmet döneminde tüm sanatlarda olduğu gibi cilt sanatında da zirveye ulaşılmıştır. Derinin yoğun kullanılması, bezemelerdeki yenilikler, cilt sanatında ekol olmuş üsluplar bu dönemde ortaya çıkmıştır. Bu çalışmamızda amaç Türk Sanatları içerisinde önemli yeri olan Cilt Sanatının orijinal eserler üzerinde bezeme özelliklerini anlatıma sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Türk Sanatı, Ciltcilik, 16. Yüzyıl.

KONYA İLİNDEN ALINAN ÜÇ FARKLI KİL ÖRNEĞİNİN SERAMİK ASTAR YAPIMINDA KULLANILMASI VE FARKLI FIRIN ATMOSFERİNDE ETKİLERİNİN ARAŞTIRILMASI

Azize Melek ÖNDER¹
¹Öğr. Gör., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi

ÖZET

Bu çalışmada; günümüz seramik teknolojisinden yararlanılarak, toprağın doğadan alındığı hali ile astar üretiminde kullanılmasının araştırılması ve bu araştırma sonuçlarının sanatsal seramiğe uygulamasının gerçekleştirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçtan yola çıkılarak, Konya yöresinden alınan üç farklı kil üzerinde çalışılmıştır. Killere pişirme rengi beyaz olan düşük dereceli döküm çamurundan yapılan plakalar üzerine astar şeklinde uygulanmıştır. Killere aynı zamanda %30-60 arasında ergitici (Sülyen ve Boraks) ilave edilerek bir miktar sırsı özellik kazanmaları sağlanmıştır. Astarlanan plakalar elektrikli fırın ortamında pişirilerek gözlenmiş, olumlu sonuç verenlere raku pişirimi ve sagar pişirimi teknikleri uygulanmıştır. Doku ve renk skalasını genişletmek amacıyla killere %1-3 arasında renklendirici oksit ilave edilmiş ve aynı pişirim şartlarında denenmiştir.

Anahtar kelimeler; Kil, Seramik astar, Raku pişirimi, Sagar pişirimi.

RUBENS'İN “KRAL LEUCİPPUS’UN KIZLARINA TECAVÜZ” İSİMLİ ESERİNİN BİÇİM-İÇERİK OLARAK İNCELENMESİ

Betül SERBEST YILMAZ

**Öğr. Gör., Anadolu Üniversitesi, G.S.F., Resim Bölümü,
betul.serbest@hotmail.com**

ÖZET

17. yüzyıl Barok sanatın önemli temsilcisi Flaman ressam Rubens'in “Kral Leucippus’un Kızlarına Tecavüz” adlı yapıtı dönemin Hollanda’sının İspanyol’lara karşı verdiği siyasi mücadele ve başkaldırış ile yakından ilişkilidir. Flaman sanatının gelişimi ve ilerlediği yol, bu ülkenin sıcak siyasi gündemi ile önemli bir dialektik içinde olmuş, bu gelişmelerin resim sanatına yansımaları ise kadın bedeni üzerinden kendini göstermiştir. Bu bağlamda Hollanda resim tarihindeki söz konusu tecavüz sahnesi, eril politik bir söylemin cinsiyetler üzerindeki ayrımcı bakışını ortaya koyacak önemli bir penceredir. Erkek karşısında pasif, güçsüz, eksik görülen kadının sanat platformunda uğradığı bu saldırı mizojiniyi ortaya koyabilecek güçlü argümanlar barındırmaktadır.

1568-1648 tarihleri arasında kapsayan ve Hollanda’nın inanç ve siyasal açıdan İspanyol İmparatorluğu’na karşı verdiği özgürlük mücadelesinin sembolik bir anlatımı olarak düşünülen bu sahne Yunan mitolojisinden alınmış bir öyküyü içermektedir. İki zorba erkek kardeş olan Castor ve Polydeuces, onayı ve rızası olmadığı görülen kız kardeşleri kaçırmaya çalışmaktadırlar. Çaresizce direnen kadınlar savaş meydanında öldürülen düşmanlar gibi acı çeker bir halde kıvrılmış vücutları ile yenilgiyi simgelemektedirler. Bununla birlikte iki kız kardeşin hakkından geliniyor olması, öteki olarak konumlandırılan ve kadından üstün olarak görülen erkek kimliğini işaret eder nitelik taşımaktadır (Leppert, 2009). Hollanda’nın özgürlük mücadelesinin başarılı sonucunun cinsiyetler üzerinden yansıtıldığı bu resimde erkek figürler, devrimin kazanan patriarkal gücünü temsil ederken tecavüze uğrayan kadınlar ise İspanyol İmparatorluğu’nun mağlubiyetini izleyiciye iletmektedir. Hollanda’nın özgür ve güçlü bu yeni konumunu, öne çıkarmayı sağlayacak görsel bir kanıt olarak nitelendirilebilecek eser, erotik göstergeler sunmasına rağmen dönemin katı ahlaki öğretileri çerçevesinde kabul görmüş ve yüceltilmiştir (Wise, 2011).

Rubens’in “Kral Leucippus’un Kızlarına Tecavüz” adlı resmi dönemin patriarkal bakışını tarihsel bir belge niteliğinde bugüne aktarırken çıplak betimlenmiş kadın bedenleri siyasi çağrışımları akla getirecek bir araç konumunda olmuştur. Eril-dişil, avcı-av, sahip-köle gibi karşıtlıkların vurgulandığı sahnede zafer ve barış alegorik bir dil aracılığı ile anlatılmış, isyan sonrası elde edilen politik güç ve galibiyet, erkeğin kadına cinsel olarak boyun eğdirmesi biçiminde yorumlanmıştır.

Bu tarihsel olaylar ile beslenmiş Rubens’in “Kral Leucippus’un Kızlarına Tecavüz” adlı eseri, görünenin altında yatan alegorik anlamın ortaya çıkartılması için bu anlamı

besleyen plastik değerlerin çözümlenmesini, resmin biçim ve içerik açısından analiz edilmesini gerektirmektedir. Görünenin altında yatan bu alegorik anlam, resmin elemanları ve imgeler yolu ile izleyiciye siyasi, ideolojik ve mizojini barındıran mesajlar iletmektedir. Kadınların kontrol edilmesi gereken varlıklar olmasının yanında doğuştan gelen eksiklikleri ile erkeklerle eşit olamayacağı ve ona itaat etmesi gerektiği gibi patriarkal fikirler, kadına şiddetin yüceltilerek olağanlaştırılmasını ve dolayısıyla cinsiyet ayrımcılığını beslemektedir. Bu bağlamda resimde güncelliğini koruyarak bugüne kadar aktarımı sağlanmış kadın düşmanlığı, biçim-içerik çözümlenmesi ile görünür hale getirilerek irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: 17. Yüzyıl, Rubens, Patriarkal, Barok, Resim, Kadın.

SANATIN ALGISAL PSİKOLOJİSİ HAKKINDA: Arnheim ve Gestalt Perspektifinden Görsel Algı Okumaları

Erdem OĞUZ¹

¹Dr., Hacettepe Üni., G.S.E., Resim Anasanat Dalı Sanatta Yeterlik ve Doktora,
erdioguz@gmail.com

ÖZET

Görsel algı kavramı, günümüzde sanat ve iletişim fakülteleri başta olmak üzere pek çok üniversitede akademik bir ders olarak işleniyor olması, hakkında çok sayıda yayın bulunması dışında, günlük yaşamda da televizyon belgeselleri aracılığıyla, sıradan televizyon seyircisinin bile merak ve ilgi karşıladığı geniş bir konudur. Konunun burada işlenecek bölümü ise sanat eserinin bir görsel uyaran olarak, izleyicisinin zihninde kendisine nasıl yer açtığı ve bu yolda hangi yerleşik psikolojik etmenlerden yardım aldığı hakkındadır.

Sunulacak metin, Alman asıllı psikolog, sanat kuramcısı, yazar ve eleştirmen Rudolf Arnheim'in, 1930'lardan başlayarak günümüze değin etkileri süren Gestalt Okulu fikir ve pratiklerini genişleterek, sanata ve özellikle sinema ve televizyon görsel kültürüne temel oluşturmuş, görsel algı kuram ve analizlerine dayanmaktadır. Arnheim'in formalizm ve algısal psikoloji kuramlarını sanatla ilişkilendirdiği, 1966 tarihli "Sanatın Psikolojisine Doğru - *Toward a Psychology of Art*" (2005) adlı kitabında ele aldığı, görsel ifade ile algı yönetimi arasındaki bağlar ve hem genel anlamda görsel uyaranların hem de sanat eserlerinin insan üzerindeki psikolojik edimleri, aktarılmaya, örneklenmeye ve yorumlanmaya çalışılacaktır.

Arnheim okumalarından yapılan çıkarımlar hakkında kabaca şunlar söylenebilir: Sanat dünyasında akıl yürütme, genellikle içten gelen duygusal ifadeye tezat görülerek dışlanır (Arnheim, 2007: 12). Oysa sanat eseri, algısal bir uyaran olarak algıda seçicilik, duyumsal yakınlık, benzeşme, tamamlama gibi (Gestalt psikolojisince tanımlanmış) temel kuramların işleyişiyle, izleyicisiyle hem bilinç hem de bilinç-altı düzeyde zihinsel bir ilişki kurar (Arnheim, 2005: 51-71). Sanat eseri ile etkileşim, görünenden fazlasının algılanması ve düşünülmesine yol açan yoğun bir akıl yürütme faaliyetidir. Özellikle soyut sanat eserleri izleyicisini bu zihinsel faaliyete davet eder, ifade edilen form ne kadar muğlaksa izleyicinin eserle etkileşimi o derece öznelleşir ve bir yakınlık algısına, benimsemeye yol açabilir (Arnheim, 2005: 27-49). Bu noktada kritik eşik, eserin izleyicinin katılımını sağlayacak düzen-karmaşa (order-complexity) dengesine sahip olmasıdır. Bu denge, düzenden karmaşaya geçişin aşamaları olarak, sırasıyla homojenlik, koordinasyon, hiyerarşi ve tesadüfün kurgusuna dayanır. Algı ilk olarak düzen arar ve ancak bir düzen tespit edebildikten sonra detaya odaklanır (Arnheim, 2005: 129). İnsanın görsel algı kadrajı (odaklanma yüzeyi) oldukça dardır ve bütünü detaylı algılanabilmesi için bu algı kadrajının yüzey (ya da form) üzerinde hareket etmesi gerekir. Sırayla anlamlandırılan kadrajlar beyne iletilir ve orada bütüne dair algı bir araya getirilir. Bu süreçte algı hareketinin rotasındaki farklılıklar ve toplanan verinin beynin imge arşiviyle

etkileşimindeki öznellik nedeniyle, görselin beyindeki reproduksiyonu kişiden kişiye değişir ve genellikle sadece bir taslak seviyesinde kaldığından, orijinal görüntüden de farklıdır.

Görsel algının işleyişini bilmek elbette sanatçı için bir gereklilik değildir. Çünkü görsel sanatlar zaten görsel düşünmeyi tetikleyen, görsel algıyı yönlendiren, hoşlanma, özdeşleşme gibi görsel algı sürecinden duyumsanan sonuçlarla hayat bulan bir bünyedir. Sanat eseri izleyicisiyle görsel algının diliyle konuşur. Sanatçının bu dili doğru kullanmayı genellikle deneyimle öğrendiği kabul edilse de görsel düşünmenin psikolojik altyapısını bilmenin, bu öğrenim sürecine katkıda bulunacağı düşüncesiyle bu çalışma ortaya konulmuştur.

Anahtar kelimeler: Rudolf Arnheim, Gestalt Psikolojisi, görsel algı, algı yönetimi, sanat eseri okumak.

İSKİLİP EVİNDEN SANAT EVİNE BİR YOLCULUK

Emel ALTUNAN ÖZKURT¹
¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, İskilip M.Y.O.,
altunanmim@hotmail.com

ÖZET

Çorum'un en eski ilçesi olan İskilip aynı zamanda Tarihi kentler birliği üyesi olan ilçelerinden de biridir. Bu tarihi merkezde bulunan evlerden bir tanesinin yapımından sanat evi olana kadar geçirdiği süreç anlatılmaya çalışıldı.

Ele aldığımız yapı; yapım yılı hakkında kesin bilgiye ulaşamadığımız, yapım tekniği ve malzemesi olarak diğer İskilip evleri ile benzerlik gösteren, arazi konumlanmasında ise tamamen kendine özgü davranan geleneksel bir Türk evidir. Gerek konumu, gerek uzun yıllar boş kalması sonucu esrarengiz bir hal alan eve Eyüpoğlu ailesi mensupları ve İskilip Belediyesi işbirliği ile yapılan restorasyon çalışması ile hayat verilmek istenmiştir. Ev işlevlendirilerek sanatsal faaliyetlerin uygulanacağı bir hareket merkezi oluşturulmak için çalışılmıştır. Bu bağlamda Eyüpoğlu sanat danışmanı ve teknik kadro birlikte görev almıştır. Bu çalışmanın İskilip'in kültürel olarak da gelişimine katkısının olacağı düşünülmektedir. Sadece sergi alanı değil bu alana eser yapacak kişilerinde yetişeceği, sanatçı ile insanları bir araya getirip tanıştıran, kaynaştıran bir mekân olarak tasarlanmıştır. Yapının işçiliklerine malzemesine yapım tekniğini, modüler büyüklüğüne ve yaşayış şekline fazla müdahale etmeden el sanatlarının, resmin, müziğin yaşadığı bir merkez olma yolunda ilk adım atılmıştır.

Çalışma; çağımızın getirdiği sürdürülebilirlik kavramı adına yaptığı çalışmalara bir nebze de olsa katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Sürdürülebilirliğin en önemli kollarından biri olan kültür burada devamlılığını gözler önüne serecektir.

TÜKETİM KÜLTÜRÜNÜN TÜRK RESİM SANATINA ETKİLERİ

Mehmet SUSUZ¹

¹ Arş. Gör., Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, G.S.F.,
mehmetsusuz@yahoo.com.tr

ÖZET

Sanat, doğuşundan günümüze kadarki süreçte gerek teknolojiye gerekse sosyo-kültürel yapıda yaşanan gelişmeler ekseninde biçimlenen bir kavramdır. Sanat, her dönem sanatçı-izleyici arasında duygu ve düşüncelerin iletiminde bir “dil” misyonu üstlenmiştir. Sanatın sağladığı bu olanak, 1950 sonrası sanayileşen dünyada seri üretilen endüstri ürünlerinin tüketicilere ulaştırılması sürecinde kapitalist sistem tarafından etkin bir şekilde kullanılmıştır. Bu süreçte, Amerika’da başlayan endüstri ürünlerinde seri üretim mantığı, eş zamanlı farklı tüketimsel motivasyonların ortaya çıkartılmasını zorunlu kılmıştır. Bu motivasyonların arasına her türlü görsel ve işitsel teknolojik argümanın yanı sıra sanatsal üretimler de dâhil edilmiştir. Her ne kadar sanatçılar, tüketim kültürüne tepki olarak sanatlarını icra ettiklerini söyleseler de, aslında bu sanatsal üretimler toplumun tüketim alışkanlığını arttırmıştır.

Türkiye’de ise, 1970’lerden sonra gelişmeye başlayan endüstri, farklı tüketim nesnelerini toplumun kullanımına sunmuştur. Kapitalist sistem, sıkıntılı süreçlerden geçen toplumun tüketim alışkanlığını arttırmak için sanat dâhil her türlü iletişim argümanını kullanarak toplumu “tüketim kölesi” haline getirmiştir. Ülkemizdeki sanat formlarında, tüketim kültürü sanat ilişkisinin izlerine, Batıya oranla daha az rastlanmaktadır.

Bu çalışmada, 1950 sonrası batıda yoğun şekilde ortaya çıkan “tüketim kültürü sanat ilişkisinin” özellikle 1970 sonrası Türk Resim Sanatındaki yansımaları ortaya konulmaya çalışılacaktır.

ÇAĞDAŞ TÜRK RESİM TARİHİNDE RESSAM VE SANAT EĞİTİMCİSİ KAYIHAN KESKİNOK

Berna İTİFOĞLU ORHON¹

¹Öğr. Gör., Gazi Üniv., Sanat ve Tasarım Fakültesi Görsel Sanatlar Böl.,
bernaorhon@yahoo.com

ÖZET

Keskinok, 1923 yılında İzmirde doğdu. Gazi Eğitim Enstitüsü Resim bölümünü bitirdi. İsviçre hükümetinin bursu ile 1960 yılında Lausanne Ecoledes Beaux-Arts da çalışma olanağı buldu. 1963-1968 yılları arasında Gazi Eğitim Enstitüsü Resim Bölümünde eğitimcilik yaptı. TRT Ankara Televizyonu Artistik hizmetler biriminde dekaratörlük ve müdürlük görevlerinde bulundu. Yurt içindeki kişisel sergilerinin yanı sıra yurt dışında karma devlet sergilerine katıldı.

Kayihan Keskinok, sanat eğitiminde biçimsel sorunlara dayalı aşamalı yöntem üzerinde durur. Bu yöntemin başlıca özelliği, iki ve üç boyuta ilişkin görsel etkinliklerini biçimsel sorunlara dayalı bir içerikle algılamasıdır. Bir diyalektik gereklilik olarak ele alınacak biçimsel öğelerin, sanatın içerdiği serüven dahilinde olduğu kadar doğadaki nesne ve olayların oluşum ilişkilerinde de araştırılmasını öngörür.

Bu çalışmada, Keskinok un araştırma konusu olmasının sebebi, Türk Resim Sanatına bıraktığı sayısız eserleri, eğitimci kişiliği ile sanata kazandırdıklarıdır.

YENİLENEN GÖRSEL SANATLAR DERSİ ÖĞRETİM PROGRAMININ GRAFİK TASARIM ÖĞRETİMİNE İLİŞKİN ÖĞRETMEN GÖRÜŞLERİ

Levent MERCİN¹

¹Doç. Dr., Dumlupınar Üni., G.S.F., Görsel İletişim Tasarımı Bölümü
leventmercin@hotmail.com

İlhami DİKSOY²

²Sakarya, Akyazı İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü,
ilhamidiksoy@hotmail.com

ÖZET

İçinde bulunduğumuz çağda sanat eğitiminin amacı, eleştirel düşünebilen, sorgulayan, yaratıcı, toplumsal konulara ve evrensel değerlere karşı duyarlılığı olan, mesleki alandaki temel beceri, yetenek ve estetik bilince sahip; kendi kültürünü tanıyan, ona sahip çıkan, yerel kültürün evrensel kültürü zenginleştiren bir unsur olduğu bilinciyle dünya mirasına katmayı hedefleyen bireyler yetiştirmektir. Bireyin ilkökul birinci sınıftan itibaren aldığı Görsel Sanatlar Dersi, yukarıda ifade edilen niteliklere sahip insanları yetiştirmede önemli bir yere sahiptir. Görsel Sanatlar Dersi'nin hedeflenen amaçlarına ulaşılmasında en temel faktör ise Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının içeriği, gerçekleştirileceği mekân ve uygulanmasındaki başarısıdır.

Günümüz dünyasında insanların iletişime duyduğu ihtiyaç ve ona harcadığı zaman önceki yıllara göre artmıştır. Farklı araç ve biçimlerde giderilen bu ihtiyacın önemli bir kısmında grafik tasarım rol alır. Özellikle iki boyutlu ve hareketli ortamlarda grafik tasarım kendisini hissettirir. Grafik tasarım ürünlerini küçük yaşlarda tanımak ve hatta onunla ilgili becerileri elde etmek bireyin sorumluluk almasına, görsel okuryazar olmasına, toplumsal olaylara duyarlılık göstermesine vb. katkı sağlayacaktır. Bireyin bu ve buna benzer becerileri elde etmesinin ilk yollarından biri Görsel Sanatlar Dersi Programı içerisinde yer alan grafik tasarım ile ilgili kazanımların uygulanabilmesidir.

Bu çalışmada, yenilenen Görsel Sanatlar Dersi Öğretim Programının Grafik Tasarım Öğretimine ilişkin öğretmen görüşlerini değerlendirmek amaçlanmıştır. Bu çalışmada, betimsel araştırma yöntemlerinden yararlanılmıştır. Veriler “anket uygulaması” ile elde edilmiştir. Araştırmanın evrenini, 2015-2016 Eğitim-Öğretim yılında Türkiye’de farklı illerde görev yapan Görsel Sanatlar Dersi Öğretmenleri, örneklemini ise bu illerde görev yapan toplam 100 öğretmen oluşturmuştur. Veriler grafikler haline getirilmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen veriler öncelikle incelenmiş, daha sonra benzerlikler ve farklılıklar gözetilerek sınıflandırılmıştır. Sınıflandırılan veriler kodlanarak tablolar halinde gösterilmiştir. Araştırma verilerinden elde edilen bilgiler doğrultusunda sonuç ve öneriler geliştirilmiştir. Buna göre öğretmenlerin büyük çoğunluğu programın grafik tasarımla ilgili kazanımlara yer verildiği görüşüne kısmen katıldıkları, ancak uygulanmasında ise zorlanacaklarını belirttikleri anlaşılmıştır. Öğretmenlerin program hakkında mutlaka hizmet içi eğitime alınmaları gerektiği önerilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sanat Eğitimi, Grafik Öğretimi, Öğrenci, Eğitim, Program.

GÜZEL SANATLAR ALANINDA YAPILAN ARAŞTIRMALAR ÜZERİNE BİR İNCELEME

Yasemin GÜLSOY¹
¹Gaziemir Yakacık Ortaokulu

Doç. Dr. Damla BULUT²
² Doç. Dr., Ömer Halisdemir Üniv., Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü

ÖZET

Araştırmanın amacı; Güzel sanatlar alanında yapılmış olan lisansüstü araştırmaları yıl, üniversite, konu alanı, yöntem, veri toplama araçları ve veri analizi boyutlarında incelemek ve mevcut durumu ortaya çıkararak güzel sanatlar araştırmalarının profilini belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Türkiye’de yapılmış olan güzel sanatlar alanındaki lisansüstü tezler (yüksek lisans, doktora, sanatta yeterlik) oluşturmaktadır. Araştırma bulguları doğrultusunda güzel sanatlar alanındaki lisansüstü araştırmaların; Yüksek lisans tezleri için 1986-2016, doktora tezleri için 1993-2015, sanatta yeterlik tezleri için ise 1994-2011 yılları arasında dağılım gösterdiği; Yüksek lisans ve doktora tezlerinin çoğunlukla Gazi Üniversitesi, sanatta yeterlik tezlerinin ise çoğunlukla Marmara ve Hacettepe Üniversitesinde yapıldığı; Yüksek lisans ve doktora tezlerinin çoğunlukla çalgı alanında, sanatta yeterlik tezlerinin ise çoğunlukla grafik ve tasarım alanlarında yapıldığı; Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezlerinde çoğunlukla betimsel yöntem kullanıldığı; Yüksek lisans, doktora ve sanatta yeterlik tezlerinde veri toplama aracı olarak çoğunlukla literatür taraması kullanıldığı; Yüksek lisans ve doktora tezlerinde çoğunlukla nicel, sanatta yeterlik tezlerinde ise çoğunlukla nitel veri analizi yapıldığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar, Araştırma, Lisans Üstü, Tez.

HİTİT SANATINDA FİĞÜR ANLAYIŞI VE TÜRK RESİM SANATINA YANSIMALARI

Metin UÇAR¹

**¹Yrd. Doç. Dr., Kastamonu Üni., Güzel Sanatlar ve Tasarım Fakültesi, Resim Böl.
metinucar@kastamonu.edu.tr**

ÖZET

Bu araştırma Anadolu'daki köklü uygarlıklardan birisi olan Hitit Uygarlığı döneminde yapılmış olan sanat eserlerinde kullanılan figürlü tasvirlerin günümüz Türk resim sanatına olan etkisi ve sanat eserlerine yansımalarının tespit edilmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada öncelikle Hititlerin yaşadıkları dönemin sosyal yaşamına paralel olarak ürettikleri heykel, kabartma, maden, vazo ve resimler ile bu eserlerde ele alınan konular incelenmiştir. Ayrıca, bu eserler üzerinde görülen figürlü tasvirlerin kompozisyon, biçim, form, renk ve üslupsal özellikleri plastik açıdan analiz edilmeye çalışılmıştır. Daha sonra ise; XIX. Yüzyılda dünya sanatında antik kültüre ve eserlerine karşı olan ilginin artması ile ortaya çıkan dönem irdelenmiş buna bağlı olarak Türk resim sanatında ortaya çıkan etkileri araştırılmıştır. Özellikle Cumhuriyet Dönemi sonrası Türk resim sanatında ulusal ve yerel değerlere dönme çabası birçok sanatçının Anadolu'da bulunan eski uygarlıklara ve eserlerinde kullanmaya yöneldiğini göstermektedir. Son olarak ta; günümüz Türk resim sanatında kullanılan Hitit figürleri ve motiflerinin kullanım biçimleri, düzenlemeleri yorumlanmaları ve ulusal sanat kimliğimize katkısı ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Anadolu Uygarlıkları, Hitit Sanatı, Türk Resim Sanatı,

ÇAĞDAŞ TÜRK SERAMİK SANATINDA 1960-1969 YILLARI ARASINDA GÖRÜLEN MİMARİ DUVAR YÜZEYİ TASARIMLARI

Gülşen KAHRAMAN¹
¹Uzman, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi,
gkahraman@kmu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, 1960 yılı içerisinde mimari yüzeylerde görülen seramik duvar tasarımlarını kapsamaktadır. Bu yıllar içerisinde yapılmış olan eserler, çağdaş Türk seramik sanatının temel taşlarını oluşturmaktadır. 1960-1969 yılları arasında yapılan panolar ve sanatçılar araştırılmış, bu kapsamda iç ve dış mekânlarda çeşitli duvar yüzeyi tasarımları görülmüştür. İncelenen çalışmalarda sanatçılar bakış açıları doğrultusunda tasarımlar yaparak farklı mekânlarda ortama uygun mesajlar vermişlerdir. Aynı zamanda yapılan çalışmaların tasarlanacak olan alana uyumu göz ardı edilmemiştir. Sanatçılar, geçmişten günümüze farklı seramik teknikleri kullanılarak birçok eserler vermişlerdir.

Sonuç olarak, 1960 yıllarında yapılan seramiğin mimariye olan bu katkıları ve gelişim süreci içinde eserlerin irdelenmesi bundan sonra yapılacak olan eserlerin devamında günümüz sanatçılarına örnek olması bakımından önem teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Seramik, Pano, Tasarım

BİR KÜLTÜR ENDÜSTRİSİ ÜRÜNÜ OLARAK TÜRK DİN MÛSİKÎSİNDE YOZLAŞMA SORUNU

Lamia ÇANAK¹

¹İstanbul Üni., S.B.E., İslam Tarihi ve Sanatları Yüksek Lisans Programı
canak.lamia@gmail.com,

ÖZET

Kültür endüstrisi, kültüre dair nesnelerin kâr elde etme istemiyle donatılarak üretilip pazarlandıkları bir mecra olarak sanatın yozlaşmasında ve içinin boşalmasında önemli bir rol oynamaktadır. Kültür endüstrisinin temel taşlarından biri olan mûsikî de sesin kayıt altına alınmasıyla birlikte tüketilmeye hazır bir ürün olarak geniş kitlelere pazarlanmaya başlanmıştır. Mûsikî ürünleri geniş kitlelere pazarlanırken; kendi benlikleriyle değil; kitlelere dayatılan popüler kültür normları çerçevesinde biçimlendirilmektedir. Dolayısıyla seri üretim ürünlerini andıran birbirine benzer mûsikî eserleri ortaya çıkmakta ve kendini ait olmadığı bir kalba sokmaya çalışan mûsikî yozlaşmaktadır. En basit dinleyici kitlesi üzerinden baz alınan seviye bazılarında "ağır" bazılarında "hafif" gelmektedir.

Bu tebliğde mûsikîdeki bu yozlaşma genel anlamda değil, Türk Din Mûsikîsi özelinde irdelenecek ve mûsikîde icra edilmiş amacı, felsefesi, icra edilme yeri bakımından özel bir yere sahip dini mûsikînin; bu endüstrinin pazarına girebilmek adına geçirdiği dönüşüm incelenecektir. Tarihsel geçmişte kendine tekkelerde, Mevlevihanelerde, ibadethanelerde yer bulan dini mûsikî formları 90'lı yıllarda özel televizyon ve radyoların yayın hayatlarına başlamasıyla beraber; İslami radyo ve televizyon kanallarının da faaliyete geçmeleriyle daha büyük kitlelere ulaşabilmeye başlamıştır. Özellikle İslâmî kanalların tercih ettikleri mûsikî eserleri tebliğde incelenecek yozlaşmada önemli etkenlerden biridir. Bu eserler mevcut pazarda ayakta kalabilmek için endüstrinin gerekliliklerini yerine getirirken popüler müzik gibi bir standardizasyona uğramış ve "çabuk üret-çabuk tüket" mekanizmasının bir parçası haline gelmiştir. Kültür endüstrisi içerisinde popüler olanla klasik olanın verdiği savaş ve söz konusu standardizasyonun niteliği ve nihayetinde yaşanan yozlaşma, çalışmada Türk din mûsikîsinin geçmişteki örnekleri ve günümüzden örnekleri karşılaştırılmak suretiyle incelenecektir. Ayrıca yalnızca eserlerin değil yorumcuların üsluplarının ve eserlerin icra edildikleri mecraların, mekânların dönüşümleri ve yozlaşmaları hakkında da bilgi verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk din mûsikîsi, yozlaşma, dini mûsikî, kültür endüstrisi, popüler kültür

ÇORUM İLİ İSKİLİP İLÇESİ SOĞUCAK KÖYÜNE AİT KİLİM ÖRNEKLERİ

H. Sinem ŞANLI

**Doç. Dr. Gazi Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi, Geleneksel Türk Sanatları
Bölümü**

hurrem@gazi.edu.tr

Begül ÖZKOCA

Öğr. Gör. Hitit Üniversitesi Geleneksel Türk El Sanatları Bölümü,

begulozkoca@hitit.edu.tr

ÖZET

Türk sanatları içerisinde geniş bir yere sahip olan kilimlere hemen hemen birçok il, ilçe ve köylerde rastlamak mümkündür. Farklı kültürlerin bir arada yaşadığı Çorum bu anlamda oldukça zengindir. Halkın kimi zaman kendi ihtiyaçları için ürettikleri bu ürünler kimi zaman da farklı bir amaca hizmet etmiştir. Dinamik, üretken Anadolu insanı yaşadığı coğrafyada faydalı ve sanatsal değerleri olan görsel açıdan oldukça önemli kültürel zenginlikler üretmektedir. Türk kültüründe evine, çocuğuna ve köyüne bağlı köy kadınları zamanlarını çok iyi değerlendirmiştir. Beslediği koyundan yününü almış, bitkisinden boyasını elde etmiş, kirmanından ipini eğirmiştir. Her şeyi faydaya dönüştüren köylülerin bu bağlamda, kültür yapı taşlarının oluşmasında oldukça fazla emeği olduğu göz ardı edilemez niteliktedir. 2000’li yılların getirilerinden olan hızlı, değişken ve ucuz teknoloji birçok sanatımızda olduğu gibi dokuma sanatını da olumsuz etkilemiştir. Günümüzde ucuz ve fabrikasyon dokumaların kullanıldığı ve el dokumalarının zamanla kaybolmaya başladığı acı bir gerçektir. Geleneksel boyamacılığın yapımının çok az yerde devam ettirilmesi, hayvancılığın azalması, köylerden kentlere göçler, iş kollarının değişmesi olumsuz sebeplerden sayılabilir. Geçmişte dokunan kilimlerin, günümüz imkânlarıyla yerinde tespit edilip, fotoğraflanarak gün yüzüne çıkarılması, özelliklerinin belirlenmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışmada; Çorum ili İskilip ilçesi Soğucak köyünde yapılan araştırma sonucunda tespit edilen kilim örneklerinin motif, kompozisyon, renk, ebat ve kullanılan teknikleri analiz edilecektir.

Anahtar kelimeler: Çorum, İskilip, Soğucak köyü, Kilim

1Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü Sanatta Yeterlik tezinin bir kısmıdır.

TÜRKİYE'DEKİ 2 YILLIK GRAFİK TASARIMI PROGRAMLARININ TEKNİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

M.Sami ÖZTÜRK¹

**¹Yrd. Doç. Dr., N.E.Ü., Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü,
msozturk@konya.edu.tr**

Mine ÖZTÜRK²

**²Öğr. Gör., N.E.Ü., Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümü,
msozturk@konya.edu.tr**

ÖZET

Bireyin sanata karşı ilgisi ve yeteneğinin gelişiminde sanat derslerinde ve genel eğitiminde izlenen yol; sadece belli teknikleri işlemek değil, sanatı, düşünebilme, yaratıcı zekâyı geliştirebilme, olaylara farklı açılardan bakabilme, gözlemleyebilme, eleştirebilme yetisini kazandırmak ve geliştirmek olmalıdır.

Çevremize baktığımızda genel eğitim sistemimiz içerisinde estetik eğitiminin eksikliği hissedilmektedir. Mimari yapılarıdaki düzensizlikler, herkesin kendi beğenisine göre rengarenk boyanan evler, betona çevrilen yeşil alanlar, çeşitli ebatlarda düzensiz yapılan reklam tabelalarının yanısıra, hızlı ve özen gösterilmeden üretilen zevksizlik ürünlerine olan taleplerin fazlalığı, estetik eğitim eksikliğine birer örnek teşkil etmektedir.

Meslek yüksekokulları, sanayi devriminin dünyadaki etkileri sonucunda ülkemizdeki mesleki eğitimin okul disiplini içinde yürütülmesi zorunluluğunun ortaya çıkması sonucu sanayi, ticaret ve hizmet sektörlerine yeterli bilgi ve beceriyle donanmış ara eleman yetiştirmek amacıyla kurulmuştur.

Meslek yüksek okullarının ağırlıklı görsel iletişim tasarımı eğitiminin verildiği bölümü “grafik tasarımı” programlarıdır. Grafik tasarım programları; ülkenin ihtiyaçlarına göre, dünyadaki gelişmeleri izleyerek grafik tasarım konularında araştırma ve incelemeler yapmayı ve her türlü grafik tasarım problemini çözecek, çağın getirdiği donanımı yetkin şekilde kullanabilen bireyler bağlamında teknik ara eleman yetiştirmeyi amaçlamaktadır.

Araştırmayla Türkiye'deki Meslek Yüksekokullarının Grafik Tasarım Programları teknik açıdan durumları incelenerek, istatistiksel verileri değerlendirilmiştir.

SİLLE YÖRESİ GELENEKSEL KADIN GİYİMİNDE KULLANILAN ZIBBA ÖRNEKLERİNİN İNCELENMESİ

Kezban SÖNMEZ¹

¹Arş. Gör. Dr., Selçuk Üni., Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.

ÖZET

Sille, İç Anadolu bölgesinde, Konya'nın 8 km Kuzey batısında, deniz seviyesinden 1152 metre yüksekte, iki dağ arasında vadi görünümünde olan bir yerleşim merkezidir.

Giyinmek insanların doğal ihtiyaçlarından olup, kültürel hayatımızın önemli bir bölümünü oluşturmaktadır. Giyim kültürel ve ekonomik şartlara göre değişiklikler göstermektedir. Bunun sonucunda giysilerimiz yöreselleşerek oldukça zengin bir koleksiyona sahip olmaktadır.

Zıbba; Sille yöresi kadın kıyafetlerinin en gösterişli ve en güzel parçalarından biridir.

Bu araştırmanın amacı; giyim kültürü içerisinde önemli bir yere sahip, Sille kıyafetlerinin en süslü parçalarından biri olan zıbba örneklerini tanıtmak, bu kıyafet parçaları üzerinde uygulanan işleme özelliklerini belirlemek ve bu işlemlerin farklı alanlarda kullanılabilirliğini ortaya koyarak, günümüzde sürdürülebilirliğini sağlamaktır. Araştırma kapsamına alınan zıbba örnekleri üzerinde görülen işleme özellikleri; işleme tekniği, renk, kompozisyon v.b. başlıklar halinde incelenecektir. Ayrıca bu kıyafetlerin Türk kültüründeki, gelenek ve göreneklerdeki yeri ve önemi, saha çalışmasından ve yazılı kaynaklardan elde edilen bilgiler ışığında açıklanarak, sonuca gidilmeye çalışılacaktır.

GAZİANTEP İLİNDE SEDEF KAKMACILIĞI¹

Mehmet AKTÜRK¹

¹Arş. Gör., Selçuk Üni., Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Gaziantep ilinde günümüzde devam eden el sanatlarından biri olan sedef kakmacılık sanatını tanıtmaktır. Çalışmanın materyalini, Gaziantep il merkezindeki ilgili meslek sahipleri ile meslek sahiplerine uygulanan kılavuzlu görüşme formları, konuyla ilgili daha önce yayınlanmış literatürler ve alan araştırması neticesinde elde edilen ürün örneklerinin çekilen fotoğrafları oluşturmaktadır. Çalışmada sedef kakmacılığı, tanımı ve tarihçesi, kullanılan araç ve gereçler, yapım aşamaları ve yapılan ürün çeşitleri açısından ayrıntılı olarak anlatılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sedef, Kakma, Sedef Kakma, El Sanatları, Gaziantep El Sanatları.

¹ Bu çalışma 2013 yılı Süleyman Demirel Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, “Gaziantep İlinde Yaşayan El Sanatları” başlıklı yüksek lisans tezinden hazırlanmıştır.

SELÇUKLU GEOMETRİK DESENLERİ ARASINDA YER ALAN YILDIZ SEMBOLÜNÜN GÜNÜMÜZ ÜRÜNLERİ ÜZERİNDEKİ YANSIMALARI

Ozan SOYUPAK¹

¹Arş. Gör., İstanbul Teknik Üniversitesi, Endüstri Ürünleri Tasarımı Bölümü,

ÖZET

Türk İslam Sanatları arasında süsleme kavramı önemli bir yere sahiptir. Geçmişten günümüze kadar farklı nesnelere ve yapı elemanlarına üzerinde kendini gösteren bu süslemeler; figür, yazı, geometrik veya bitkisel motiflerden oluşmaktadır. Süsleme unsuru olarak geometrik kompozisyonların kullanılmasına İslam öncesi dönemlerde de rastlanılmasına rağmen, geometrik motiflerin kullanılması Selçuklu dönemi eserlerinde pozitif bir ivme kazanmıştır. Bu çalışmada, geometrik öğeler içerisinde yer alan yıldız sembolü incelenmek üzere seçilmiştir. İncelenecek dönem olarak Türk sanatı tarihinde önemli bir yere sahip olan Anadolu Selçukluları özelinde ikinci bir daraltmaya gidilmiştir. Köşe sayısına göre incelenen yıldız sembolleri altı ve sekiz köşeli olmak üzere iki gruba ayrılmıştır. Bu sayede yıldız sembolüne rastlanan eserlerden örnekler, daha düzenli ve kontrol edilebilir şekilde incelenmiştir. İncelenen dönem eserleri taş, ahşap ve seramik malzemelerinden meydana gelmiştir. Bu örneklerden yola çıkarak, günümüzdeki yıldız sembolünü barındıran tasarım çıktıları, ürün örnekleri, incelenmiş ve yıldız sembolünün günümüz ürünlerinde kullanımları üzerine yorum getirilmeye çalışılmıştır. Selçuklu geometrik dilinin sahip olduğu potansiyel ve doğru kullanılmamasının yaratacağı tehlike vurgulanan noktalar arasındadır

KONYA ETNOGRAFYA MÜZESİNDE BULUNAN BİR GRUP KIRŞEHİR HALISININ İNCELENMESİ

Zehra PALA¹

¹Arş. Gör., Selçuk Ü., Sanat ve Tasarım Fak., El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.,
pala_zehra@hotmail.com

ÖZET

Geleneksel sanatlar içinde önemli bir yeri olan dokumacılık sanatı, günlük yaşamdaki ihtiyaçları karşılamak üzere üretilmiş daha sonra estetik bir amaçla şekillenmiştir. İnsanların duygu, düşünce, mutluluk, hüzn gibi duygularını yansıtarak dokudukları halılar da kültürümüzün bir parçası olmayı başarmıştır.

Bu çalışmamızdaki amaç; Konya Etnografya Müzesi'nde bulunan bir grup Kırşehir yöresi halısının özelliklerini ortaya koymak, analizlerini yapmak, renk, teknik, kompozisyon özellikleri, dokuma teknikleri, araç gereçler, boyama işlemleri gibi özellikleri doğru araştırmalar neticesinde ortaya koymaktır.

Müzedede incelenen 51 örnekten 15 adeti çalışmamıza dahil edilmiştir. İncelenen dokumaların tamamının seccade halısı olduğu 18. ve 20. yy larla tarihlendirildiği envanter kayıtlarından belirlenmiştir. Örneklerde, karanfil, lale, ev, mezar gibi motiflerle bezenmiş kompozisyonlar hakimdir. Boyamada ise kimyasal ve doğal boyama uygulandığı belirlenmiştir. Dokumada kırmızı, beyaz, mavi, yeşil, sarı, lacivert, bej renkleri hakimdir. Halıların bir kısmının yıpranmış ve eksik olduğu saçaklarının ise döküldüğü görülmektedir. Bu özellikler ortaya konulurken incelenen örnekler görseller eşliğinde sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Dokuma, Halı, Seccade.

AÇIK HAVA SERGİLERİNİN GÖRSEL SANATLAR EĞİTİMİ AÇISINDAN ÖNEMİ

Levent MERCİN¹

¹Doç. Dr., Dumlupınar Üni., G.S.F., Görsel İletişim Tasarımı Bölümü
leventmercin@hotmail.com

Resul AY²

² Arş. Gör., Dumlupınar Üni., G.S.F., Görsel İletişim Tasarımı Bölümü
rtireanokta@hotmail.com

ÖZET

Kamusal alanlar kentsel dokuyu oluşturan mekânlar olarak bilinmektedirler. Bu alanlar, insanların mekân algılarını olumlu ya da olumsuz yönde etkilemekte, insanlar ile kimi zaman doğrudan, kimi zaman da dolaylı olarak etkileşim halinde oldukları bilinmektedir. İnsanların kalabalık olduğu kamusal alanlarda, açık hava sergilerinin yapıyor olması, orada bulunan insanları sanatsal eğilimlere teşvik ettiği, estetik bilinç kazandırdığı ve sanatsal algı seviyelerini arttırdığı düşünülmektedir. Dolayısı ile heykel, resim, afiş, seramik gibi sanatsal öğelerle oluşturulan açık hava sergilerinin, görsel sanatlar eğitimi açısından olumlu yönde kazanım ve gelişmeler sağladığı söylenebilir.

Bu araştırmada, kamusal alanlarda gerçekleştirilen açık hava sergilerinin, görsel sanatlar eğitimi açısından önemi üzerinde durulmuştur. Bu kapsamda yurt içi ve yurt dışından örnek sergi mekânları ve buna bağlı olarak sergiler incelenmiş ve yorumlanmıştır. Elde edilen bulgulara göre açık hava sergilerinin, insanların yoğun olduğu mekânlarda açılması; sergilerin sürekliliğinin olması, orada bulunan insanları ister istemez eserleri incelemeye, eserler üzerinde sanatsal yorumlar yapmaya, sanat eserinin içeriğini ve mesajını anlamaya başlamalarına neden olmakta ve insanları sanatı takdir etme yönünde cesaretlendirmektedir. Bu durumun görsel sanatlar eğitimi açısından toplumları olumlu şekilde etkileyeceği, kültürel ve estetik açıdan daha donanımlı bireylerin oluşmasına katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca elde edilen kazanımlar yanında bu tarz sergilerin kent estetiği açısından da olumlu kazanımlarının olduğu belirtilebilir. Oluşturulan mekânlardaki sergilerin insanların görsel ve sosyal yaşantılarına da olumlu etkisi olduğu ifade edilebilir. Dolayısı ile açık hava sergilerinin kapalı mekânlardaki sergilere gitmeyen veya gidemeyen bireyleri de kendine çekmesi bakımından görsel sanatlar eğitimine katkısı olduğundan kent planlayıcılarının, belediyelerin ve sivil toplum kuruluşlarının bu tarz mekân ve sergilere yer vermeleri gerektiği söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Açık Hava Sergisi, Sergi, Görsel Sanatlar Eğitimi, Kent Estetiği, Görsel Okuryazarlık.

TÜRK GRAFİK TASARIM TARİHİNDE KADIN İLLÜSTRATÖRLER: YİRMİNCİ YÜZYILDAN YEDİ ÜSLUP

Güllü Yakar¹

¹Yrd. Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üni., G.S.F., Grafik Bölümü

ÖZET

Araştırmanın temel amacı yaklaşık olarak 50 yıl öncesine kadar özellikle Türkiye’de erkek-egemen bir çalışma alanı olarak yapılmış ve kadın çalışanların sayıca az olduğu grafik tasarım alanında; kadın tasarımcıların rollerini vurgulamaktır. Profesyonel ve sosyal alanlardan reklam imgelerine kadar birçok konuda cinsiyet ve eşitlik kavramlarının irdelendiği bir dönemde, kadınların tasarım tarihinde varlıklarına dikkat çekmek bu bağlamda önemli görülmüştür. Araştırmanın bir diğer amacı bu tasarımcıların üsluplarına ilişkin ipuçları oluşturarak Türk grafik tasarım tarihi konulu kaynaklara referans teşkil etmektir. Araştırma, 20. yüzyılın ikinci yarısında yaptıkları illüstratif çalışmalarıyla alanyazına geçmiş sanatçı/tasarımcılarla sınırlandırılmış; sanatçı/tasarımcıların bu çalışmalarındaki teknik ve üsluplarını betimleyecek açıklama ve örneklere yer verilmiştir.

Anahtar kelimeler: İllüstrasyon, resimleme, illüstratör

GRAFİK TASARIM EĞİTİMİNDE YER ALAN AMBLEM VE LOGO TASARIMINDA GESTALT İLKELERİNİN KATKISI

Vesile AYKAÇ¹

¹Yrd. Doç. Dr., Marmara Üni., Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Böl.

ÖZET

Grafik sanatların amacı, gündelik yaşam içindeki ihtiyaçlara, karşılaşılan sorunlara çözüm önerileri sunmak, bilgilendirmek, uyarıcı rol üstlenerek de görsel iletişimi sağlamaktır. Dikkat çekici, akılda kalıcı, anında bilgilendirici olmak, estetik beğeninini oluşmasını sağlamak sadece grafik tasarım ilkeleriyle gerçekleştiği söylenemez. Bu açıdan Gestalt ilkeleri grafik tasarımcıların tasarım ilkelerinin yanında en büyük destekleyicisidir. Grafik tasarımcıları için tasarımı görselleştirirken Gestalt ilkelerini biliyor olmak hedef kitlenin algı boyutunu çözümlemesine destek sağlar. Bu nedenle tasarımcıları yetiştirmek için eğitimcilere düşen, öğrencilerin sanatçı yönlerini harekete geçirmek, ihtiyaç duyacağı bilgi teknik konusunda rehber olmaktır. Grafik tasarımın temeli görsel düşünceye dayandığı için Gestalt ilkeleri olan Şekil-zemin ilişkisi, yakınlık, benzerlik, tamamlama, devamlılık ve basitlik olmak üzere beş temel ilke tasarımcıların yaratıcılıklarına destek olduğu bir gerçektir. Amblem, çizgi, şekil, harf ve resimle yapılan işaretlerdir. Logo ise üç harfin üzerinde yer alan kelimelerin, yazıyla, resim ve yazıyla yapılan işaretlerdir. Her ikisinde de amaç, adını taşıdığı ürün veya firmayı en özgün biçimde ayırt edilmesini sağlamaktır. Bu nedenle amblem ve logo çalışmalarını en yalın en etkili biçimde ortaya çıkarmak önemlidir. İletişimi en üst düzeye çıkaracak ve akılda kalıcılığı sağlayacak bu tasarımlarda sadece grafiğin temel ilkelerinin yeterli olmadığı yaratıcılığı destekleyecek ve tasarımı yalınlaştıracak ek bilgilere ihtiyaç olduğu problem olarak görülmüştür. Bu nedenle çalışma Gestalt kuramındaki ilkelerin, Grafik sanatlar eğitimi dersinde, amblem ve logo tasarımı oluşturmada katkılarını görmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma 2014-2015 Eğitim Öğretim Yılında Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Grafik Ana sanat dalında 2. Sınıfında bulunan 13 kişilik öğrenci grubuyla yürütülmüştür. Yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden literatür yöntemi araştırmada kullanılmış, uygulamalarda deneysel yöntem seçilmiştir. Grafik tasarım ilkeleri ve Gestalt ilkeleriyle sınırlandırılmıştır. Sonuç olarak, Gestalt ilkelerinin grafik tasarımda kullanımının, grafik tasarım sürecine katkıları, öğrencilerin tasarımı görselleştirirken, algısal açıdan farkındalık yarattığı, tasarımlarında sadeleşmelerin gerçekleştiği görülmüştür.

SANAL GERÇEKLİK UYGULAMASI İLE UZAKTAN EĞİTİM MODÜLÜ OLUŞTURMAYA YÖNELİK ÖNERİ

Ekrem DERMAN¹

**¹Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, İskilip MYO, Tasarım Bölümü, Grafik Tasarım
Programı,
ekremderman@hitit.edu.tr.**

ÖZET

Sanal gerçeklik son zamanlarda kavram olmanın ötesinde yeni uygulamaların ve ürünlerin gelişmesine olanak sağlamıştır. Çeşitli sensör ve yazılımlar sayesinde sayısal ortamların insan üzerinde yarattığı tek taraflı etkiyi karşılıklı etkileşim haline getirmiştir; İnşaat, tıp, askeri gibi alanlarda kullanılmaya başlamıştır. Sanal gerçeklik sistemlerinde artık eğitim amaçlı kullanılacak temelleri oluşturmuştur.

Bu araştırma uzaktan eğitim sistemlerinde geleneksel öğretim modülleri beklenen katkıyı sunamadığı düşünülerek, farklı bir yaklaşımla bu eğitim sistemlerinin düzenlenmesi gerekliliğinden bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmıştır. Sanal gerçeklik uygulamaları sayesinde sınıf, atölye, uygulama sınıfları, laboratuvar gibi fiziki alanların yanı sıra eğitim-öğretim elemanları, öğrenciler ve yardımcı elemanların üç boyutlu modellenerek uzaktan eğitim sistemleri için sanal bir sınıf ya eğitim mecrası oluşturulabilir. Bunun yanı sıra geliştirilen yazılım ve sensörler vasıtasıyla etkileşim ve gerçeklik hissiyatı uyandırması uzaktan eğitim alan bireylerin kendi yaşam deneyimlerine olanak tanınması ve böylece daha kolay ve kalıcı öğrenme imkânı sağlanması ile eğitim alanında önemli gelişmeler sunacağı düşünülerek; sanal gerçeklik uygulaması ile uzaktan eğitim modülü oluşturma önerisi sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Sanal Gerçeklik, Eğitimde Sanal Gerçeklik, Uzaktan Eğitim

FARKLI YAŞ GRUPLARINDAKİ BAYAN TÜKETİCİLERİN ÜÇ FARKLI GİYSİ TÜRÜNDEKİ RENK VE DESENLERE YÖNELİK TERCİHLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

Nurgül KILINÇ¹

¹Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü

Asuman YILMAZ FİLİZ²

²Arş. Gör., Selçuk Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Moda Tasarımı Bölümü

ÖZET

Göze hitap eden her alanda başvurulmuş referanslardan biri algıdır. Sanatın ve tasarımın içinde barındırdığı tüm ilkeler algı sayesinde kavranarak beyine aktarılır. Bir nesnenin, objenin, ürünün ya da sanat eserinin güzel gelebilmesi görsel algı sayesinde olmaktadır. Araştırma kapsamında giyside görsel algı sonucunda oluşan tercihler konusu ele alınmıştır. Endüstriyel bir tasarım türü olan giysi tasarımı çoğunlukla görsellik ve işlevsellik açısından çalışılmaktadır. Giysi tasarımının yapısının amaçlarından biri de güzeli ve estetiği yakalamaktır. Güzül ve estetik kavramları yaşa göre değişiklik gösteren algısal durumlardır. Bu nedenle yaşa göre algısal tekniklerin de kullanılarak giysinin bedene uyumlu tasarlanması ve giyside uygun kumaş deseni ve rengin kullanılması önemlidir.

Çalışmada çeşitli yaş gruplarındaki bayan tüketicilerin farklı giysi türleri üzerindeki renk ve desen algılarının karşılaştırılması amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda 3 boyutlu sanal ortam provası almak üzere V-Stitcher programında 38 beden sanal manken hazırlanarak tüm renk ve desen (çizgili, geometrik, çiçekli, etnik, ekoseli, puantiyeli) çeşitlemeleri tek bir manken üzerinde verilmiş ve farklı yaş gruplarındaki bayan tüketicilere görsel algı anketi uygulanmıştır. Desen ve renk çeşitlendirmeleri 3 giysi türünde (Tişört, Etek, Elbise) verilerek desen ve renk tercihinin yaşa göre değişiklik gösterip göstermediği incelenmiştir.

Çalışma benzer nitelik taşıyan başka bir uygulama olmaması, tasarım anlamında giysi tasarımcılarına ve giyim üreticilerine fikir vermesi, kullanım açısından tüketiciye yol göstermesi, görsel anlamda giyside renk ve desen algısının davranışa dönüşmüş şekli olan tercihlerin yaşa göre bilimsel verilere dayanarak açıklanması, farklı giysi türlerinde farklı algıların oluşup oluşmadığının belirlenmesi bakımından önem taşımaktadır. Araştırma sonucunda tüm yaş grupları değerlendirildiğinde tişörtte ve elbisede en fazla desen tercihinin etnik desenlerde, etekte ise ekoseli desenlerde olduğu görülmüştür. Mavi (riverside) renk tonunun ise tüm giysi türlerinde en fazla tercih edildiği saptanmıştır. Bunun yanında yaş gruplarına göre desen tercihlerine bakıldığında 3 giysi türü için de geometrik desen tercihinde ve renk tercihlerine bakıldığında kırmızı (aurora red) renk tercihinde yaş gruplarına göre anlamlı farklılıklar olduğu görülmüştür. Anlamlı fark bulunan desen ve renk tercihlerindeki ikili karşılaştırmalarda ise en belirgin farklar 20 yaş altı ve 60 yaş üstünde çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Giyim, Renk Tercihi, Desen Tercihi, Algı, Yaş.

ANAOKULU ÖĞRENCİLERİNİN HAYAL GÜÇLERİNİ KULLANARAK RESİMSSEL ANLATIM BECERİLERİNİN GELİŞTİRİLMESİ

Pesent DOĞAN¹

¹Doç. Dr., Marmara Üni., Atatürk Eğitim Fakültesi, Resim-İş Eğitimi Anabilim Dalı

ÖZET

Toplumun en önemli dinamiği olan çocukların hayal gücünü geliştirici çalışmalara ilkokul öncesi dönemde başlanması gerektiği günümüz eğitim otoriteleri tarafından tespit edilmiş bir gerçektir. Bu bağlamda; Problem: İlkokula hazırlanan anaokulu öğrencilerine yaptırılan sanat eğitimi derslerindeki faaliyetler, okuma yazmaya yönelik becerilerini kapsamaktadır. Okul öncesi çocukta yaratıcı düşüncenin ortaya çıkmasını sağlayacak faaliyetlerin olmayışı problem olarak görülmüştür. Amaç: Okul öncesi çocukların yaratıcı düşüncelerini geliştirmek ilkokulda uygulanan sanat eğitimine hazırlamak. Bu genel amaç doğrultusunda çocuğun verilen herhangi bir hayali konu karşısında neler resmedebileceğini ortaya çıkartmak. Evren: Milli Eğitime bağlı bulunan Bayrampaşa Osman Gazi İlkokuluna bağlı okul öncesi sınıfını kapsamaktadır. Örneklem: Bu okulun anasınıfında bulunan 5-6 yaş gurubundaki 44 öğrenci ile yürütülmüştür. Yöntem: Nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışma çocuğun o günkü düşüncelerini hayal gücünü, pastel boya tekniğini kullanarak resmetmesini sağlamaya çalışmak şeklinde yürütülmüştür. Sonuç: Görülmüştür ki; okul öncesi çocukların yapmış oldukları bu çalışmada , o anki duygu ve düşüncelerini kendi yaratıcı imgelerini kullanarak ortaya çıkardıkları ve böylece geleceğe dönük yeteneklerinin geliştirilmesine yardımcı olduğu saptanmıştır.

Anahtar kelimeler: Hayal gücü, yaratıcı düşünce, resimsel anlatım, anaokulu öğrencileri

ELMA MOTİFİNİN İKONOĞRAFİK VE İKONOLOJİK ANALİZİ

Esra KESKİN¹

¹Yrd. Doç. Dr., Hitit Üni. Fen Edebiyat Fakültesi, Sanat Tarihi Böl.,
esrakeskin@hitit.edu.tr

ÖZET

Elma çok eskiden beri bilinen bir meyve olarak sanat da sık kullanılan bir motiftir. Elma ve elma ağacı hakkında birçok mitos bulunmaktadır. Bu mitoslar içerisinde en önemlilerden biri kavga tanrıçası Eris'in, Kral Peleus ve Thetis'in düğün törenlerine davet edilmemesi üzerine intikam almak amacıyla "En güzeline" diye yazılı elmayı ortaya atmasıdır. Böylece Hera, Afrodite ve Athena arasında galip olma amacıyla kıyasıya bir yarış başlayacak ve nihayetinde olaylar zinciri Truva Savaşı ile son bulacaktır. Tevrat'ta ve Kuran'da ise elma, Tanrı tarafından yasak edilmiş ağacın meyvesidir. Âdem ve Havva şeytanın kendilerini kandırması sonucunda yasak meyveyi yemeleri sonucunda cennetten kovulmuşlardır. Hıristiyanlık inancında elma insanın günah yükünü ve sembolize etmektedir. Sembolik, mitolojik ve kültürel bir obje olarak elma motifi bir çok sanat eserinde farklı kompozisyonlarla karşımıza çıkmaktadır. Bu bildiri kapsamında elma motifi geçmişten günümüze tarihsel süreç içerisindeki sanat ve kültürel anlamda kullanımının yanı sıra ikonografik ve ikonolojik açıdan ele alınarak, kısa bir analizi yapılmıştır.

SANAT VE KÜLTÜR ENDÜSTRİSİ İŞÇİLERİ OLARAK SANATÇILAR: İSTİHDAM İLİŞKİLERİ VE SOSYAL GÜVENLİKLERİ

Menekşe ŞAHİN¹

¹Yrd. Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, meneksesahin@hitit.edu.tr

ÖZET

Özellikle bilim ve teknolojiye bağlı olarak medya sektöründe meydana gelen gelişmeler sanatsal faaliyetleri etkilemiş, sanat ve kültür endüstrisi işgücü arzının giderek arttığı önemli bir sektör haline gelmiştir. Önemli bir istihdam sektörü haline gelen sanat ve kültür endüstrisinde çalışan sanatçılar, mesleki faaliyetlerin özellikleri nedeniyle, klasik istihdam biçimleri dışında çoğunlukla atipik istihdam biçimlerinde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Sanatçı olarak çalışanların icra ettikleri işler ile ilgili tanımsal boşluklar, mesleğin çoğunlukla bir işverene bağlı olmadan bireyselliğin ön planda olduğu meslek grubu olarak algılanması, kısa ve dağınık iş ilişkileri, çalışma ve sosyal güvenlik haklarında sorunlar yaşamalarına neden olmaktadır. Bu çalışmada, işgücü piyasasında kültür işçileri olarak çalışan sanatçıların, istihdam biçimleri, iş ilişkilerine bağlı hukuki statüleri ve sosyal güvenceleri değerlendirilerek, sanatçılara özel düzenleme yapılması ihtiyacının gerekçeleri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanatçı, kültür işçisi, sanatçı istihdamı, sosyal güvenlik,

TÜRK İSLAM SANATI VE ZİHİNSEL ARKAPLANI

Muammer CENGİL¹

**¹Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri
muammercengil@gmail.com**

ÖZET

Sanat ve estetik konusu felsefenin en kadim konularından birisidir. Din ve sanat tartışmaları da üzerinde en fazla tartışma yapılan konuların başında gelmektedir. Özellikle İslam'ın sanata ve sanatçıya bakışı ile ilgili İslam'ın gelişim dönemleri ve yayıldığı coğrafyalara paralel olarak farklı boyutlarda tartışılan bir konu olmuştur. Sanata karşı lehte ve aleyhte geliştirilen dini tutuma paralel olarak İslam coğrafyasında sanatın zaman zaman gerilediği zaman zaman da kimi sanat dallarında zirveye ulaşıldığını görmekteyiz. Unutmamak gerekir ki her inanç öğretisinin hayata bir bakışı vardır. Bu bakış o öğretinin inananlarının sanattan bilime, felsefeden sosyal hayata karşı olan tutum ve davranışları üzerinde etkili olmaktadır. Biz de bu bildirimizde Türk İslam sanatının gelişmesi üzerinde etkili olan zihinsel arkaplanı ele alacağız

ANADOLU KADIN İDOLLERİNİN İŞLEME TEKNİKLERİ İLE YENİDEN YORUMLANMASI

Emine KOÇAK¹

**¹Yrd.Doç.Dr., Çankırı Karatekin Üni., G.S.F., Moda ve Tekstil Tasarımı Böl.,
eminekocak09@gmail.com**

ÖZET

Kadın sembolü tüm sanatsal çalışmalarda idol veya tanrıça olarak şekillendirilmiştir. Bir anlamda erkek benliğinin hayal dünyasında oluşturduğu eserlerin arka planında, kadının bazen tanrı olarak ilahlaştırıldığı bazen de sanat eserlerinde estetik bir obje olarak yansıtıldığı görülmektedir. Kadın, hemen hemen her sanatçı ve tasarımcının mitolojide var olduğu şekliyle Tanrıça Venüs (Afrodid) veya Helen; gerçek yaşamda ise toplumsal bir varlık olarak karşılığını güzellik abidesi bir değer olarak bulan bir fenomen şeklinde yansıtılmış veya kabartmalara plastik etki veren bir imaj olarak yerleştirilmiştir.

Kadının güç, tapınma, doğurganlık gibi yaşamın merkezine oturtulduğunu gösteren Ana tanrıça ve Anadolu kadın idolleri heykelciklerinden ilham alınarak oluşturulan bu çalışmada kadının binlerce yıllık öyküsü kumaşlar üzerine nakış teknikleri ile ifade bulunmuştur.

Bildiride, ana tanrıça ve idol heykelcikleri, bilgisayar destekli tasarım programlarında yeniden tasarlanarak, tül üzerine polyester ve metal bükümlü iplikler ile işlenmiş, çeşitli materyaller ile süslenmiştir.

GÜNÜMÜZDE TERAPİ AMAÇLI UYGULANAN EL SANATLARININ KULLANILAN MALZEME ÖZELLİKLERİ VE HAM MADDELERİ AÇISINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Nurşen Ü. KOYUNCU
Uzm., Amasya Toplum Ruh Sağlığı Merkezi

ÖZET

Geleneksel el sanatları Ana dolunun tarihine ışık tutan ve yöreden yöreye değişerek aktarılan kültür mirasımızın eşsiz hazineleridir. İnsanlar tarih boyunca duygularını düşüncelerini geleneksel yaşantılarını emekleriyle birleştirmek için el sanatlarımızdan faydalanmışlardır. Örf ve adetlerimizi temsil ederek bugüne kadar gelen el sanatları günümüzde hala değerini kaybetmemiş ülkemizde gelişerek başka alanlarda da kullanılmaya başlamıştır. Sağlık alanında kullanılan uğraşı terapisi (ergoterapi) de bunlardan bir tanesidir. Araştırmanın konusu bu alanda yapılan çalışmaları tespit ederek bu çalışmalarda faydalanılan el sanatları ve kullanılan ham maddeleri hakkında elde edilen verilerinin iyileştirici özelliklerini göz önüne sermektir. Araştırmanın metodu saha çalışması, literatür taraması, gözlemler, mülakatlar ve fotoğrafların sentezlenerek aktarılmasıdır. Araştırmanın materyali Türkiye'nin çeşitli bölgelerindeki toplum ruh sağlığı merkezlerinde tedavi olan şizofren hastalarının uğraşlarından oluşmaktadır. Bu uğraşlarda kullanılan malzemeler, ham madde özelliklerine göre sınıflandırılıp tercih nedenleri araştırılarak açıklanmaktadır. Araştırma içerisinde el sanatlarının terapi özelliğinin vurgulanması, geliştirilmesi , yaygınlaştırılması, ham maddelerin elde edilmesindeki zorlukların aşılması bu alanda eğitim verecek öğretmenlerin yönlendirilmesi açısından değer kazanmaktadır. Yapılan bu araştırma orijinalliği ve yapılacak olan araştırmalara ışık tutması açısından önem taşımaktadır.

Anahtar Kelimeler: terapi, uğraşı, el sanatları, tedavi

EL SANATLARI EĞİTİMİNDE USTA ÇIRAK İLİŞKİSİ: (İskilip Örneği)

Kamil ÇOŞTU¹

¹Yrd. Doç. Dr., Bartın Üniversitesi, İslami İlimler Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri
Bölümü,, kcostu@bartin.edu.tr

Seyyid SANCAK²

²Yrd. Doç. Dr., İzzet Baysal Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Felsefe ve Din Bilimleri
Bölümü,
seyyidsancak@ibu.edu.tr

ÖZET

Kişinin zevk ya da ticari amaçla elleriyle ürettiği ürünlere el sanatları denilir. Bu anlamda Türk el sanatlarına bakıldığında binlerce yıllık tarihî tecrübeye sahip olduğu görülmektedir. Bunlardan bir kısmını; halıcılık, kilimcilik, çinicilik, seramik, çömlek yapıcılığı, deri işçiliği, taş işçiliği, bakırcılık, demircilik, ebru sanatı, maden işçiliği, ahşap ve ağaç işçiliği şeklinde zikretmek mümkündür. Bu sanat türlerinde ortaya çıkarılan ürünler ile onları yapan sanatkarların hayat, insan, doğa ve inanç algıları arasında doğru orantı bulunmaktadır. Sanatkarlar yetişmekte olan nesle yani çırağına mesleği öğrettiği gibi hayata, insana, doğaya ve inanca dair konuları da aşulamakta, talebesine bakış açısı sunmaktadır. Bu sebeple yetişmekte olan çırakların, el sanatlarına yatkınlığı kadar topluma, kültüre ve doğayla ilgili eğitimsel konulara da vakıf olması önem taşımakta, bu kazanımlara sahip olması beklenilmektedir.

İskilip köklü tarihî geçmişe sahip olan Anadolu beldelerindedir. İlçenin köklü tarihe sahip olması el sanatları alanında belirli bir niteliğe ulaşmasına vesile olmuştur. İlçenin el sanatlarında kayda değer seviyede olması eğitim-öğretim açısından usta-çırak ilişkisinin araştırılmasını önemli kılmaktadır. Bu araştırmada usta-çırak ilişkisi marangozluk, demircilik, deri işletmeciliği, ağaç oymacılığı vb.7 farklı el sanat dallarında çalışan ve/veyahut emekli olan 50 yaş üstü 30 ustanın deneyimi örneğinde irdelenecektir. Bu sayede en az 40 yıl önceki ile günümüz el sanatları eğitim-öğretim uygulamaları karşılaştırılacaktır. Ayrıca bu durum, el sanatları eğitim-öğretiminde çekilen kimi problemin çözümü için yol gösterecektir. Araştırmanın İskilip gibi Türk el sanatlarının yaygın olduğu bir örneklem üzerinden ele alınması ise, geleneksel el sanatlarının tarihi gelişiminin anlaşılması adına önem taşıyacaktır.

Anahtar Kelimeler: El Sanatları, Usta-Çırak İlişkisi, İskilip

DİN EĞİTİMİ SÜREÇ VE UYGULAMALARINDA SANATIN YERİ

Adem KORUKCU¹

¹Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi, Din Eğitimi.

ÖZET

Din bireylerin doğuştan getirdikleri yüce bir varlığa inanma, bağlanma ve ona sığınma ihtiyacının karşılanması sürecinde insanların birincil derecede başvurdukları bir kurumsal yapı olarak karşımıza çıkmaktadır.

Din eğitimi ise, söz konusu ihtiyacın, doğru, yeterli ve zamanında karşılanabilmesi için gerçekleştirilen etkinliklerin tümü olarak kabul görmektedir. Terimsel açıdan din eğitimi genel olarak şu şekilde tanımlanmaktadır: “Bireyin dini davranışlarında kendi yaşantıları vasıtasıyla ve kasıtlı olarak istedik yönde değişme meydana getirme denemeleri süreci.”

Eğitim-öğretim süreçlerinde olduğu gibi din eğitimi ve öğretiminde de bireylerin değişime konu edilen üç tür davranışı söz konusudur. Bunlardan birincisi, bilişsel boyutta davranışlardır ki kişinin herhangi bir dini konuda bilgi boyutunda zihninde var olan bilgilerinin değiştirilmesi, geliştirilmesi ya da düzeltilmesi durumu söz konusudur. İkincisi ise duyuşsal boyuttur ki, bireyin herhangi bir konu, duru ya da olay ile ilgili duruşunu, hissedişini ve tavrını değiştirmeye yönelik bir davranış değiştirme girişimidir. Sonuncusu ise psiko-motor alandaki davranış değiştirme girişimidir ki bu da bireyin bilgisini edindiği, ona karşı tutum ya da duruş belirlediği bir eylemi yapabilmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Genel olarak konuya bakıldığında İslam din eğitiminin gerçekleştirilmesi süreçlerinde dinimizin büyük ölçüde bilişsel boyutunun ele alındığı, psiko-motor boyutunun da ekseriye ders içeriklerine konu edildiği görülmektedir. Ancak duyuşsal boyut ise sınırlı bir şekilde eğitim-öğretim faaliyetlerinde yer bulabilmektedir.

Bu durum, zamanla dini içeriğin algılanması, anlaşılması ve yaşama aktarılması süreçlerinde problemlerin yaşanmasına neden olabilmektedir. Din sadece sözde, bilgide ya da şekli durumlarda ifade edilir hale gelebilmektedir.

Özellikle İslam’ın yüzeysel anlaşıldığı kültür ve çevrelerde duyuşsal alanın başat olgularından olan, sanat, musiki, şiir, edebiyat mimari gibi üst düzey estetik duyguların öne çıkartıldığı süreç ve ürünler göz ardı edilebilmektedir. Peygamberimizin “Allah güzeldir, güzel olanı sever” (Müslim, İman, 147) hadisi temelinde sanata dair içeriğin dinimizde değillenmemesi ve dışlamasına rağmen, İslamiyet’i sadece bilgi ve şekillerden ibaret bir din olarak gösterme çabası alabildiğine öne çıkmaktadır. Üzülerek belirtmek gerekir ki, dinimizin en bâriz sembolü olan cami ve minareler ile türbeler “bid’at” olduğu gerekçesiyle Ortadoğu’nun pek çok bölgesinde yıkılma tehlikesi geçirmiş ya da yıkılmış bulunmaktadır.

Bu çalışmada din eğitimi müfredatında sanata verilen yerden hareketle din eğitimi ve sanat ilişkisinin ürettiği sonuç ele alınıp değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kavramlar: Sanat, din, din eğitimi, estetik, duyuş.

GÜNÜMÜZ SANATINDA DİN VE İNANÇ

Mahpeyker YÖNSEL¹

¹Öğr. Gör., Namık Kemal Üni. Güzel Sanatlar, Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Resim Böl.

ÖZET

Batı'da otorite sahipleri (kilise, saray, tüccar, vb.), başından beri sanatı kendileri için bir propaganda ve nüfuz sağlama aracı olarak kullanmıştır. Antik dönemde de devlet kendi gücünü sanat eserleri ile halka hissettirmeyi tercih etmiştir (Mısır, Yunan, Roma Uygarlıkları vb.). Sanat bu nedenle önemli bir konuma sahiptir.

Ortaçağın tamamında ise kiliseler bu gücü dinin geniş kitlelere yayılmasında kullanmıştır. Kiliseler, okuma yazma bilmeyen halk için kutsal kitaplarda yazılı dini bilgileri öğrenmesi amacıyla resimlerden ve heykellerden medet ummuştur. Leonardo da Vinci, Michelangelo, Raffaello vb. gibi dönem sanatçıların eserleri Hristiyanlığın yayılmasında epeyce rol oynadıklarını kimse inkar edemez.

Rönesans ve sonrasında ise, saray bu güce yeniden ortak oldu. Kral ve benzeri unvanlı devlet adamları kendi portrelerini azizlerin portreleri gibi sunmaya ve halkın kendilerine biat etmelerini sağlamak için, tıpkı antik dönemde olduğu gibi, sanat eserlerinden yardım almakta gecikmediler. Örneğin Napolyon'un gücünü pekiştirmede Jacques Louis David'in yapıtları oldukça yardımcı olmuştur. Ya da Ünlü İtalyan zenginleri Medici Ailesi, eser siparişi vererek sanatçı koruyuculuğu yapmış ve uzunca bir süre devlet yönetiminde söz sahibi olmayı sanat yolu ile başarmıştır.

Fransız Devrimi ile başlayan temel hak ve özgürlüklerin yolunu açan Aydınlanma dönemi bu durumu biraz tersine çevirmeye başlamış ve 20.yüzyılın sonlarına doğru dini konular sanatta kendine yer bulamamıştır. Sadece din değil, mitoloji ve tarihi konular da modern dönem sanatçılarının pek ilgisini çekmemiştir. Bu durum şu anlama geliyordu; modernizm 'geçmiş' ve 'öte dünya' ile değil 'bugün' ile ilgilenmek istemiştir. Çünkü bu yaklaşım kültürel çevrelerce ilerici bir hamle olarak görülmüştür.

Modernizme tam da bu noktada yoğun eleştiriler gelmeye başladı ve 1960'ların sonlarına doğru sanatçılar eserlerini tarih, mitoloji ve din ile yeniden ilişkilendirmeye başladılar. Yaşanan bu büyük değişim 'post modern' dönem olarak anılmaya başlamıştır. Günümüzün siyasetine, ekonomisine, kısacası her türlü toplum yapılanmasında olduğu gibi sanatta da çok seslilik adına katı kurallar yıkılmaya ve disiplinler arası ilişkiler yeniden kurulmaya başlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sanat, Din, İnanç, Mitoloji, Tarihi Konular, Modernizm

KUR'AN'DA BİR ANLATIM SANATI OLARAK MUHAKKAKU'L-

KUR'AN'DA BİR ANLATIM SANATI OLARAK MUHAKKAKU'L- VUKÛ' KE'L-VUKÛ' PRENSİBİ

Harun BEKİROĞLU¹

¹Yrd. Doç. Dr., Hitit Üniversitesi, İlahiyat Fakültesi,
harunbekiroglu@hitit.edu.tr

ÖZET

Kur'an'da bir anlatım sanatı: "Gerçekleşmesi kesin olaylar, olmuş gibidir" Kuralı

Dil ve edebiyat, sanatın uygulandığı alanlardan birisidir. Kur'an-ı Kerim ilahi mesajlar içeren bir kitaptır. Bununla birlikte Kur'an ayetleri çeşitli anlatım sanatları barındırmaktadır. Bunlardan birisi de gelecekte kesin olacak olayların geçmiş zaman kalıbında anlatılmasıdır. Böylece okuyucu, bu olayların kesin olacağını hissetmektedir. Bu yöntemle okuyucunun bu olayların kesin olarak gerçekleşeceğine inanması sağlanmaktadır.

Anahtar kelimeler: Belâgat, Tefsir, Arap Dili ve Edebiyatı.

TARİHİ ÇORUM EVLERİNİN ALÇI SÜSLEMELERİ

Necla DURSUN¹

¹Yrd. Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi

ÖZET

Çorum tarihi süreç içerisinde pek çok uygarlığa ev sahipliği yapmış önemli kentlerden bir tanesidir. En eski yerleşim zamanlarından, Türklerin Anadolu'yu fethiyle birlikte Anadolu Selçuklu, Beylikler ve Osmanlı dönemlerinde de stratejik konumunu korumayı başarmıştır.

Şehrin kullanıldığı hemen her dönemde yeni imar faaliyetleri gerçekleştirilmiştir. Anadolu Selçuklu döneminde bölgede pek çok eser inşa edildiği yazılı kaynaklarda geçmektedir. Ancak bugün ayakta olan abidevi yapıların çoğu Osmanlı dönemine aittir.

Osmanlı döneminden kalan camii, mescit, medrese, türbe, dergâh, hamam vb. yapı gruplarının dışında sivil mimari örnekleri de günümüze ulaşan önemli eserlerdendir. Geleneksel Çorum Evleri esas itibarıyla tek veya iki katlı inşa edilen müstakil yapılar olarak inşa edilmiştir. Şehirde, Osmanlı idari teşkilatında görev alan yetkililer, şehrin önde gelen kişileri tarafından yaptırılan avlulu, üç katlı, müstemilat ve servis mekânlarından oluşan büyük konaklar da mevcuttur. Tarih evlerde, mimari süsleme ağırlıklı olarak ahşap üzerine yoğunlaşmakla birlikte belirli mimari elemanlarda alçının başkent üslubundaki örneklerle yarışabilecek nitelikte olduğunu söylemek mümkündür. Osmanlı dönemi özellikle saray mimarisinde görülen süsleme unsurlarının bu bölge evlerinde dönem üslubuna uygun bir biçimde yapıldığı görülmektedir.

Bu bildirinin konusu Çorum merkezde yer alan geleneksel konak ve evlerde kullanılan alçı bezemelerin tespiti ve yorumlanmasıdır. Araştırma kapsamında incelenen örneklerde alçı, ocaklarda, ocak ağız kaşlarında, çiçekliklerde, lambalıklarda ve dış cepheyi hareketlendiren sarkıtlarda kullanılmıştır. Bu birimler üzerinde görülen süslemeler, Osmanlı geç döneminde başkentte görülen barok, rokoko gibi yabancı kökenli süsleme motiflerinin taşra örneklemesidir.

Çalışmanın amacı, Çorum merkezde yer alan geleneksel Türk evleri ile konaklarının mimari elemanların şekillendirilmesinde ve süslemesinde görülen alçı malzemenin farklı alanlarda kullanımı, süsleme motifleri, dönem özellikleri ile ikonografik yorumlarının Sanat Tarihi disiplini çerçevesinde tanıtılmasıdır.

Araştırmada Çorum'un komşuları Yozgat, Tokat, Kastamonu gibi şehirlerde yer alan geleneksel Türk evlerinin alçı bezemeleri ile bölge üslubunun belirlenmesi için başkent üslubuyla da karşılaştırma yapılarak ortak bir üslup, mimari süsleme anlayışı ve bölgeye özgü detaylar ortaya konulmuştur.

“ANADOLU MEDENİYETLERİ MÜZESİ” KOLLEKSİYONUNDA BULUNAN CAM BONCUKLAR ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

N.Tomris YALÇINKAYA
Yrd. Doç. Dr., G.Ü., Sanat ve Tasarım Fakültesi,
tomrisyalcinkaya@gmail.com

Gülten GÖNEN²
²Eğitmen, Etisem Eğt. Merkezi

ÖZET

Dünyada cam boncuk sanatı özellikle Avrupa, Amerika ve Orta Asya’da kültürel, turistik ve sanatsal etkinliklerde popüler bir sanat dalı olarak gelişmiştir. Paralel olarak Türkiye’de de cam tasarımlarda ve etkinliklerde cam boncuk sektörü hızla gelişmektedir.

Türkiye’de yürütülmekte olan Arkeolojik kazılarda cam sanatları alanında önemli örnekler bulunmaktadır. Antik kültürler içinde Roma ve Bizans Dönemlerine ait cam boncuklar tipolojik ,teknik ve süsleme özellikleri ile geleneksel ve çağdaş cam sanatlarımıza ışık tutacak özellikleri içermektedir . Bu alanda yapılacak bilimsel çalışma ve sanatsal faaliyetlere kültürel bir birikim sunmaktadır.

Cam sanatlarının bu kapsamda sahiplenilmesi,geliştirilmesi endüstriyel ve yerel sanatların gelişiminde önemli bir adım olacaktır.Cam boncukların Anadolu’da gelişim sürecine bakıldığında bir çok antik kentte cam yapıldığı görülür. İzmir “Nazarköy” de Roma dönemine ait antik cam fırınlar olduğu ve cam üretiminde kullanıldığı bilinir. Nazarköy ,cam boncuk üretim merkezi olarak coğrafi işaretleme belgesine de sahiptir. Dünyaya geleneksel “nazar boncuğunu” tanıtmak ve UNESCO Somut Olmayan Kültürel Mirasları listesine dahil etmek için Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından çalışmalar yürütülmektedir.

Ülkemizde cam boncuklar ile ilgili bilimsel yayınlar, arkeolojik buluntuları içeren bildiri ve kazı sonuçları değerli taşlarla neredeyse eşit görülmüş olan cam boncuk eserlerin birçok çeşidini tanıtmaktadır. Yazılı kaynaklarda Türkiye de cam boncuk yapımı hakkında kapsamlı çalışma olmaması nedeniyle araştırmalar bir o kadar önem taşımaktadır.

Bildiri kapsamında; Anadolu Medeniyetleri Müzesinde bulunan Roma ve Bizans Dönemlerine ait 8 adet cam boncuk eserin genel özellikleri ve tipolojileri verilmiştir. İncelemesi yapılan 3 çift küpe, 4 adet kolye, 1 adet kolye veya küpe parçasından oluşan eser grubunda cam boncuklar altın madeni ve tunç madeni birlikte kompozisyon oluşturmaktadır. Cam boncukların sarma tekniğinde olduğu, 8 adet eserin cam boncuklarında monokrom renkte cam kullanıldığı görülmektedir.Tipolojik olarak silindir, küre (yuvarlak) ve yassı formlar kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler : Cam boncuk; Cam sanatı; Antik cam; Göz boncuğu; Nazar boncuğu.

ANADOLUDA ÇÖMLEKÇİ ÇARKLARININ DEVİNİMİ

Serap ÜNAL¹

¹Yrd. Doç. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi

Dilek DEMİR²

²Öğr. Gör., Süleyman Demirel Üniversitesi

ÖZET

Anadolu insanoğlunun keşfedebildiği en eski seramik coğrafyası olma özelliğini bünyesinde barındıran birçok uygarlığın sanatsal, sosyal ve kültürel yapılarının oluştuğu kıtalar arası köprü konumu ile asırlar boyu önemli bir merkez olmuştur. Anadolu topraklarında oluşan birçok kültür gibi çömlekçilik kültürü de modern insanın başlangıcı sayılan Neolitik evreden itibaren, ateş, su, hava, toprak gibi vazgeçilmez yaşam unsurlarını, insandan aldığı bütünleştiricilikle bünyesinde simgelemesi ve işlevselliğini estetik değerlere taşıması bakımından çağlar boyunca güncelliğini korumuştur

Anadolu'da yeni taş (Neolitik) devrinin başlangıcında günlük kaplar ağaçtan ve taştandır. Anadolu'da kilden yapılmış kaplara en geç M.Ö 7.binde Konya, Burdur, Antalya bölgesinde rastlanmaktadır. İlk örnekler tek renkli, kaba yapılı ve basit biçimlidir.

Çömlek üretiminde en önemli devrim olan aynı zamanda ilk endüstriyel üretim sayılan çarklı çömlekçiliğe dolayısıyla ilk çömlekçi çarkına M.Ö 3500 yılında Mezopotamya'da Uruk kazılarında rastlanmıştır.

Anadolu'da ise çarklı çömlekçiliğe, ilk buluntulara, ilk Tunç çağı (Bronz Çağı) dediğimiz M.Ö 3000-2000 yılları arasında Kayseri dolaylarında Alışar'da, Boğazköy'de ve Truva'da rastlanmıştır.

Bu bildiri ile Anadolu çömlekçi çarklarının bölgesel değişimi ve gelişimi örneklerle değerlendirilmiştir.

Anahtar kelimeler: Çark, Devinim, Anadolu, Çömlek, Gelenek

SANATTA ESİNLENME: RESİMDEN FOTOĞRAFA

Figen GİRGIN¹

¹Arş. Gör. Dr., Trakya Üni., Eğitim Fakültesi, Güzel Sanatlar Eğitimi Böl.,

ÖZET

Sanatta, her bir yapıt bir çıkış noktasına sahiptir. Bu bazen doğa, bazen insan, bazense deneyimlerle içselleştirilen yaşantılarımızdır. Bir de tüm bunların dışında, bir sanatçı için insan elinden çıkmış yani daha önce yapılmış olan bir yapıt da çıkış noktası olabilir.

Bu araştırmada; fotoğrafın resim ile olan ilişkisi incelenmiş olup, kendilerine çıkış noktası olarak resimleri seçen fotoğraf sanatçılarının yapıtlarından verilen örneklerle, onların eskinin anlamını nasıl genişlettikleri, resimdeki hangi estetik değerleri fotoğrafa taşıdıkları, geçmişi şimdi için nasıl bir dönüştürüm sürecine soktukları ve neden çıkış noktası olarak bu yapıtları seçtikleri sorularına yanıt aranmıştır. İncelenen bu örnekler ve yanıt aranan bu sorular, bir sanat dalının başka bir sanat dalı ile kurduğu diyaloga tanıklığın yanı sıra, çağdaş sanatın düşünsel boyutunun anlaşılmasını da sağlayacaktır.

Anahtar sözcükler: Sanat, Resim, Fotoğraf, Esinlenme

SERAMİK SANATINDA RAKU PİŞİRİM TEKNİĞİ

Erkan GÜRDAL¹
¹Öğr. Gör., S.D.Ü., Gönen Meslek Yüksek Okulu,
erkangurdal@sdu.edu.tr

ÖZET

Sanatsal görünüm amaçlı tasarlanan seramiklere, bisküvi pişirimi yapılarak dayanıklılık kazandırılması ve sonrasında ise çeşitli özgün görsel etkilerin ortaya çıkarılması için çeşitli pişirim tekniklerinin uygulanması tarihsel süreç boyunca yaygın olarak uygulanmıştır. Bu pişirim tekniklerinden biri de raku pişirim tekniğidir.

Sözlük anlamı “uyum mutluluk “olan raku, Japonya çay törenlerinde seramiklerin pişirilmesi yöntemine verilen isimdir.

Raku çarpıcı yüzey etkileri ile fırın derecesi yüksek bir haldeyken fırındaki seramiklerin kor halinde iken fırından maşa ile çıkarmayı hedefler, seramik alanında rastlantısal oluşan, çarpıcı yüzey etkileri ile basit çatlaklı beyaz sırdan çarpıcı farklı renk tonlarına mütevazi çay kaselerinden, soyut heykelsi formlara kadar geniş bir yelpazeye sahiptir

GÜNEŞ KURSU' NUN IŞIĞINDA YAPILAN TAKILAR

Gülhan GÜLDÜR¹

**¹Öğr .Gör., Ankara Üni., Beypazarı M.Y.O., El Sanatları Bölümü,
gulhanguldur@gmail.com**

ÖZET

Günümüzde takı sektöründeki gelişmeler ve takı üretiminde makineleşme, çok hız kazanmasına rağmen takı üretiminde özellikle tasarım aşamasında insan faktörü hala önemini korumaktadır. Önemli sektör dallarından biri olan takı tasarımcılığında yeni arayışlar ve yeni eğilimlerde kültürel birikimlerin ve bilimsel çalışmaların rolü önemlidir. Yapılan tasarımların bir tema içermesi ve esin kaynağının nereden olduğu bilgisi takı tasarımında önemli bir konudur.

Zengin bir kültürel mirasa sahip ülkemizin arkeoloji müzelerinde yer alan birçok eser günümüzde pek çok alanda birçok sanatçıya esin kaynağı olmaktadır. Bu eserlerin en önemlilerinden bir tanesi de kuşkusuz "Güneş Kursları" dır. Güneş ve ışınlarının sembolize edildiği güneş kursu, ortada boğa ve geyik heykeliçikleri ve alt kenarından iki tarafa yükselen boğa boynuzları ile, günümüzde hala estetik bir görünüm sergilemektedir.

Atatürk'ün emriyle 1935 yılında Alacahöyük'te başlayan kazılarda açığa çıkartılmış ve Hitit öncesi dönemin yani Hatti döneminin bir eseri olduğu anlaşılan güneş kursu, tunçtan yapılmış olup günümüzden yaklaşık 4250 sene önce dini merasimlerde kullanılmıştır.

Güneş kurslarının, Hititlerin Anadolu'ya gelmelerinden yaklaşık 300 sene önce yapıldığı ve Hatti kralları öldüğü zaman bunun gibi 4-5 sembolle birlikte gömüldükleri bilinmektedir.

Kazı çalışmaları neticesinde gün ışığına çıkarıldığı günden bu yana pek çok kurumun simgesi haline de gelen "güneş kursu" tekstil ürünlerinden seramik ürünlerine kadar pek çok sektörde beğeni ile kullanılmaktadır. Böylesine önemli bir kültürel mirasın, bilimsel araştırmalar neticesinde elde edilen veriler ışığında hazırlanmış tasarımlar ile güncellenerek toplumla paylaşılması kültürümüzün doğru aktarılması açısından önemli bir konudur.

Bu amaç doğrultusunda hazırlanan çalışma neticesinde, antik dönemin önemli bir eseri olan güneş kurslarından esinlenerek takı tasarımları yapılmış ve gümüş madeni ve değerli taşlar kullanılarak üretilmişlerdir. Güneş kurslarının zarafetini geçmişten günümüze ve geleceğe taşımak amacıyla yapılan tasarımlar, alıp aynen kullanmak yerine özünü bozmadan günümüzün beğenisine uyacak şekilde çağdaş formlarda yorumlanmıştır.

KADIN MÜZİK ÖĞRETMENLERİNİN SAHNE DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR DEĞERLENDİRME

Ali AYHAN¹

¹Yrd. Doç. Dr., İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Müzik Öğretmenliği Prog.

Tuba GÜRBÜZ²

²İnönü Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Müzik Öğretmenliği Bilim Dalı

ÖZET

Kadın müzik öğretmenlerinin sahne deneyimi alanına yönelik düşüncelerinden yola çıkılarak sahne performansları açısından ne gibi sorunların var olduğunun, kadının sahne performansı konusunda özellikle çalgısıyla ne tür etkinliklerde bulunduğu veya neden bulunamadığının tespit edilebilmesi için nitel araştırma yöntemlerinden biri olan anket çalışması yapılmıştır. Bu amaçla ülkemizde görev yapan 54 kadın müzik öğretmene anket uygulanmıştır. Anketin sonucunda elde edilen verilerin SPSS v.17 programında frekans ve yüzde analizleri yapılmıştır. Elde edilen veriler ayrıntılı olarak incelenerek konu ile ilgili yorum ve görüşler ortaya konulmuştur. Çalışmanın kuramsal bölümünde ise kaynak taraması yapılarak araştırmanın kuramsal temeli zenginleştirilmiştir. Çalışmanın sonucunda kadın müzik öğretmenlerinin sahne konusunda kaygılarının olduğu, sahne deneyimine çalıştığı bölgedeki toplumsal ve kültürel yapının etkisinin olduğu tespit edilmiştir. Kadın olmanın gerektirdiği bazı sorumluluklar doğrultusunda kendilerini geliştirmelerinin daha yavaş ve zaman alıcı olduğu sonuçlarına ulaşılmıştır. Sahne deneyimi konusunda erkeklerin kadınlara kıyasla daha baskın olduğunun da tespit edilmiştir. Bu çalışmada mezun olunan okullarda alınan çalgı performansına yönelik derslerin bireyleri mesleki ya da özel sahne deneyimlerine yetiştirme açısından zayıf olduğu görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, müzik öğretmeni, çalgı, performans, sahne, deneyim, eğitim.

MİRİAM SCHAPIRO VE FAMAJ

Gülşah TONTU ÖZDEMİR¹

¹Arş. Gör., Cumhuriyet Üniversitesi, G.S.F., Resim Bölümü,
gulsahontu@gmail.com

ÖZET

Miriam Schapiro, büyük ölçüde erkeklerin baskın olduğu Amerikan soyut sanatının zamanında, yani 1950'lerde sanat dünyasına adımını atmış sanatçılardan biridir. Schapiro konu olarak, hem Yirminci yüzyılda bir sanatçı olarak kadının konumunu hem de Yirminci yüzyıl kültüründe bir kadın olarak kadının konumu eserlerinin merkezine almıştır. 1970'lerde sanatın üzerinde oluşan baskınlık feminizme kaymış ve kadın sanatçılar için birçok radikal eylemin gerçekleştiği yeni bir dönem başlamıştır. Amerika'da kolektif kadın çalışmalarının gerçekleştirildiği, kadın sanatçıların özgürleşmelerinden bahsedildiği, müzelerin baskıya uğradığı ve sorgulandığı ve sanat tarihinin tekrar yazılmaya başlandığı bu dönemde Schapiro da kendisinin icat ettiği "famaj"larıyla Feminist sanatın öncü sanatçılarından biri olarak yerini almıştır. Famajların tasarımları son derece süslü ve dekoratiftir. Onun çalışmaları sanat ve zanaat arasındaki çizgiyi bulanıklaştırır. Schapiro kadınların kültür ve yaşam alanlarından yorganlar, nakışlar, giyim ve çeşitli ev eşyaları gibi başlıca simgelerin görsellerini kullanmış ve kadın kimliğinin, kadın sanatının domestikiteden kurtarılacak, ön plana çıkartılmasını amaçlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Miriam Schapiro, Feminizm, Famaj, Kolaj-Resim, Sanat – Zanaat

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN EKO-MODAYA İLİŞKİN FARKINDALIK DÜZEYLERİ (HİTİT ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)

Saliha AĞAÇ¹

¹ Doç. Dr., Gazi Üniversitesi, Sanat ve Tasarım Fakültesi,
agacsaliha@gmail.com

Mücella BAYLAVLI²

² Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Teknik Bilimler Meslek Yüksekokulu,
mucellabaylavli@hitit.edu.tr

ÖZET

Doğal çevrenin önemli bileşenlerinden biri olan insanın, doğanın kaynaklarını sınırsızmış gibi bilinçsizce kullanması ekolojik dengeyi bozarak ciddi çevre sorunlarına zemin hazırlamıştır. Eko-Moda genel tanımıyla çevreci, geri dönüştürülebilir, yüksek kalite ürünlerin yer aldığı yeni moda akımı olarak tanımlanmaktadır. Eko-modanın amacı, devam ettirilebilir sistemler oluşturmak, çevreyi korumak, ürünlerin doğaya en az ölçüde zarar verecek şekilde dikkat edilerek üretilmesini sağlamak insana uygun tasarımlar yapmak, sosyal sorumluluğu artırıp bilinçli tüketiciler oluşturmaktır. Hızlı moda akımının da etkisi ile daha fazla tüketmeye yönelik üretim anlayışının ekolojik dengeye zararı yadsınamayacak kadar büyüktür. Gereğinden fazla üretim ile doğal kaynakları hor kullanmak, üretim ve tüketim faaliyetlerinde çevreyi dikkate almamak, çevre üzerindeki yükü artırmaktadır. Son günlerde hem dünya çapında hem de ülkemizde çevre sorunlarına karşı hassasiyet artmakta ve bu konuya dikkati çekmek, çözüm yolları bulmak için yeni yaklaşımlar ortaya atılmaktadır. Hızlı tüketime, işgücü sömürüsüne karşı gelen, doğal liflerin kullanımı, organik tarımı, geri dönüşümü destekleyen, tamamıyla ekolojik bir üretim sürecini yaratma çabasında olan eko-moda kavramı, günümüz popüler yaklaşımlarından biridir. Sürdürülebilir bir gelecek için moda tüketicilerinin eko-modaya ilişkin algıları oldukça önemlidir.

Bu araştırma ile, moda endüstrisinin hedef kitlelerinden birisi olan üniversite öğrencilerinin eko-moda kavramına ilişkin farkındalık düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplamak için öğrencilerin demografik özelliklerini ve eko-modaya ilişkin farkındalıklarının belirlenmesini hedefleyen beşli likert tipi soruların yer aldığı anket hazırlanmıştır.

Araştırmanın evrenini 2015-2016 eğitim-öğretim yılında Hitit Üniversitesinde kayıtlı tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örnekleme ise; basit tesadüfi örnekleme yöntemi ile seçilen 200 öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada kullanılan veri toplama aracından elde edilen veriler bilgisayar ortamında SPSS (Statistical Packaet For Social Scieces) programı kullanılarak çözümlenmiş, sonuçlar tablolara dökülerek yorumlanmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin, eko-modanın ne olduğuna ilişkin farkındalık durumlarının oldukça düşük düzeyde olduğu, eko-modaya ilişkin görüşlerinin kısmen katılıyorum düzeyinde olduğu tespit edilmiş; eko-modaya ilişkin sağlam bir bilgi birikimine sahip olmamalarından dolayı konuya ilişkin güçlü bir görüş belirlemedikleri sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Eko-moda, sürdürülebilirlik, çevreyle ilgili farkındalık, yavaş tüketim.

TASARIMDA KÜLTÜREL ÖGELERİN ETKİSİNİN UYGULAMALI OLARAK İNCELENMESİ

İlayda Soyupak¹

¹Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü

ÖZET

İnsanların gereksinimleriyle nesnenin biçiminin uzlaşısı olan tasarımda, iyiye ulaşmak için hem bu gereksinimleri hem biçimi çözümlmek gerekir. Nesnenin biçiminin çözümlmesi geometri aracılığı ile olabileceken, insanların gereksinimlerinin çözümlmesi daha karmaşık bir sistem kullanımını gerektirir. Bu sistem, insanların nesneye yönelik fiziksel gereksinimlerinin yanında duygusal gereksinimlerinin de çözümlenmesini kapsamalıdır. Bu çalışmada, kültürel ögeler çözümlleme sürecinde uygulanan bir sistemde yer aldığına oluşabilecek sonuçlar, tasarımcı ve araştırmacının uygulama süreci penceresinden aktarılmaktadır.

Kültürün yansıması olan görsel dilin biçimsel, işlevsel ve duygusal gereksinimleri karşılama aracı olarak işlevselliği sorgulanmaktadır. Bu çalışma, uygulama ve araştırmanın bileşkesidir. Bu nedenle, uygulama merkezli tasarım araştırma yöntemlerine başvurulmuştur. Kültürel izlerin tasarıma katkısı değerlendirilirken; seçilen kültürel ögenin kullanıcı (tasarımcı) için işaret ettiği anlam, uygulama süreci, tasarımın işlevsel yönü, kullanıcı ile tasarım arasındaki ilişki, benzer ürünlerle kullanıcının yaşadığı deneyimler ve yeni tasarımın benzer ürünlerle karşılaştırması, tasarımın hangi yönleriyle üstün ve eksik kaldığı aktarılmıştır. Bu çalışmanın günceli yaşarken, birikimli kültürün izlerine rastlamanın olumlu yönlerini vurgulaması ve tasarım yöntemi olarak geçmişin günümüzle yoğrulmasının önemini aktarması beklenmektedir.

SANAT EĞİTİMİ KAPSAMINDA GRAFİK TASARIM ÖĞELERİNDEN AFİŞİN ÖNEMİ

Merva KELEKÇİ OLGUN¹
¹Öğ. Gör., Beykoz Lojistik Meslek Yüksek Okulu,
mervakelekc@gmail.com

ÖZET

Sanat eğitimi gelişen ve değişen toplumda öğrenmenin etkili yollarından biri olarak gösterilir. Grafik tasarım araçlarından afiş hedef kitlenin algılama, düşünme, bilgilendirme, tasarlama yorumlama, ifade etme kavrama becerileri ve estetik ilkeler açısından sanatın dili olarak kullanılır. Sanat eğitimi, grafik tasarımda renk, fotoğraf, tipografi öğelerinden yararlanarak oluşturulan afiş sanatı eğitimi açısından önemlidir. Sonuç olarak Sanat eğitimi kapsamında grafik tasarım öğrelerinden afişin önemi; teknolojinin ilerlemesiyle birlikte grafik tasarımın etkisi bireyin, görsel öğrenmesine, beceri geliştirmesine, sanatsal bir ürün ortaya çıkararak özgün bir çalışma oluşturmasına ve yaratıcılığının gelişmesine yardımcı olarak tasarım yapmasını sağlamaktadır.

GEÇMİŞTEN BUGÜNE WEB SAYFALARINDA TİPOGRAFİ KULLANIMI

Mustafa İPEK¹

¹Öğr. Gör., K.T.Ü., Arsin Meslek Yüksekokulu

ÖZET

Görsel iletişimde tipografinin önemi göz ardı edilemeyecek bir düzeydedir. Tasarım ürünlerindeki yazınsal ruh tipografi ile izleyiciye aktarılabilir. Bu sebeple geçmişten bugüne pek çok yazı tipi oluşturulmuştur. Özellikle bilgisayar teknolojilerinin gelişimi ve yazı karakterlerinin dijitalleşmesi, birbirinden farklı yüzlerce yazı karakteri tasarımının oluşmasına ortam sağlamıştır. Bu sayede grafik tasarım ürünlerinde oluşturulmak istenen imaja göre yazı tipleri arasından seçim yapma kolaylığı ortaya çıkmıştır. Ancak çağımızın önemli görsel iletişim araçlarından birisi olan web sayfalarında tipografi kullanımı bazı kısıtlamalarla karşılaşmaktadır.

Bu çalışmanın amacı geçmişten bugüne web sayfalarında tipografi kullanımına ve web ortamında tipografi kullanımını kısıtlayan sebeplere değinmek aynı zamanda bu kısıtlamaların nasıl giderileceğine yönelik çözüm önerileri sunmaktır.

Anahtar Kelimeler: Web Tasarım, Tipografi

SANAT YAPITININ REKLAM İMGESİ OLARAK KULLANIMI

Mutlu SEVEN¹

¹Öğr. Gör., Atatürk Üniversitesi, Tortum MYO, Grafik Tasarım Programı

ÖZETİ

İçinde yaşadığımız çağ, farklı adlarla (uzay çağı, bilgi çağı, teknoloji çağı vb.) nitelendirilmekte olup, en sık kullanılanı ‘iletişim çağı’dır. İnsanlığın bugüne kadar elde ettiği tüm birikimler, teknolojik araçların niceliğine ve niteliğine paralel olarak bilişimin hızla gerçekleşmesine olanak tanımıştır. Bu unsur, dönemin ayırt edici özelliğini oluşturması açısından bir gösterge niteliğine sahiptir ve çağa ismini veren iletişim, tarihsel dönemler açısından göstergesel sınıflandırmanın sonucu olarak irdelenebilmektedir.

21. yy.ın yaşam biçimi tüketim odaklıdır. 19. yy.da yaşanan iki aşamalı sanayi devriminden bu yana bireyler, kendileri için üretmek yerine, mekanik üretimin bir parçası olmuştur. Üretimden ziyade, iletişimin bir katalizör olarak dâhil edildiği tüketimden söz edilebilmektedir.

Kitle iletişim araçlarının gelişmesiyle birlikte, işitsel, yazılı ve görsel unsurların birbirini desteklediği pek çok iletişim modeli tasarlanmış, dolayısıyla da yeni iletişim yöntemleri söz konusu olmuştur. Nihayetinde, bireyler, yoğun anlam yüklü iletleri algılamaya sevk edilmiş, bildirilerin yoğunluğu iletişimsel bir karmaşaya neden olmuştur. Diğer bir deyişle içinde bulunduğumuz total bilgi çağı, tüketilmeye dair her ne varsa (endüstriyel, bilimsel veya kültürel) bir sınıflandırmaya gereksinim duyar. Şeylere dair anlamları kavramak, anlamlandırmak, ilişkiler ağını kumak için bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu sınıflandırma için bilimsel dil tek başına yetmez. Daha kapsamlı bir dile ihtiyaç duyulur. Bu dilsel alanı ise “Göstergebilim” teşkil eder.

Göstergebilim, içerisinde anlam barındıran, algılamaya dair her şeyi kapsamaktadır. İletişimin doğru gerçekleşmesi için algılayan ve algılanan arasındaki ilişkileri düzenler. Konumuz açısından ağırlıklı olarak üzerinde durulan husus, sanat yapıtı ile reklam arasındaki ilişkinin düzenleniş biçimidir.

Sanatın toplumlar üzerindeki yönlendirici gücü yadsınamayacak bir gerçektir. Bir üst yapı kurumu olarak sanat, yoğun anlamların üretildiği bir alan oluşturur. Bu nedenle sanat yapıtları, üst kültürel üretim nesnelere dir. Sahip olduğu bu gibi niteliklerden dolayı, farklı üretim modelleri için kaynak oluşturur. Bu alanlardan birisi de reklamdır.

Üretim-tüketim ilişkisinin doğal bir sonucu olan reklam, iletişimin pazarlama boyutunu kapsar. Geniş halk yığınlarının, artan tüketim seçenekleri karşısında tercih yapması söz konusudur. Teknolojiye bağlı olarak iletişim olanaklarının artması, üreticiden tüketiciye doğru, ürün ve hizmet tanıtımı açısından geniş bir alan yaratır. Reklamda, tanıtımı yapılan unsurların, diğerlerinden fark yaratması hedeflenir. Çeşitli yöntemlerle elde edilen bu fark, reklamı görünür kılar. Elde edilen yeni dizge(ler) çeşitli anlam katmanlarını olası kılar.

Göstergesel niteliğe sahip olan sanat yapıtları, reklamda hedeflenen farkı oluşturması bakımından yeni tasarımlara aracılık etmekte, bu tasarımlar ise çözümlenmesi gereken anlam kodlarına dönüşmektedir. Üretim-tüketim bağlamında, reklamın sanatsal niteliği ile sanat yapıtlarının yeniden üretilebilirliği arasındaki ilişki, her zaman için yeni yaklaşımlara açık bir alan yaratmaktadır. Bu alanı kapsayacak yeni yaklaşım biçimleri ise tasarımcılara farklı bakış açıları ve çözümlenmeler sunacaktır.

KÜLTÜREL VE MİMARİ DEĞERLERİN TAKI TASARIMA YANSIMASI

Aliye KURNAZ¹

¹Öğr. Gör., Ankara Üni., Beypazarı M.Y.O., Kuyumculuk ve Takı Tasarımı Prog.,
akurnaz@ankara.edu.tr

ÖZET

Anadolu; ilkçağlardan itibaren yer altı ve yer üstü zenginliklerinin olmasından dolayı pek çok uygarlığın yaşadığı, kendine özgü kültürünün olduğu bir bölge olup geçiş yollarının üzerinde kurulmuş olması sebebiyle değişik kültürlerin kaynaştığı bir coğrafi konuma sahiptir.

Toplumların yaşama biçimleri, inanç ve düşünceleri ile sembolleşen kültürel ve mimari değerlerin tarihi süreç içinde ortaya koyduğu kültürel zenginlik ve çeşitlilikleri takı tasarımına kaynak oluşturması açısından önemlidir.

Günümüzde de birçok takı tasarımcı mimari eserleri veya kültürel değerleri referans alarak tasarımlar yapmıştır. Takı ve mimari, karşılıklı etkileşim içerisinde birbirini geliştirmeye devam etmektedir.

Takı ve mimari, temelde insandan yola çıkan, benzer tasarım metotlarına sahip sanat alanlarıdır. Takı, kullandığı malzemeler, metaller, aletler, sahip olduğu tarz ve kimlik ile mimari ise kullanılan yapı malzemesi, yapı teknolojisi, iç mekan aksesuarları, değişen işlev ve kullanım ile kişisel, siyasal, çevresel ve kültürel kimliği sergilemek için bir araç olmuşlardır.

Bu araştırma takımın tarihçesi, geçmişten günümüze takı, takı ile kültürel ve mimari değerler ilişkisi, kültürel değerlerin takıya yansımaları gibi konular ele alınarak incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Takı, Takı Tasarımı, Kültürel Değerler, Mimari Değerler

GÜNÜMÜZ SANATINDA ANLATIM DİLİ OLARAK HRİSTİYAN İKONOĞRAFİSİ

Lale ALTUNEL¹

¹Arş. Gör., Marmara Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi
altunelale@gmail.com

ÖZET

Batı sanatı tarihinde bugün sanat eseri olarak adlandırılan eserlerin pek çoğu dönemin inançlarına hizmet etmek üzere üretilmiştir. Resim ve heykel Antik dönemde çok tanrılı dinlere ait hikâyelerin, Hristiyanlığın kabulünden sonra ise İncil'e ait hikâyelerin yaygınlaştırılmasında görevlendirilmiştir. Aydınlanma Çağı'na dek süren bu görev, Batı Sanatı tarihinin konularının Klasik İkonografi ve Hristiyan İkonografisindeki hikâyelerden meydana gelmesini sağlamıştır.

Aydınlanma Çağıyla birlikte bu zorunlu hizmeti sona eren sanat, ilgisini dünyevi olana yönelmiş, yaşama ait konuları işler olmuştur. Fakat bunu yaparken pek çok sanatçı dini semboller ve hikâyeleri yapıtlarında kullanmaya devam etmiştir. Nasıl ki Aydınlanma öncesinde İncil'den hikâyelerin aktarımında konu insan yaşamı değil iken anlaşılabilirliğini artırmak için insan imgesi kullanıldıysa, Aydınlanmadan sonra da dini semboller, konu din olmadığı halde bir anlatım dili olarak kullanılmıştır.

Hristiyan ikonografisini oluşturan İncil'den hikâyeler, kişiler ve azizlere ait imgelerin kullanımı bugün pek çok sanatçının anlam ve biçim ilişkisini göz önünde bulundurarak seçtiği vurgulayıcı bir yöntemdir. Bu yöntemin sanatta kullanımına yirminci yüzyıldan itibaren sıklıkla rastlanmıştır. Kolektif anlamlara sahip bu motifleri bazı sanatçılar, Hristiyanlığa ait değerleri yeren, bazıları ise herhangi bir dini anlam içermeyen, kendi hikâyelerine ait söylemi izleyici tarafından okunabilirliğiyle güçlendiren bir dil olarak kullanmıştır. Kısacası; sanat tarihinin önemli yapıtlarını olduğu kadar günümüz sanatını da anlamak için bu dile dair bilgi sahibi olmak gereklidir.

Örneğin İsa'nın cansız bedenini Bakire Meryem'in kucığında uzanır halde gösteren ve 'pieta' olarak anılan imge, Kathe Kollwitz'in yapıtında savaşta yitirdiği oğluna ağlayışını göstermede, Kiki Smith'in deseninde ölmüş olan kedisi için duyduğu acıyı izleyene iletmede kullanılmıştır. Aziz Sebastian imgesi Louise Bourgeoise'nin yapıtında bir kadın, Damien Hirst'ün yapıtında bir boğa ile yer değiştirirken azizlik mertebesine ulaştıran acının her canlıda farklı şekilde yaşanabileceği hatırlatılmıştır.

Bu metinde ele alınan örnekler Jake-Dinos Chapman ya da Andres Serrano'nun yapıtlarında olduğu gibi eleştiri ya da aksine Kilise için üretilen yapıtlarda olduğu gibi övgü amaçlayan eserler değildir. Dini olmayan konuları aktarmada dini motiflerin anlatım yöntemi olarak kullanımını inceleyen bu metin, ikonografiyi kolektif hafızaya etkileri ve popülerliği bağlamında ele almaktadır.

Anahtar Sözcükler: Hristiyan İkonografisi, kolektif hafıza, sanat

ALACA – HÜSEYİN GAZİ KÜLLİYESİ ÜZERİNE DEĞERLENDİRME

Oktay GÜNDOĞDU¹

¹Uzman Sanat Tarihçi, oktaygundogdu.og@gmail.com

ÖZET

Çorum ili, Alaca ilçesinde bulunan Hüseyin Gazi Külliyesinin mimari kurgusu, süsleme kompozisyonları ve dönem içerisindeki yeri üzerinde durulmuştur. Yapıldığı tarih kesin olarak bilinmemekle birlikte kaynaklarda, 13. yüzyılda inşa edilmiş olarak tanımlanan yapı kompleksi: Medrese, mescit, türbe, aşevi-ımarat ve misafirhaneden oluşmaktadır. Yapı kompleksi ile birlikte, Alaca'nın tarihsel gelişimi ve 13. Yüzyıldaki yeri, Hüseyin Gazi'nin kimliği açıklanmaya çalışılmıştır.

Selçuklu döneminde açık avlulu medreselerin bir örneği olarak karşımıza çıkan Hüseyin Gazi Külliyesi, yalnız mimari açıdan değil, özellikle korunmuş ve çalışılmamış olması nedeniyle önemlidir. Külliye üzerinde durulan konuların başında: Planda Selçuklu kompleksinin varlığı, yapı tipolojisindeki yeri ve önemi, başka yapılarla olan benzer ve farklı yönler tartışılmıştır. Yine süsleme programını oluşturan öğelerin ikonografik anlamları ve külliye ile bağlantısı irdelenmiştir.

Sonuç olarak bu çalışma: Alaca'da, Selçuklu yapısının varlığını güçlendiren detaylar barındırmakla beraber Selçuklu ticaret güzergâhları ve bağlantılarının aydınlatılması açısından önemli fikirler ve yenilikler sunacaktır.

Anahtar Kelimeler: Alaca, Hüseyin Gazi, Külliye, Selçuklu, Beylikler Dönemi.

CUMHURİYET İLE YÜKSEKÖĞRETİMDE GÜZEL SANATLAR EĞİTİMİ

Selma YILMAZ¹

¹ Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi, Teknik Bilimler M.Y.O.,
selmayilmaz@hitit.edu.tr

Tuğba GÜLEN²

² Öğr. Gör., Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler M.Y.O.,
tugbagulen@hitit.edu.tr

ÖZET

Türkiye’de 29 Ekim 1923’de ilan edilen Cumhuriyet ile birlikte en önemli hedeflerden birisi; toplumu çağdaş uygarlık seviyesine yükseltmek olmuştur. Bu hedefi gerçekleştirebilmek için benimsenen anlayış içerisinde, güzel sanatlar eğitimi de önemli bir yer tutmuştur. Bu amaca hizmet edecek yeni eğitim kurumları oluşturularak, sanat ve sanatçının yolu açılmış, geleneksel Türk sanatı modern bir bakış açısıyla yorumlanarak özgün sanat eserleri ortaya konmuştur.

Çağdaşlaşma hareketini sanat yoluyla Anadolu’ya taşımak ve sanatı zanaat ile birleştirerek ahlaken, zihnen ve bedenen gelişmiş modern vatandaşların yetiştirilmesini sağlamak amaçlanmıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra 1932 de Ankara Gazi Terbiye Enstitüsü Resim-İş Bölümü açılmış, ardından yükseköğretimdeki bu hareket zamanla güçlenmiştir.

Çalışmamızda öncelikle Cumhuriyet ile birlikte güzel sanatlara verilen önem ve güzel sanatlar eğitiminin amacı ele alınmış, ardından cumhuriyette yükseköğretimde güzel sanatlar eğitimi ile ilgi açılan kurumlar ve evreler ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Güzel Sanatlar, Cumhuriyet, Eğitim

KONYA DÜRÜ GELENEĞİNDE KAYINVALİDE İĞNE OYALARI

Sema ÖZ¹

¹Öğr. Gör., Selçuk Üni., Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.
semaoz@selcuk.edu.tr

Adiviye BEYHAN²

²Öğr. Gör., Selçuk Üni., Sanat ve Tasarım Fakültesi, El Sanatları Tasarımı ve Üretimi Böl.
abeyhan@selcuk.edu.tr

ÖZET

İğne oyları kadının sessiz dilidir. Halk sanatlarımızdandır. Türk El sanatlarına damgasını vurmuştur. Anadolu kadını duygusunu düşüncesini, sevincini ve hüznünü ,gizemli dünyasını yapmış olduğu oylarla dış dünyasına aktarmıştır. Halk el sanatlarımızdan olan oylar da önceleri insanların kendi maddi ve manevi ihtiyaçlarını karşılayan uğraşlar olarak ortaya çıkmıştır. Daha sonraları ise yapıldığı yörenin yaşam tarzını ve iklim özelliklerini yansıtır hale gelmiştir. İğne oyları Anadolu’da hiçbir zaman önemini kaybetmemiş sürekli gündemde kalmayı başarmıştır. Konya dürü geleneğinde kayın valideye hediye verilen e, **kıllı kurt** oyları da gündemdeki yerini hiç kaybetmemiş oylar arasındadır. Kayın valideye verilen nişan hediyeleri arasında kıllı kurt, düğün hediyeleri arasında ise filize oyasından yapılmış yemeni hediye edilir. Bu oyalı yemeniler kayın valideye verilen hediyelerin olmazsa olmazlarındandır. Hızla gelişen teknoloji, insanların yaşam mücadelesi, değişen zevkler bile kıllı kurt ve filize oyası geleneğini değiştirmemiştir. Değişen, oyların yapımında kullanılan gereçler olmuştur. Oylar kozadan elde edilen ipeğin bükülerek iplik haline getirilmesi ile yapılmaktaydı. Fakat ipek böceğinin yok denecek kadar azalması, Çin’den gelen ipek iplik maliyetlerinin daha düşük olması, ipek temininin zor olması, maliyetinin yüksek olması kişileri sentetik iplikle oya yapmaya yöneltmiştir. İnsanların günlük yaşamda ihtiyaçlarını karşılamak için yaptıkları iğne oyları daha sonraları ise ,daha kaliteli yaşam sürdürebilmek ve aile bütçesine katkıda bulunmak için yapılı hale gelmiştir. İğne oyası yaparak insanlar kazanım sağlamaya başlamışlardır.

Anahtar Kelimeler: Oya, dürü, koza

KAYSERİ TUZHİSAR SULTAN HANI SÜSLEME PROGRAMININ UYGULAMA VE ESTETİK AÇIDAN DEĞERLENDİRİLMESİ

Hakan ERKAYA¹

¹Yüksek Lisan Öğrencisi, erkayahakan@gmail.com

ÖZET

Ticaretin yapıldığı her dönemde şehirlerde ve şehirlerarası yol güzergâhlarında kervanların ihtiyaçlarını giderebileceği yerler olmalıydı. Bunun için eski çağlardan bu yana yapılmakta olan ticaret nedeniyle bu gibi yapıların inşa edildiğini görmekteyiz. Özellikle Asurlular tarafından Anadolu'da yapılan ticaretin bulunduğu yazılı metinlerde geçmekte ve bunların Boğazköy, Kültepe gibi merkezlerde ticaret kolonileri kurdukları bilinmektedir. İlk Müslüman Türk devletlerinden bu yana dini yapıların yanı sıra sosyal nitelikli yapılara da büyük önem verilmiştir. Bunlar arasında yer alan kervansaraylar, hanlar özellikle ticaret yollarında kervanların barınabilecekleri bir yer olmuştur. İpek yolunun bir bölümünde devlet kuran Müslüman Türk devletleri bu güzergâhta çok sayıda kervansaray, han inşa etmiştir. Bu yapıların birçoğu yok olmakla birlikte az sayıda günümüze kadar ulaşabilenlerde mevcuttur. Bunlardan biri de Kayseri Sivas yolu üzerinde bulunan I. Alaeddin Keykubad döneminde yapılmış olan Sultan Hanı'dır. Yapıda geometrik bezemeli tezyinatın yanı sıra hayvan figürlü çörlenlerde dikkati çeker. Yapının avluda bulunan, köşk mescidini taşıyan ayaklara oturan kemerlerin yüzeyleri yapıda süslemenin yoğun olarak kullanıldığı yerlerdir. Ayrıca avlu mekânın saçak hattında mukarnas süslemeler bulunmaktadır. Yapıda, geometrik geçme motifler ve çok kollu yıldız en sık kullanılan motiflerdir. Ayrıca köşk mescidi taşıyan kemerlerden birinin dış yüzeyinde, iki yönden kıvrılarak gelip, kemerin tepe noktasında karşılıklı yer alan iki ejder motifi vardır. Sultan Hanı, Anadolu Selçuklu kervansarayları arasında, boyutları, mimari kurgusu ve süsleme programı ile önemli bir yere sahiptir. Bildirimizde bu yapının taşa uygulanan süsleme programının değerlendirilip dönemsel karakter analizinin fotoğraf ve çizimler ile desteklenip dönemin taş ustalarındaki estetik algı anlayışına farklı bir bakış açısıyla günümüz değerlendirilmesinin yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sultan, Kervansaray, Taş, Süsleme, Selçuklu.

ÇAĞDAŞ RESİMDE KARTOGRAFİK İMGELER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Çiğdem MENTEŞOĞLU CHATZODAS¹

¹Yrd. Doç. Balıkesir Üniversitesi, G.S.F., Resim Bölümü.

ÖZET

Küreselleşme kavramının her alanda hissedildiği günümüzde, insan-yer ilişkisi yeni boyutlar kazanmıştır. insanın fiziksel dünya ile kurduğu temel aracı olan harita, bu bağlamda yeniden sorgulanmış, sanat yapıtlarına dâhil olması günümüzün problemlerine karşı öznelliği koruyan bir dil ve bir düşünce sistemini gündeme getirmiştir.

Sanatçının dünyayı kurguladığı/yorumladığı fikrinden yola çıkarsak haritalar, kavramsal ve görsel anlamda sanatçıların yüzyıllardır ilgilerini çekmiştir. Kartografik imge; kartografi alanını çağrıştıran düşünce, görsel ve harita estetiğini oluşturan plastik bir dil olarak görülmektedir. Bu dil, sanatçıya, müdahale ve dönüştürmeye dayalı bir özgürlük ve kendini keşfetme alanı yaratmaktadır.

Resim sanatı ise doğası itibariyle kavramlarla oynarken, kendine özgü üretim süreci, öznellik ve özgünlük kavramını kutsayan yapısıyla biricikliği araştıran bir sanat dalı olarak karşımıza çıkmaktadır. Günümüz resim sanatı, bugünün dünyasının sorunlarını kendi üretim sürecinde değerlendirirken yeni ifade yöntemleri arar. Bu araştırma, günümüz sorunsallarından biri olan aidiyet problemine cevap veren çağdaş resim uygulamalarında kartografik imgeleri değerlendirmektedir.

Anahtar Kelimeler: yer, aidiyet, sanatçı, resim, harita, kartografi, ilişki, bellek.

D GRUBU'NUN ANADOLU HİTİT SANATINDAKİ KUNT FORMLARDAN ESİNLENMESİ ÜZERİNE BİR İNCELEME

Serpil YAYMAN ATASEVEN¹

¹Yrd. Doç. Dr., Giresun Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Resim İş Eğitimi Böl.

ÖZET

Geleneksel çizgide ilerleyen Türk sanatı Osmanlı İmparatorluğunun son döneminde batılılaşma sürecine girmiştir. Bu dönemde Türk resim sanatı ilk adımı, Osmanlı Ressamlar Cemiyeti, Sanayi-i Nefise(Güzel Sanatlar) Birliği ve Müstakil Ressam ve Heykeltıraşlar Birliği 'nin kurulması ile gerçekleştirmiştir. Bunlardan sonra kurulan D grubu 4.sırada olması ve alfabenin 4.harfi olan D harfini seçmesinden dolayı bu ismi almıştır. Avrupa'da eğitim görmüş sanatçı topluluğundan oluşan D grubu 1933 yılında kurulmuştur. D grubu Türk resim sanatının Batıda yaygın sanat akımlarını yakından takip etmesini ve sanatta günceli yakalamasını amaç edinmiştir. Türk sanatında kendine has bir dil oluşturan grup, Türk folklorik biçimsel öğeleri ile Anadolu'da yaşayan eski medeniyetlerin biçim özelliklerini kaynak olarak almıştır. Hitit sanatında figürlerde kullanılan yapısalcı yaklaşım onların sanatsal anlayışları ile birebir örtüşmüştür. Özellikle Cemal Tollunun resimlerinde bu açıkça görülmüştür. D grubu sanatçıları yerel motif ve temalara ilgi göstermişler ve kübist eğilimlerle Hitit sanatı arasında bir bağ kurmuşlardır. Böylece çağdaş yenilikçi eğilimlere yeni bir bakış açısı getirmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: D Gurubu, Hitit Sanatı, Figür, Kübist Eğilimler

HİTİT SANAT FORMLARININ RESİMSSEL BİÇİM DİLİNE UYARLANMASI ÜZERİNE ÖZGÜN DENEMELER

Ali Asker BAL¹

¹Prof., Mardin Artuklu Üniversitesi, G.S.F., Resim Bölümü
aliasker.bal@gmail.com

ÖZET

Eski uygarlıklara ait toplulukların ürettiği sanat formları; doğa, insan ve nesnelere dair izlenimlerin soyutlama yoluyla imgesel düzeyde gelişkin plastik bir dile kavuşturulduğu sayısız örneğe sahiptir. Bu sanat formlarında o dönem insanının evreni algılayışı ve doğa ile kurdukları ilişkinin ipuçlarını yakalamak mümkündür. Geçmiş dönem uygarlıkları ile Antik Çağ anıtsal sanat yapıtlarının günümüz sanatına yeniden uyarlanmasının örnekleri sıkça karşımıza çıkmaktadır. Geliştirdikleri kültür ve sanat ile Anadolu uygarlıkları içerisinde ayrıcalıklı bir yere sahip olan Hititler; köklü Anadolu kültürünün Mezopotamya ve Mısır sanatlarıyla gerçekleştirdiği sentez ile heykeltıraşlık, çömlekçilik ve maden dökümü gibi alanlarda zengin sanatsal formlar üretmişlerdir. Hitit sanatı doğa ve insana dair zengin imge dünyasıyla günümüzde de bir çok sanatçıya esin kaynağı olmaya devam etmektedir.

Bu çalışmada, Hitit sanat formlarından hareketle üretilmiş bir dizi resim çalışması incelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Hititler, Sanat, Resim, Kabartma, Biçim

İLK DÖNEM HALKEVLERİNİN MÜZİK EĞİTİMİ FAALİYETLERİ: ÇORUM HALKEVİ ÖRNEĞİ

İrfan YİĞİT¹

¹Doktora Öğrencisi, İ.Ü., Sosyal Bilimler Enstitüsü-Çorum Belediyesi Kent Arşivi Görevlisi

ÖZET

Halkevleri, 19 Şubat 1932’de Türk İnkılaplarının temellendirilmesi, Misak-ı Millî sınırları içinde Türk toplumunun gelişip güçlenmesi, hızla çağdaş uygarlık düzeyine yükselmesi amacıyla kurulmuş, yurt çapında başlatılan, “boş zamanları sosyal ve kültürel gelişmeyi sağlayan bir ortam içerisinden geçirecek ve yararlı davranışlarla değerlendirecek” yaygın eğitim modelidir.

Mustafa Kemal cehalete karşı açılan savaşın yalnızca okullarda olmayacağını; ilköğretimin yanı sıra yetişkinlerin eğitilmesi için halk eğitimine de gereksinim duyulduğunu, buna bağlı olarak halk eğitim sistemleri oluşturulmaya başlanacağını altını o yıllarda önemle çizmiştir. Mustafa Kemal tarafından hayata geçirilen eğitim alanındaki yeniliklerin önemli bir ayağını “Halkevleri” oluşturmuştur. Bu önemli yaygın eğitim kurumları, 19 Şubat 1932 tarihinde 14 vilayette (Ankara, Afyon, Samsun, Eskişehir, Diyarbakır, İzmir, Konya, Denizli, Van, Aydın, Çanakkale, Bursa, İstanbul, Adana Halkevleri), “9 farklı alanda çalışan kolu ile inkılapları halka anlatmaya çalışmıştır.” Halkevleri, dil ve yazı devrimi ile Mustafa Kemal’in deyişiyle, temeli “kültür” olan Cumhuriyet ideolojisinin ete kemiğe bürünmesi ve kurumlaşması ülküsünün bilinçlere işlenmesini sağlamıştır.

Çorum Halkevi’de ilk dönem halkevleri içerisinde önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. 24 Şubat 1933 yılında açılan Çorum Halkevi 921 erkek, 47 bayan olmak üzere toplam 968 üyeden oluşuyordu. Günümüze ilk dönem halkevlerinin faaliyetlerini aktaran en önemli kaynak 15 Nisan 1938 yılında ilk sayısını çıkaran, 61 sayı ve 2410 sayfadan oluşan Çorum Halkevi Dergisi “Çorumlu”dur. 1938-1946 yılları arasında yayınlanan Çorumlu Dergisi tebliğimizin en önemli kaynaklarından birisi olacaktır. Ayrıca Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan Cumhuriyet Arşivi Belgelerinden de faydalanılacaktır.

Tebliğimizde Türkiye genelinde açılan halkevlerinden 1 yıl sonra faaliyetlerine başlayan Çorum Halkevinin Dil Tarih Kolu, Köycülük Kolu, Sosyal Yardım Kolu, Spor Kolu, ve güzel sanatlar kolu olmak üzere 5 farklı kolda verdiği eğitim faaliyetleri içerisinde yer alan “Müzik Eğitimi” ile ilgili bilgi verilecektir.

ANADOLU-TÜRK KENTİ GELENEKSEL EL SANATLARI AYDIN İLİ ÖRNEĞİ

Saadet Nihal COŞKUN¹

¹Okt., Adnan Menderes Üniv. Aydın Meslek Yüksekokulu,
coskunn@adu.edu.tr

ÖZET

Bu çalışma, Anadolu-Türk Kenti Geleneksel El Sanatları Aydın ili Örneği olarak sınırlandırılmıştır. Aydın İli ve ilçelerinde bulunan, geçmişten günümüze süregelen kültürel miras olan geleneksel el sanatları, Anadolu öncesi Türk kültürünün üzerindeki etkileri bakımından dikkat çekicidir. Tarihi kentler ve dokuların, kültürel peyzajların, anıtsal yapıların, sivil mimari örneklerin vb. birçok tarihi mirasın çok önemli değerler olduğu muhakkaktır. Ancak en az onlar kadar dil, gelenek, görenek, el sanatları, sikke, elyazması kitap, semboller, edebiyat, yemek, müzik, dans, ritüeller gibi yaşayan değerler de kültürel mirasın önemli bir kısmını oluşturmaktadır. Kaybolan veya kaybolmaya yüz tutan geleneksel el sanatları, aynı zamanda kültürün de yok olması anlamına gelmektedir. Bu nedenle çalışmanın amacı, Aydın ilindeki geleneksel el sanatlarının ve bu sanatlarla uğraşmış ustaların incelenmesi, belgelendirilmesi ve geleceğe aktarılmasında bir kaynak oluşturmaktır.

Not ; Poster Bildiri Olarak Kabul edilmiştir.

UGS 2016 | ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GELECEĞE
26-28 EYLÜL 2016 | SANAT SEMPOZYUMU VE SERGİSİ

ugs2016.hitit.edu.tr/